BIBLIOTECA TEATRULUI NAȚIONAL

LUDWIG FULDA

PROSTUL

COMEDIE IN CINCI ACTE

TRADUCERE DE

D-na SOFIA NADEJDE

EDITATĂ DE INSTITUTUL DE ARTE GRAFICE ȘI EDITURĂ „MINERVA“

No. 8

50 BANI

LUDWIG FULDA

PROSTUL

Comedie în cinci acte

Traducere de
SOFIA NĂDEJDE

CUPRINS

PERSOANELE....................4

ACTUL ÎNTÂI....................5

SCENA I....................5
SCENA II....................6
SCENA III....................7
SCENA IV....................9
SCENA V....................14
SCENA VI....................15
SCENA VII....................17
SCENA VIII....................19
SCENA IX....................20
SCENA X....................27

ACTUL AL DOILEA....................30

SCENA I....................30
SCENA II....................34
SCENA III....................36
SCENA IV....................36
SCENA V....................38
SCENA VI....................40
SCENA VII....................41
SCENA VIII....................42
SCENA IX....................44
SCENA X....................48
SCENA XI....................49
SCENA XII....................50
SCENA XIII....................51

ACTUL AL TREILEA....................55

SCENA I....................55
SCENA II....................58
SCENA III....................58
SCENA IV....................60
SCENA V....................61

SCENA VI......62
SCENA VII......62
SCENA VIII......63
SCENA IX......64
SCENA X......67
SCENA XI......68
SCENA XII......69
SCENA XIII......72
SCENA XIV......73
SCENA XV......73
SCENA XVI......75
SCENA XVII......76
SCENA XVIII......77
SCENA XIX......78

ACTUL AL PATRULEA......80
SCENA I......80
SCENA II......81
SCENA III......84
SCENA IV......85
SCENA V......86
SCENA VI......87
SCENA VII......90
SCENA VIII......95
SCENA IX......96
SCENA X......100
SCENA XI......100

ACTUL AL CINCILEA......102
SCENA I......102
SCENA II......103
SCENA III......105
SCENA IV......107
SCENA V......111
SCENA VI......111
SCENA VII......117
SCENA VIII......117
SCENA IX......118

PERSOANELE

D-na SCHIRMER
LISBETH, fiica ei
IULIUS HAEBERLIN, funcţionar la bancă
KURT ENGELHART, avocat.
WILIBALD BECK, vânzător într-o librărie
GERHARD BECK, inginer
BORIS WIENARD, americancă
LUCY HENZEL, d-ra ei de companie
Dr. **THILENIUS**
Judecătorul OELSCHLAGER
BORHMANN, grefier
WILKE, aprod
ROSA, servitoare la d-na Schirmer
FRANZ, servitor la Dr. Thilenius.

Acţiunea se petrece într-un oraş mare din Germania, în timpul de faţă. Cele dintâi trei acte au loc iarna, celelalte 2, vara.

ACTUL ÎNTÂI

(Sala de şedinţe, la Tribunal. Pereţi goi, spoiţi cu alb: în peretele din dreapta şi în cel din stânga, câte o uşa la mijloc. În peretele din fund două ferestre dinspre casele de peste drum. În mijlocul scenei, o masă mare, lungă: pe ea călimări, condeie, tampon, policioare cu cărţi şi o pereche de foarfeci mari. La dreapta şi la stânga mesei, dulapuri cu alte câteva scaune îndărătul mesei şi pe lângă pereţi. La stânga, în faţă, o măsuţă; pe ea o sticlă cu apă şi pahar; mai încolo un dulap prost. În dreapta, în faţă, un spălător; dincolo de uşă, o sobă de tuci şi un cuier în care cei ce vin îşi atârnă hainele).

SCENA I

(La ridicarea cortinei, grefierul Borhmann, şade la masa de mijloc, plecat înainte, cu capul şi mâinile pe masă).

APRODUL *(vine din dreapta)*: Domnule grefier! *(Borhmann n-aude; aprodul strigă mai tare.)* Domnule grefier!

BORHMANN *(în somn)*: Ţiu banca!

APRODUL: Domnule grefier!

BORHMANN *(venindu-şi încet în fire)*: De... tocmai... acum?.. Aha!.. Dumneata eşti Wilke! Aţipisem niţel! Aseară am stat cam târziu la club.

APRODUL: Părţile citate aşteaptă afară în sală şi le e cam frig.

BORHMANN *(căscând)*: Ei şi!

APRODUL: Nu sunt oameni de rând.

BORHMANN: Să intre deocamdată aici. *(Ca să-şi ascundă oboseala, se face foarte ocupat: răsfoieşte acte şi condici).*

APRODUL *(deschizând uşa, strigă celor de afară)*: Domnilor, puteţi deocamdată să intraţi aici. *(Le face loc să intre şi iese prin dreapta.)*

SCENA II

BORHMANN, WILIBALD BECK, GERHARD BECK (Din dreapta)

WILIBALD *(de vreo 25 de ani, înalt de tot, subţire, de o nervozitate jumătate firească, jumătate studiată; prin îmbrăcăminte caută a părea mai bogat decât este: îşi dă aere de artist):* Bună dimineaţa!

GERHARD *(aproape de 30 ani, scurt, îndesat, osos; faţa cam buhăită, apucături necioplite. În acelaşi timp cu Wilibald):* Bună 'mneaţa!

BORHMANN *(abia uitându-se la ei):* Luaţi loc. D-l Judecător n'a venit încă.

GERHARD *(întinzându-i citaţia):* Suntem citaţi în afacerea moştenirii.

WILIBALD *(de asemeni; tulburat şi dându-şi ifose):* Deschiderea testamentului lui Amadeus Beck.

BOHRMANN: Testamentului… cum îl cheamă?

GERHARD: Amadeus Beck.

BOHRMANN *(căutând în acte):* Vezi d-ta. Testamentul nici nu este aici. *(Mai mult în sine:)* Ce zăpăceală! *(Tare:)* Mă duc numaidecât la arhivă să-l cer. Staţi până atunci. *(Iese prin stânga, căscând.)*

SCENA III

WILIBALD, GERHARD, (pe urmă) KURT ENGELHARD.

WILIBALD: Suntem cei dintâi.
GERHARD: Păcat că nu suntem singuri — ha?
WILIBALD: Îmi vine nebunie; n’am dormit toată noaptea.
GERHARD: Eu niciodată nu dorm mai bine ca în ajunul unei lupte hotărâtoare. Tocmai ca Napoleon. Încaltea ieri, i-am tras un chef sdravăn… în socoteala banilor aşteptaţi.
WILIBALD: Şi-o săi mai aşteptăm încă mult.
GERHARD: Auzi, Dumneata, zgârcit nelegiuit, să nu vrea el să intre mai curând în împărăţia cerului!…
KURT *(de vreo 30 de ani; îmbrăcat foarte elegant; îşi dă cea mai mare silinţă să pară din societate aleasă. Silinţa îi e prea vădită, şi îi strică. Se arată în uşa din dreapta. Vorbeşte cu cineva de afară):* Da?… Foarte bine.
WILIBALD: Vărul Kurt, jurisconsult.
GERHARD: Fercheş, ca întotdeauna. *(Mai încet:)* E însă cineva pe lume care se bucură mai mult ca dânsul de ziua de astăzi.
WILIBALD: Cine?
GERHARD: Croitorul lui.
KURT *(intră salutând):* Salutare.
WILIBALD şi GERHARD: Salutare.
KURT: Cine ştie când om scăpa de aici. Judecătorul n-a venit încă.
WILIBALD *(umblând nervos încoace şi încolo):* Ce chin pentru nervii mei! *(Urcă sus; vine dreapta)*
GERHARD *(către Kurt):* Pe cine a mai citat?
KURT: Fireşte, rudele. Schirmeroaiele, mama şi fata.
WILIBALD *(oprindu-se în faţa lui):* Care din două crezi că-o să noşteneasca? Bătrâna, ori Lisbeth?

KURT: Nici vorbă, fata. Muma e măritată a doua oară.

WILIBALD *(mulţumit):* Va să zică Lisbeth. *(Urcă sus).*

KURT: Pe urmă Justus Haeberlin... Şi parcă atât.

GERHARD: Bine zici; parcă şi ăla e rudă cu noi.

KURT: Aşa cum suntem noi amândoi: veri al doilea.

GERHARD: Sunt curios să văz numai dacă o nemeri.

WILIBALD: E în stare să se îmbete tocmai azi şi să uite.

GERHARD: Te pomeneşti că o porni-o spre tribunal, şi s-o pomeni la cazarmă.

KURT *(dând din umeri; stă în mijloc):* Doamne, Doamne, căci nu poate omul să-şi aleagă singur familia.

GERHARD *(către Kurt stă în dreapta mesei):* Îţi dai barem cu gândul la cât să se urce moştenirea aia?

KURT: Habar n-am. Bătrânul se făcea că n-aude ori de câte ori băteam şaua. Dar o socotea aşa... *Praeter, — propter,* cam la un milion.

WILIBALD *(care a venit în stânga extrem. Socotind):* Şi asta în 5 părţi.

GERHARD *(asemenea):* Tot e ceva.

KURT: Nu bănuiesc nimic. Dar ştiţi amândoi, cât de... era răposatul.

GERHARD: Închis... ca lada lui de fier.

KURT: Nimeni dintre noi, drept vorbind, n-are vreun drept după lege. Flăcău fără copii — bătrânul putea hotărî după placul lui.

GERHARD: Şi de aceia un oarecare Kurtius Engelhard îi tot făcea curte.

KURT: Ar fi fost greu, fiindcă îl luase în primire un oarecare Gerhard Beck... şi un oarecare Wilibald Beck.

GERHARD: Ei! dă-mi voie, mă rog...

WILIBALD: Ce învinuiri josnice. Simţeam o dragoste curat umană pentru acest bătrân reprezentant al unor vremuri dispărute.

GERHARD: Dragoste curat umană ai brodit-o.

WILIBALD: Orişicum, sufletele noastre prozaice nu pot pricepe asta.

GERHARD: Şi tot curat uman îţi vibrează sufletul tău poetic acum, în aşteptarea moştenirii?

WILIBALD: Trag oarecare nădejde, mărturisesc am nevoie, nu zic ba, dar ţelul înalt în slujba căruia. Voi să întrebuinţez banii...

GERHARD: Ce adică, eu nu?

KURT: Sunt fel de fel de scopuri înalte.

GERHARD: De pildă, plata croitorului...

KURT *(mormăind):* Mojici, şi pace. *(Ură sus prin dreapta.)*

SCENA IV

Cei dinainte, JUSTUS HAEBERLIX

JUSTUS *(din dreapta; trecut de 25 ani, îmbrăcat sărăcăcios şi neîngrijit; faţa deschisă plină de bunătate şi luminată; purtare copilărească şi neprefăcută):* Aha! Bună ziuă, dragii mei, ce mai faceţi, voinicilor? *(Le scutură la toţi mâna în şir.)* Bună ziua Kurtius, bună ziua Gerhard, bună ziuă Wilibald. În sfârşit ne mai vedem. Mă prind că aţi uitat de mult cum ne jucam de-a soldaţii şi de-a indienii. Nu zău, nu pot să vă iau în nume de rău că nu aveţi timp să vă mai gândiţi la o rudă aşa de neînsemnată cu mine. Aveţi altceva mai bine de făcut şi a trebuit să vină o împrejurare nenorocită ca asta...

GERHARD: «Nenorocită» e bine, ai nimerit-o.

JUSTUS: Bietul unchi.

GERHARD: 77 de ani! Cât era să mai trăiască?

JUSTUS: Despre mine şi o sută - la adică, eu nu-i mai duceam grija. Nu ţinea decât la banii lui. Şi când n-a vrut să-mi dea ceva pentru un biet orb care murea de foame, am rupt-o cu dânsul.

GERHARD: Dar la descinderea testamentului ai venit.

JUSTUS: Cum să nu vii când te citează. Nu mă pricep la de-alde astea. Nu mi-a călcat niciodată piciorul pe la tribunal, mulţumesc lui Dumnezeu. Dar ce frică am tras când am primit asta prin poştă *(arată citaţia)*. Gândeam ca-i pentru chiria mea neplătită. Şi ce clădire ciudată şi vechie-i asta! Săli lungi întunecoase unde fiecare pas răsună aşa de tainic, şi din când în când se aude departe câte-o uşă, trântindu-se în broască cu un zgomot înăbuşit. E straşnic de interesant. Dacă pereţii ăştia ar putea povesti... *(Ceilalţi îşi arată prin semne nerăbdarea, fără pa el să ia seama.)* Dar spuneţi o vorbă. Wilibald, ce mai păţeşti? Ce lucruri frumoase ai mai născocit? Pe când tărăboiul ăl mare?

WILIBALD: Ce tărăboi?

JUSTUS: Ei! cu tipăritul poeziilor tale parcă nu pricepi, poeziile tale când or ieşi or să facă vâlvă mare, cum nu s-a mai văzut..

WILIBALD *(cu amărăciune):* Da, daca-ar fi atâtea cât să umplu un volum.

JUSTUS *(mirat):* Cum, n-ai destule?

WILIBALD: Vorbeşti ca să nu dormi. *(Trec spre dreapta.)* Când an după an, de dimineaţa până seara, trebuie să vinzi cărţile altora, plătit ca un rob, şi să te istoveşti în această moară strivitoare de suflete, că de-abia să-ţi agoniseşti viaţa zilnică, cum să-ţi mai vie şi inspiraţia? De după tejghea să-şi ia închipuirea avântul ei dumnezeiesc? Nu spun eşti ridicol, du-te la poeţi şi la gânditori, şi spune-le: «Trăieşte în mijlocul nostru un liric monden liberaţi-l de grija hranei zilnice, daţi-i libertatea materială, puneţi-i la îndemână o locuinţă ca lumea, vrednică de un artist ca el, şi drept mulţumire el vă va răsplăti cu un izvor de poezii!»

JUSTUS: Dar pentru Dumnezeu, ar trebui făcut un apel public.

WILIBALD *(Către ceilalţi, trece la 2):* Vedeţi de aceia,

numai de aceia, aştept eu atât de mult ceasul acesta. El e farul spre care mă îndrept de atâta timp cu răbdare, deşi mi-a fost aşa de greu să rabd. Partea mea de moştenire pot să o primesc cu mâinile curate, ca pe cea din urmă mântuire; căci nu voi s-o întrebuinţez pentru persoana mea, ci pentru omenire.

JUSTUS: Bravo! Măreţ, Sublim!

GERHARD: Aoleo! rabla mea nu nechează aşa patetic ca Pegasul dumitale. Dar nu e nevoie de atâtea ţipete ca să hotărâm noi dinainte cine aduce cel mai mare serviciu omenirii.

JUSTUS: Bine zici, mai e şi invenţia dumitale, Gerhard.

GERHARD: E gata, gata de tot.

JUSTUS: Balonul cu cârmă.

GERHARD: E gata.

JUSTUS: Ia taci.

GERHARD: Problema e în sfârşit dezlegată. Toate aparatele câte s-au făcut până acum, sunt jucării copilăreşti faţă cu balonul meu...... Nu-i lipseşte niciun şumbel.

JUSTUS: Te felicit din toată inima. Asta înseamnă nici mai mult nici mai puţin ca începutul unei ere noi. M-apucă ameţeala când mă gândesc ce revoluţie are să fie.

GERHARD: Ba bine că nu!

JUSTUS: Şi ai zburat cu el?

GERHARD *(înţepat):* Parcă eu stau de drăcii de astea.

JUSTUS: Cum, parcă spui că-i gata?

GERHARD: Pe hârtie. Orice mecanic îl poate face după modelele, după planurile şi calculele mele. Îmi lipseşte numai pârghia de aur. Ei! ei! De aproape un an îmi tot rup ghetele la Stan şi pe la Bran; le dovedesc matematiceşte — îmi pui capul că se vor câştiga milioane — capitaliştii sunt fiinţele cele mai mărginite din lume.

JUSTUS: Ai cercat la noi la banca? Măcar că nu-s acolo decât un biet comptabil, zău mi-aşi lua inima în dinţi şi-

aşi înflăcăra pe unul din şefii mei.

KURT *(care se ţine pretenţios mai la o parte, râzând batjocoritor în sine):* Ba că asta mai lipsea.

GERHARD: Acum e de prisos. Fiindcă unchiul nostru a dat ortul popii, nu mai am nevoie de nicio bancă.

JUSTUS: Fireşte! Adevărat! Nici prin gând nu i-a trecut moşneagului la ce lucruri măreţe se vor întrebuinţa banii lui. Tu, Wilibald, vrei să preschimbi averea în zboruri sufleteşti, şi tu Gerhard… în zboruri trupeşti. Ce perspectivă răpitoare.

KURT *(apropiindu-se nepăsător):* Onorabile, perspectiva ce-ţi deschid eu ar trebui să te intereseze ceva mai aproape.

JUSTUS: Da? Adevărat?

KURT: Fiindcă-i vorba chiar de situaţia ta.

JURTUS: De situaţia mea?

KURT: La banca germană nord-vestica de comerţ.

JUSTUS: Ei, doamne, de asta nu-i purta grijă. Sunt pe deplin mulţumit. Nici n-aş avea ce face cu o bancă mai mare. Unde sunt am cu ce trai; ce-mi trebuie mai mult. Eu n-am cerinţe mari, n-am cine ştie ce talente. N-am scopuri înalte ca voi. Mă simt aşa de mulţumit de mine, şi-mi pare foarte bine că trăiesc. Mai am un singur dor: să ţie viaţa asta multă vreme. Dacă moştenesc azi ceva, spun cinstit că nu ştiu ce să fac cu averea. Nu-mi trebuie banii de la ursu ăla bătrân. I-am dat destul să înţeleagă pe când trăia.

KURT: Cum, n-ai vrea să te laşi de slujba ta?

JUSTUS: Eu? Asta nu, nici în ruptul capului.

KURT: Atunci interesul tău e ca al multor altora să moştenesc eu astăzi.

JUSTUS: Ei, ei, asta n-o pricep încă bine, dar îmi pare bine.

KURT: Căci banca ta se clatină.

JUSTUS: Nu mai spune.

KURT: Se clatină rău de tot..

JUSTUS: Ei, fugi d-aici, nu s-o fi clătinând atât.

KURT: Adunarea generală viitoare va hotărî despre viaţă sau moartea ei.

JUSTUS *(mirat):* Cum poţi să ştii tu asta?

KURT: Cu patima mea pentru chestiile financiare, de mult timp urmăresc greşelile boacăne pe care le fac şefii tăi.

JUSTUS: Bravo! Mă prind pe orice vrei că o să ajungi ministru de finanţe.

KURT: Şi nu numai atât dar am întocmit în toate amănuntele lui un plan larg de îmbunătăţiri, care va pune negreşit instituţia pe temelii mai sigure ca pân-acum.

JUSTUS *(îl bate vesel pe umăr):* Ei, atunci minunat. Toate vor fi în regulă, cum se cuvine.

KURT *(jignit):* Chiar! Pe tine te-a făcut Dumnezeu într-un moment de supărare, contabil de banca. Ce socoţi? Ar asculta acţionarii de un băieţandru fără nume şi fără autoritate cum sunt eu? Nici nu mi-ar trece măcar prin cap să mă amestec în adunarea generală, de n-aş avea mai întâi un număr mare de acţiuni, cu care să-mi răscumpăr tinereţea.

JUSTUS: Vrei să le cumperi cu partea ta de moştenire! Vezi că nu-s aşa de greu la cap cum crezi tu.

KURT *(către ceilalţi doi, apăsat):* Acestea nota bene îmi sunt intenţiunile. Poate vreţi a le tăgădui însemnătatea socială? Poate că sunteţi de părere că pentru societate este tot una dacă rămâi mai departe avocat fără mijloace şi fără clientelă, ori dacă am norocul, pentru binele, obştesc eu — superior la atâţia alţii — să ajung la un loc unde să-mi pot întrebuinţa priceperea mea administrativă.

JUSTUS: Mai întrebi? De asta să nu te îndoieşti o clipă! Sunteţi băieţi de seamă câte trei. Îmi păreţi ca trei corăbii falnice, încărcate cu mărfuri de preţ, care nu aşteaptă decât un vânt prielnic ca să pornească în largul mării. Ard de nerăbdare să vă ştiu cu banii în buzunar.

KURT *(se uită la ceas):* Ar fi vreme să înceapă… ia staţi… *(Merge la uşa din dreapta şi strigă)*… Ei, d-ta… *(Vorbeşte prin uşa deschisă.)*

WILIBALD: Unde or fi Schirmeroaile? Ciudat.

JUSTUS: Mătuşica Schirmer? Vine şi ea? Şi Lisbeth, nevinovata?

APRODUL *(vine prin dreapta şi iese prin stânga).*

KURT *(arătând pe aprod):* Se duce să întrebe.

GERHARD *(cercetător):* Ia ascultă Wilibald, aud că la mătuşa, Schirmer stă o americană putredă de bogată şi cam prostuţă. Cică ar fi luat cu chirie toată casa pentru ea.

KURT *(interesat):* Ei!

WILIBALD: Am văzut-o în treacăt.

GERHARD: Vorbeşte nemţeşte.

WILIBALD: E din părinţi nemţi.

KURT *(răsucindu-şi mustaţa):* Tânăra? Frumoasă?

WILIBALD: Şi una şi alta, dar ţine nasul grozav de sus.

KURT: Na! na! na!

GERHARD: Nu-i de mirare. Înoată într-o mare de aur.

WILIBALD: Ai vrea să pescuieşti acolo?

GERHARD: A, eu…

SCENA V

Cei dinainte, BOHRMANN.

BOHRMANN (din stânga cu un dosar): Aşa… ăsta-i… *(vede pe Kurt)* Engelhart.

KURT: Bohrman! Ce mai faci?

BOHRMANN: Şi tu moştenitor?

KURT: Cu tot dinadinsul. Ce n-o mai fi începând? Tot n-a venit d-l Judecător?

BOHRMANN: L-a chemat la un bolnav. Chestie de testament grabnic. Tocmai lucrează pe capete; aşa că mai înainte de un sfert de ceas cel mai curând, nu poate veni. Mai aveţi răbdare.

GERHARD: E lată.

KURT: Da! la tribunal se cam pierde vremea.

GERHARD: Am putea în timpul ăsta să luăm câte-o halbă peste drum.

KURT: Dinspre mine unul…

JUSTUS: Buna idee…

BOHRMANN: Merg şi eu dacă îmi daţi voie. *(Stăpânindu-şi căscatul, încet lui Kurt.)* Mi-e capul greu.

JUSTUS: Da, să ştiţi că eu plătesc *(Pune mâna în buzunar, scoate câteva monede, le numără.)* Tocmai atâta face. Peste o săptămână e zi-ntâi. *(Către Wilibald, care rămâne în urmă.)* Nu mergi cu noi, Wilibald?

WILIBALD: Nu aştept Schirmeroaiele. Şi tocmai mi-a venit o inspiraţie poetică… O… odă adresata norocului.

JUSTUS: Minunat! N-o lăsa să zboare! La revedere.

(Iese prin dreapta cu Bohrmann, Kurt şi Gerhard).

SCENA VI

WILIBALD, apoi LISBETH, din dreapta).

WILIBALD *(singur, înseamnă în carnet):* Corăbii plutesc în largul mării… *(Gândindu-se)*… mărei, sărei*;* valuri, maluri; vapoare, pripoane…

LISBETH *(de vreo 19 uni, ochi mari de păpuşă; chip drăguţ dar fără expresie; cochetă în îmbrăcăminte şi apucături… vâră capul prin uşă):* Wilişor!..

WILIBALD: Lisbeth! În sfârşit! Ce vi s-a întâmplat?

LISBETH: Mama nu era gata… Nu-i venea talia cea nouă…

era furioasă.

WILIBALD: Unde ai lăsat-o?

LISBETH: Jos de tot, la capul scării. Ştii că de-abia răsuflă când urcă scările. Şi mai trebuie câteva minute până să ajungă. Eu, cum am aflat de la Justus că eşti aici... hop! hop! câte doua trepte de odată, ca să dau bună dimineaţa lui Wilişor al meu.

WILIBALD *(trăgând-o spre el)*: Lisbeth! Pentru asta meriţi...

LISBETH: Ce? Vrei să mă săruţi? Aci la tribunal? Nu-i oprit?

WILIBALD: Tocmai de-aia.

LISBETH: Ai dreptate, aşa-i. *(Se sărută).*

WILIBALD: Doamne ce bine sărută o copiliţă nevinovată.

LISBETH: Copiliţă nevinovată? Ia te rog!

WILIBALD: Aşa-ţi zicea Justus.

LISBETH *(despreţuitoare):* A ăla.

WILIBALD: Dar nu ştie ce spune... Tu eşti un temperament, ba chiar o individualitate.

LISBETH: Nu vorbi aşa de mult. Să întrebuinţăm mai bine timpul ăsta preţios.

WILIBALD: Bine zici. *(O sărută).*

LISBETH: Ah! Wilişor! Sărutarea e o invenţie dumnezeiască şi după ea imediat vin bomboanele. *(Scoate un cornet şi mănâncă o bomboană plescăind.)* De mă îmbogăţesc azi, pun toată moştenirea mea în *praline.*

WILIBALD: Lasă-mă să vorbesc şi eu.

LISBETH *(ia a doua pralină):* Na, muşcă. *(O ţine între dinţi, şi dă să apuce şi el).*

WILIBALD *(lipindu-şi bazele de ale ei):* Dulce-i.

APRODUL *(vine din stânga, îi vede mormăie ceva neînţeles, şi iese prin dreapta).*

LISBETH: Ne-a văzut! Dacă ne spune? E pedeapsă?

WILIBALD: Glumeşti.

LISBETH: Eşti sigur că n-o să ne închidă?

WILIBALD: Doar împreună. Dar de poezia de dragoste, pe care ţi-am dat-o alaltăieri, nu-mi spui nimic?

LISBETH: N-am priceput-o.

WILIBALD: Ce-are-a face? Am să deştept eu în tine simţul... pentru nota mea lirică, modernă. *(Aprins:)* Lisbeth, to simţi tu în stare să devii muza mea?

LISBETH: A ta? — ce?

WILIBALD: E o sarcină grea Lisbeth... dar care-ţi va face onoare.

LISBETH: Taci din gură vine mama.

SCENA VII

Cei dinainte, Doamna Schirmer (din dreapta).

D-NA SCHIRMER *(cam de 45 ani, groasă, astmatică îmbrăcată pretenţios; abia suflă, şi-i foarte supărată):* Mi-am... închipuit eu... aşa zi... pentru asta... uf!... ce scări proaste... va să zică d-aia... uf! mă înăbuş.

LISBETH: Şezi mamiţicule.. Potoleşte-ţi întâi răsuflarea.

WILIBALD: Da, staţi.

D-NA SCHIRMER *(cade pe un scaun pe care i-l aduc amândoi grăbiţi):* Va să zică, de-aia... scorpie.. fugişi de lângă miile... mă laşi singură... să-mi iasă sufletul...

LISBETH: Nu vorbi acuma, mamiţicule îţi face rău.

WILIBALD: Aşa e nu vorbi încă.

D-NA SCHIRMER: Cu dumneata chiar că nu vorbesc, d-le Beck... Dacă-ţi închipui... uf!...

LISBETH: Un pahar cu apă, mamiţicule.

WILIBALD: Da, un pahar cu apă *(Toarnă şi dă paharul Lisbethei care-l duce la gura d-rei Schinner.)*

D-NA SCHIRMER: Dacă-ţi închipui... *(Bea; în vremea asta Wilibald şi Lisbeth se sărută pe la spatele ei.)*

LISBETH: Ţi-e mai bine? Erai roşie ca sfecla.

D-NA SCHIRMER: Numai din pricina blestematei ăştia de talii noi. Prea e strâmtă. Şi-am încercat-o de 3 ori. Halal de croitoresele noastre.
LISBETH: Croitoreasa, da, ai trebui să-i tragi o răfuială.
D-NA SCHIRMER: Dar mai întâi una ţie. Ce-ai avut de pus la cale cu «*Musiul*» ăsta aici, ai?
LISBETH: Nimic, mamiţico… Am vorbit despre vremea de afară…
D-NA SCHIRMER: Dacă mai îndrăzneşti o singură dată s-o tuleşti înaintea mea…
WILIBALD: Aşa-i Lisbeth, tu n-ar fi trebuit să faci asta…
D-NA SCHIRMER: Tu? Nu te-am mai oprit să-mi tutueşti fata?
WILIBALD: Doar mi-i vară.
LISBETH: Mi-i văr.
D-NA SCHIRMER: Ei, fugiţi de aici… Taţii noştri erau veri. Asta-i altceva. Dar rudă în sus, rudă în jos, nu-mi place cum te vâri d-ta, domnule Beck. Fă-te om serios înainte de-a învârti capul unei fete de neam… Un terchea-berchea ca d-ta…
WILIBALD *(plin de demnitate):* Terchea-berchea? Se vede că n-ai pus nici piciorul într-o librărie. Altfel aţi trata mai cu respect pe cei ce împart hrană sufletească poporului.
D-NA SCHIRMER: Atunci, fie şi împărţitorule de hrană la popor… fiindcă aşa-ţi sună mai bine la ureche..
WILIBALD: Nădăjduiesc să capăt acest titlu; dar într-un înţeles pe care nu-l pricepi dumneata…
D-NA SCHIRMER: Mai bine ai căpăta cu ce să trăieşti.
LISBETH: Dar n-o să moştenească azi…
D-NA SCHIRMER: Tu să nu vorbeşti neîntrebată. Moştenitoarea cea mare vei fi tu, dacă e dreptate pe lume. *(Către Wilibald).* Ea e singură moştenitoare femeie, şi bătrânul şi-o fi zis doar că bărbaţilor nu le trebuie zestre. Şi-apoi cine i-a ţinut dumnealui loc de familie, dacă nu noi? Cine a jucat conţina cu el? Cine-i

ducea compoturi şi sirop de zmeură când era bolnav? În toată casa lui nu era feţişoară de masă pe care să n-o fi împletit Lisbeth? În fiecare an la ziua lui îi ducea câte-un lucru de mână. Acuma chiar, dacă ar fi trăit, i-ar fi dus o pereche de papuci brodaţi... Fata mea, dacă-o vrea Dumnezeu cu ea azi, poate avea cu totul alte pretenţii, dar cu totul altele...

LISBETH: Dar, mamiţicule... eu...

D-NA SCHIRMER: Tu să taci! De traiul ăsta de azi pe mâine, cred că te-ai fi săturat, ca şi mine. *(Iar lui Wilibald).* Ce-am făcut eu pentru fata mea, cred că o să mi-o răsplătească. Cu pensiunea aia a noastră, o ducem greu. N-o să mai meargă mult; din pricina concurenţei s-a scumpit şi carnea. De nu era Americana, ne vedea sfântul. Aşa întâmplare fericită, mai rar. E vreme ca robia asta să se isprăvească odată.

WILIBALD: Doamnă Schirmer, e mai cu rost să discutăm chestia asta după deschiderea testamentului.

D-NA SCHIRMER *(prinde pe Lisbeth băgând în gură o pralină):* Se poate... iar ronţăi.

LISBETH: Mamiţicule, n-am voie încă să...

SCENA VIII

Cei dinainte, BOHRMANN, JUSTUS, KURT, GERHARD. (Vin din dreapta).

JUSTUS: Iată-ne iar aci.

GERHARD: S-a apropiat ceasul? Moştenirea ori nu?

BOHRMANN: *(Se duce la fereastră şi se uită afară):* Tocmai vine. *(Se aşază la loc).*

JUSTUS: Ei, Wilibald, gata, «Oda norocului»?

WILIBALD: Aproape.

JUSTUS *(mergând spre d-na Schirmer):* Slăbeşte-mă...

După urma ta… n-aud decât ruşine şi ocări…

JUSTUS: După urma mea! Mă mir… Ce-am mai făcut?

D-NA SCHIRMER: Alaltăieri pe strada, m-a apucat gazda ta: «Nepotul dumneatale» — zice — «iar mi-e dator pe 3 luni».

JUSTUS: Dragă mătuşe, ce pot să-ţi spun, decât că bietul om are dreptate.

D-NA SCHIRMER: Ce zăpăcit! Ce destrăbălat! Bietul răposatu, ar tresări în groapă dacă ar afla că fiul propriei lui surori…

JUSTUS: Dar n'are cum să afle.

D-NA SCHIRMER: Şi gazda ţi-a dat răvaş de drum. Bine a făcut. Neplatnicii afară!

JUSTUS: Ce-are a face. Tocmai mă gândeam să-i dau eu răvaş de drum. Prea era lux mare acolo.

D-NA SCHIRMER: La ce mai ai slujbă, dacă nu poţi plăti la vreme câţi-va gologani? Iar ţi-ai prăpădit banii.

JUSTUS: Am împrumutat pe o femeie sărmană, care a venit la mine în cea mai mare deznădejde. Bărbatu-său era să se împuşte.

D-NA SCHIRMER: Ce-ţi pasă ţie…

JUSTUS: N-auzi, vroia să se împuşte…

D-NA SCHIRMER: Crezi c-o să-i mai vezi în ochi?

JUSTUS: Dacă omul era să se împuşte…

D-NA SCHIRMER: Să se fi împuşcat.

JUSTUS: Nu, mătuşică dragă, degeaba glumeşti ştiu eu, ce să cred de inima ta duioasă de femeie. O viaţă de om e, şi pentru tine, mai scumpă ca chiria pe trei luni.

GERHARD *(văzând că se deschide uşa din stânga):* Aha, slavă Domnului!

SCENA IX

Cei dinainte, JUDECĂTORUL OELSCHLAGER.

JUDECĂTORUL *(mic de stat, slab, ca de 50 ani, slujbaş tipicar, părul alb, mustăţi sure, stufoase; trăsăturile feţii, din pricina slujbei, ţepene ca o mască; vorbind tuşeşte către cei de faţă, care-l salută):* Bună ziua. *(Merge şi se aşază la masa din mijloc; încet către Bohrmann).* Azi iar suntem împovăraţi... domnii de la secţia VI s-au dus în plimbare. Ticăloasa diviziune a muncii! Hm! *(Bohrmann îi dă actele: Judecătorul se uită la hârtiile din dosar).* Da, în regulă. Dar actul de deces?

BOHRMANN *(întinzându-i altă foaie):* Iată-l.

JUDECĂTORUL: Aşa e... hm! hm! *(Citeşte mormăind, în vreme ce Bohrmann încheie procesul verbal.)* Deoarece la termenul fixat pentru deschiderea testamentului lui Amadeus Beck, de profesiune rentier, s-au înfăţişat... Vă rog să răspundeţi: «prezent». Văduva Amalia Schirmer, născută Läümermeier.

D-NA SCHIRMER: Prezent!

JUDECĂTORUL. — ... Al doilea, Elisabeth Schirmer, fiica nemăritată a celei dintâi.

LISBETH: Prezent!

JUDECĂTORUL: ... Al treilea, advocatul Kurtius Engelhart *(Îl salută din cap.)*

KURT: Prezent!

JUDECĂTORUL: ... Al patrulea, inginerul Gerhard Beck.

GERHARD: Aici!

JUDECĂTORUL: ... Al cincilea, vânzătorul de librărie, Wilibald Beck...

WILIBALD: Prezent!

JUDECĂTORUL: ... Al şaselea, funcţionarul de bancă Justus Haeberlin.

JUSTUS: Da, da.

JUDECĂTORUL *(răsfoieşte şi urmează mai departe):* Hm, Hm! Extractul din registrul cadastrul şi actul de deces al testatorului se află la dosar. S-a scos testamentul care se află în păstrarea Tribunalului. Poartă n-o... hm!

hm!... *(Caută; Bohrmann îi împinge un plic mare pecetluit)*... care are numărul 736 şi următoarea inscripţie. «Aci se află testamentul lui Amadeus Beck, de profesiune rentier», şi care se găseşte sigilat cu pecetea testatorului. *(Cu un alt ton.)* Binevoiţi a vă încredinţa că peceţiile sunt în bună stare. *(Toţi afară de Justus se apropie şi cercetează plicul).*

JUSTUS: Sunt convins fără să mai cercetez.

JUDECĂTORUL *(dictează):* Părţile au găsit peceţile... hm! hm! în stare bună... prin urmare procedez la deschiderea şi citirea testamentului. *(Cei de faţă privesc cu luare aminte încordată. Judecătorul taie plicul cu foarfeca şi scoate o coală mare de hârtie, şi un plic mai mic, sigilat deosebit.)* Hm! «Eu... mai jos iscălitul, fiind cu mintea întreagă, hotărăsc, după moartea mea, cele ce urmează: deoarece nu las în urma mea niciun moştenitor direct, averea mea care, după socotelile făcute azi, se urcă la suma rotundă de 900. 000 de mărci...

D-NA SCHIRMER *(încet):* Numai atâta?

JUDECĂTORUL: Hm! hm!... averea mea... s-ar cuveni numai rudelor mele de sânge constând din 4 nepoţi şi o nepoată, copii ai decedaţilor mei fraţi»...

WILIBALD *(încet):* Aşa dar în părţi egale...

JUDECĂTORUL *(continuând):* «Doresc ca toate aceste rude ale mele, inclusiv fosta soţie a decedatului meu nepot Schirmer, să fie toţi faţă, spre a afla ultima mea voinţă. Plecând de la consideraţia că mintea, experienţa şi priceperea afacerilor sunt prin sine un capital care aduce procente mari»... Hm! hm!

D-NA SCHIRMER *(încet, către Lisbeth):* Ce ţi-am spus? Tu vei fi principala moştenitoare.

JUDECĂTORUL: «şi că pe de altă parte, lipsa de atari calităţi are nevoie de ajutor şi sprijin, hotărăsc de moştenitor universal»...

D-NA SCHIRMER, WILIBALD şi KURT: Cum?

GERHARD: Moştenitor universal?

JUDECĂTORUL: Vă rog, nicio întrerupere… «Hotărăsc de moştenitor universal hm! hm! pe cel mai prost din rudele mele».

D-NA SCHIRMER, WILIBALD şi GERHARD *(între ei):* Cum? Ce? Pe cine?

KURT: Iertaţi, domnule judecător, poate n-aţi citit bine.

JUDECĂTORUL *(arătându-i locul din testament):* Citiţi, vă rog, singur. E limpede şi lămurit: «cel mai prost».

JUSTUS: Dar tocmai ăla nu există.

KURT: E curat caraghioslâc.

GERHARD: Sminteală curată.

JUDECĂTORUL *(urmând):* «Rudele mele sunt ţinute să aleagă numaidecât pe cel mai prost dintre ele, fie prin aclamaţie, fie prin vot secret.

D-NA SCHIRMER: Noi, să…

JUDECĂTORUL *(urmând):* … «Rog pe domnul Judecător să prezideze operaţia şi să dreseze cuvenitul proces verbal. Dar în caz când pe această cale nu se va ajunge la o înţelegere, sa se deschidă şi plicul alăturat» Urmează data în regulă şi iscălitura.

WILIBALD *(după un timp de buimăceală):* … Asta-i sfârşitul lumii.

GERHARD: Dar cum mai luăm paralele?

D-NA SCHIRMER: Înseamnă asta că fiică-mea o să rămâie pe dinafară?

JUSTUS: Dragii mei, să lăsăm pe răposat să-şi râză de alţii. Eu zic să plecăm.

D-NA SCHIRMER: Ba nu, mai întâi vreau să ştiu…

JUDECĂTORUL *(bate cu palma în masă):* Linişte, vă rog. Eu nu sunt aici numai pentru dumneavoastră. Mai am şi alte treburi. Acest testament e… hm! hm! ceva neobişnuit, întrucât persoana moştenitorului nu-i desemnată… pe nume, ci numai printr-o însuşire caracteristică. Dar totodată ne arată calea cum putem să găsim pe adevăratul moştenitor. Dorinţa testatorului

este ca mijlocul acesta să se întrebuinţeze numaidecât, şi trebuie cu atât mai mult să fie luată în seamă, cu cât scăpăm de alt termen. Deci, invit pe cei de faţă…

KURT: D-le Judecător, eu unul cred că vă puteţi scuti de osteneala aceasta, căci testamentul e nul.

JUDECĂTORUL: Ca formă, valabil.

KURT: Dar ca fond?

JUDECĂTORUL: Nu e treaba mea.

KURT: După codul civil… paragraful… *(Scoate din buzunar un cod şi răsfoieşte).*

JUDECĂTORUL: Codul nu mi-e necunoscut. Lăsaţi-l în buzunar. Rolul meu e să vă aduc la cunoştinţă ultimele dorinţi ale răposatului. Dacă testamentul va fi atacat ori nu, se va vedea: *cura posterior.* Mai departe, ca jude delegat cu deschiderea testamentului, am datoria de a mijloci aflarea adevăratului moştenitor. Modalitatea e ardicată în testament. Şi anume, văd două căi: ori înţelegere între moştenitori, ori deschiderea plicului alăturat.

GERHARD *(încet lui Kurt):* Atunci hai să-l deschidă pe dată.

KURT *(încet):* Dar dacă bătrânul o fi hotărât ca în caz de neînţelegere să lase banii la săraci!

GERHARD *(încet):* La dracu, asta ar fi prea înjositor!

JUDECĂTORUL: Hm! aşadar voi proceda în chip ca să se lămurească de cei prezenţi care din ei e mai prost… mai întâi prin aclamaţie…

D-na SCHRMER: Pot dovedi cu martori că Lisbeth a mea, la şcoală, era totdeauna a doua din coadă.

GERHARD: Eu eram coada cozii.

WILIBALD: Poetul Gailbel a zis: «poţi fi poet liric şi prostul proştilor.»

GERHARD: Şi eu vă jur ca toată viaţa mea am fost o vită încălţată.

D-NA SCHIRMER *(către Lisbeth):* Tu eşti cea mai proastă, asta nu ţi-o poate tăgădui nimeni.

JUDECĂTORUL *(nerăbdător):* La vot! La vot!

KURT: Eu, cel puţin, mă retrag de la un asemenea concurs.

JUDECĂTORUL: Va să zică, prin aclamaţie nu s-a putut.. *Ergo*, votare în scris, (Către Bohrmann). Hârtie pentru buletine.

GERHARD *(umblă stăruind pe lângă fiecare):* Votaţi-mă pe mine. Vă fac părtaş la balonul cu cârmă. E o afacere strălucită. *(Nimeni nu-l ia în seamă.)*

D-NA SCHIRMER *(repede şi cu jumătate de glas către Lisbeth):* Eu votez pentru tine, şi tu de asemeni.

LISBETH: Şi Wili...

D-NA SCHIRMER *(încet către Wilibald):* Votează pentru Lisbeth.

WILIBALD: Ca să poată avea alte pretenţii?

LISBETH *(încet):* Votează pentru mine, Wilişor.

WILIBALD: Lisbeth, votează tu pentru mine, şi n-ai să te căieşti.

D-NA SCHIRMER *(furioasa trăgând pe Lisbeth):* Cerşetor de moştenire!

LISBETH: Poate Justus.

D-NA SCHIRMER: Justus votează pentru Lisbeth.

JUSTUS: Eu, să mă ferească Dumnezeu.

D-NA SCHIRMER: Atunci pentru cine?

JUSTUS *(tare şi solemn):* Eu declar de la început că în niciun caz nu iau parte la vot.

JUDECĂTORUL: Abţinerea de la vot e slobodă.

KURT *(ia pe Justus la o parte):* Nebunele nu ştii ce e în joc?

JUSTUS: Îmi pare toarte rău, dar...

KURT: Votează pentru mine.

JUSTUS: Nu, mă iartă. Să declar prost pe una din rudele mele? Nu m-ar ierta niciodată cugetul.

KURT *(mai stăruitor):* Dar e numai o formalitate.

JUSTUS: Pentru mine deloc. După credinţa mea intimă, tu eşti cel mai deştept din toţi. Nu depun mărturie

mincinoasă împotriva aproapelui.

KURT *(printre dinţi):* Vită!

JUDECĂTORUL *(loveşte iar în masă)I* Îngerinţele oprite. Da vot!

BOHRMANN *(a împărţit buletine şi creioane, apoi se întoarce la loc. Cei citaţi în afară de Justus, scriu: Bohrmann încet, către Judecător):* He! He! pentru 900 mii de mărci, mai că-i vine cuiva să fie cel mai prost.

JUDECĂTORUL *(încet):* Lasă gluma, domnule grefier. Trebuie să păstrăm demnitatea judecătorească chiar între noi.

BOHRMANN *(ia buletinele îndoite şi le dă judecătorului).*

JUDECĂTORUL *(desface buletinele):* Hm! Sunt 5 voturi, şi anume: unul pentru Wilibald Beck, unul pentru Kurtius Engelhart, unul pentru Gerhard Beck, şi unul... ba două, pentru Elisabeth Schirmer. Rezultatul: anularea votului, lipsă de majoritate *(Mişcare între cei interesaţi; zgomote înăbuşite).* Deci, hm! Trecem la a doua modalitate: deschiderea plicului sigilat. *(Tot cu foarfecele).*

D-NA SCHIRMER *(Cazând pe un scaun îşi face vânt cu batista):* Ah! nu mai pot.

JUSTUS *(îngrijorat):* Ce are mătuşa?

LISBETH: N-are aer.

JUDECĂTORUL *(scoate hârtioara din plic şi citeşte):* «Fiindcă-mi cunosc bine rudele, de aceia văd mai dinainte rezultatul votului. Fiecare va vota pentru sine, şi deci va dovedi că nu-i prost, ba şiret. Singurul care nu va face aşa va fi strănepotul meu Justus Haeberlin. El singur nu s-a prefăcut niciodată că ţine la mine. El singur nu m-a linguşit, deşi s-ar fi putut alege cu câte ceva de la mine; el singur nu mi-a cerut bani pentru el, ci numai pentru alţii. În lipsă de vot prin unanimitate, îl declar numai pe el... hm! hm!... cel mai prost, şi-l fac moştenitor universal».

JUSTUS: Pe mine? *(Rămâne cu gura căscată, ţeapăn cu un*

bolovan; straşnică tulburare printre ceilalţi; vorbesc toţi deodată nu se pricepe nimic: se desluşeşte doar:)

GERHARD: Revoltător!

WILIBALD: Strigător la ceruri!

D-NA SCHIRMER: Uită-te de ce ne-am pierdut noi toate duminicile după prânz, şi m-a afumat cu mahorca lui de tutun prost ce fuma.

WILIBALD: Asta-i o crima împotriva geniului.

KURT *(încet):* Ruinat! Ruinat cu desăvârşire!

JUDECĂTORUL: Prin acest codicil s-a determinat neîndoios persoana moştenitorului. Ne mai rămâne să citim procesul verbal şi să-l iscălim.

APRODUL *(vine din dreapta):* D-le Judecător…

JUDECĂTORUL: Ce-i?

APRODUL: Domnul Preşedinte vă pofteşte o clipă într-o afacere urgentă.

JUDECĂTORUL *(încet lui Bohrmann):* Vrea să mai îmi dea ceva de lucru, cică stăm degeaba. Dar… hm!… O să mă pui în grevă. *(Către Aprod:)* Bine. *(Aprodul iese; către cei cu pricina:)* Mă întorc îndată. *(Lui Bohrmann:)* Ispräveşte până atunci cu procesul verbal, d-le grefier. *(Iese.)*

KURT *(oprindu-l):* D-le Judecător, credeţi că validitatea materială a testamentului e neatacabilă?

JUDECĂTORUL: Nu încape îndoială. *(Vrea să iasă.)*

KURT: Mă rog, nu credeţi că s-ar putea ataca în nulitate?

JUDECĂTORUL: Da, însă numai dovedind autentic că eşti mai prost decât moştenitorul… Hm! hm! *(Iese dregându-şi glasul cu putere.)*

SCENA X

Cei dinainte, afară de JUDECATOR: D-NA SCHIRMER stă în planul dintâi la stânga; JUSTUS nemişcat, în mijloc; KURT,

GERHARD, WILIBALD prăpădit de tot pe planul întâi la dreapta.

D-NA SCHIRMER *(către Lisbeth):* Aşa, acum iată-ţi zestrea-n lună.

LISBETH (gata de plâns): Ce să mai fac eu acuma?

D-NA SCHIRMER: Ia pe calfa aia de prăvălie, dacă te mai vrea el. Roade pâine uscată cu dânsul! Poftă bună la amândoi!

LISBETH *(din ce în ce mai plângătoare):* E grozav!

D-NA SCHIRMER *(mai aproape şi mai încet):* Daca-ai fi deşteaptă, ar mai fi un lucru de făcut... dar numai unul... *(Arată cu capul spre Justus.)* Pricepi?

LISBETH: Mămiţico, crezi? *(Se uită la mă-sa care-i face semne de înţelegere cu ochiul.)* Da?

D-NA SCHIRMER *(merge cu Lisbeth, lângă Justus; cu foarte multă prietenie):* Iubitul, scumpul meu nepot. *(Neprimind niciun răspuns, către Lisbeth:)* Norocul l-a împietrit.

JUSTUS *(trezindu-se în sfârşit, izbucneşte):* Asta e cea mai mare perfidie din câte mi-a fost dat să văz vreodată.

D-NA SCHIRMER: Dragă Justus, felicitările noastre.

JUSTUS *(fără să răspundă):* E o răzbunare, o răzbunare de rând, josnica! Pentru că nu mi-a păsat de banii lui, de aceia mă face de râs prin testament, de aceia aruncă asupra mea această pată. De aceia mă înfierează în faţa justiţiei şi a familiei cu titlul de prost. Şi n-am măcar cum să mă apăr, nu-l pot nici trage la răspundere. Un mort îţi poate face ce pofteşte. Ştiam bine că nu mă iubea, că nu mă pricepea niciodată. Dar că i-o veni în cap ca să mă lovească aşa de tâlhăreşte din mormânt, asta n-aş fi crezut-o odată cu capul.

GERHARD *(cătrănit, în sine):* Comedie!

JUSTUS: Iubiţii mei veri, vă încredinţez că nimeni nu e mai supărat decât mine că ni s-au înşelat toate nădejdile.

GERHARD: Ia nu te mai preface...

WILIBALD: Da, păstrează-ţi, mă rog, mofturile astea pentru tine.

JUSTUS: Îţi dau cuvântul meu.

D-NA SCHIRMER: Ştii ce? Mi-a venit o idee: tot n-ai casă acum: mută-te la noi.

JUSTUS: Mătuşică, vorbeşti serios?

D-NA SCHIRMER: De mult mă roade la inimă să văd pe fiul surorii neuitatului meu Adolf, aruncat printre străini. Americanca a luat ce e drept, toate camerile, dar ţie-ţi trebuie numai una, şi o să ţi-o lase.

JUSTUS: Spui drept?

D-NA SCHIRMER: Lisbeth şi cu mine o să-ţi facem viaţa plăcută. *(O înghionteşte.)* Nu-i aşa Lisbeth?

LISBETH *(ca o maşină):* Foarte plăcută!

JUSTUS: Nu, mătuşă dragă, nu pot primi.

D-NA SCHIRMER: Nu pe degeaba. O să-mi laşi însă plăcerea să te las mai ieftin ca pe un străin.

JUSTUS *(înduioşat):* Mătuşică dragă, fapta asta este aşa de frumoasă, e aşa de nobilă, încât în deşert caut cuvinte.

D-NA SCHIRMER: Ţi se cade, băiete.

JUSTUS: Va să zică, tu nu mă crezi un prost?

D-NA SCHIRMER: De bună seamă că nu. Tu ce zici Lisbeth? *(Iar o înghionteşte.)* Tu zici că e?...

LISBETH: Da! *(Luându-şi vorba înapoi, iute.)* Ba nu, zău nu...

JUSTUS *(întinzând mâna la amândouă):* Vedeţi, asta mi-e mângâierea faţă de jignirea nelegiuită ce-am indurat azi. N-am să uit purtarea asta toată viaţa!..

CORTINA

ACTUL AL DOILEA

(Un salon la Doamna Schirmer. Ungherul stâng, rotunjit în semicerc, cu fereastră lată. În peretele din fund o uşă la mijloc şi mai la dreapta o uşă mai mică, în pereţii laterali câte o uşă. Mobilă modestă şi banală ca într-o pensiune de familie. La stânga, drept la mijlocul peretelui, un birou mic de femeie. Tot la stânga, masă cu scaune. La dreapta, o sofa cu o măsuţă; alături un scaun cu leagăn. Pe pereţi fotografii înfăţişând tablouri. Lumină electrică).

SCENA I

DORIS WIEGRAND şi LUCY HENSEL (Stau la masa din stânga, în costume de dimineaţă, iau dejunul).

LUCY *(de vreo 20 ani, bălană, pieptănată lins: chip de madonă, o expresie inteligentă):* Mai vrei o ceaşcă de ceai?

DORIS *(De aceiaşi vârstă, foarte distinsă şi impunătoare, oacheşă, cu ochii scânteietori de deşteptăciune, expresie ironică, trăsături regulate şi foarte nobile citeşte o telegramă):* Mulţumesc. *(Privind-o:)* Lucy, fii bună. Te rog şi te uiţi dacă e la postul lui.

LUCY:Cine?

DORIS: Adoratorul meu de la ora 9.

LUCY *(Se duce la fereastra cea mare, dă cu băgare de seamă perdeaua la o parte, şi se uită în stradă): All right!* E acolo. Se plimbă încoace şi încolo ca o santinelă pe dinaintea caselor din faţă şi nu-şi mai ia ochi de la ferestrele noastre.

DORIS *(se scoală şi merge spre Lucy):* Ştii ce? Mai că-mi vine să deschid fereastra şi să-i dau o tiflă. *(Face gestul.)*

LUCY: Doamne fereşte!

DORIS: Ai dreptate. Şi-ar zice: «slavă Domnului! M-a băgat în seamă».

LUCY: Uite cum cască ochii încoace. E cel mai îndrăzneţ din toţi...

DORIS: Mă rog, nici ceilalţi nu sunt aşa de despreţuit; fiecare la ceasul lui. Pe cât văd, cavalerii ăştia de spirit au atâtea treburi toată ziua de dimineaţă până seara, că nu le rămâne decât un singur ceas liber ca să se plimbe pe dinaintea ferestrei, şi atunci şi-o scot din capete cu o răbdare curat nemţească. Mai întâi admiratorul meu de la ora 9. — îndrăzneţul îndrăzneţilor cum îi zici tu, — eu i-aş zice cel mai punctual, căci răsare fix când bate ceasul nouă. Al doilea e curtezanul meu de la ora 12, cu o orhidee la chiotoare, simbolul neîmpotrivirii, cu o mutră atât de ţeapănă, că îţi vine sa i-o tulburi într-o clipă cu un cartof bine azvârlit. Al treilea e cel de la ora 5 — *five-o-clok,* cu mustaţa cuceritoare, cu vârfurile ascuţite ca săgeţile lui Cupidon, gata să străpungă din două părţii inima unei fete slabe. Al patrulea — asta e adoratorul meu de la ora 7 — e fluturele meu de seară, zboară numai după apusul soarelui şi la lumina felinarelor, cu chipul palid, plin de o poftă nesfârşită după zestre.

LUCY: Ai de ce râde.

DORIS: Mai e vorba? 0 galerie minunată.

ROZA *(vine prin uşa din mijloc cu un coş de flori):* Pentru d-ra.

DORIS: De la cine e?

ROZA: E un bileţel acolo. *(Scoate din cos un plic cu o carte de vizită şi începe a strânge masa).*

DORIS *(deschide şi citeşte):* «De la un admirator necunoscut». Deştept băiat! *(Către Roza.)* Nu primesc.

LUCY *(către Roza):* Dă coşul îndărăt.

ROZA: Comisionarul care l-a adus, a plecat.

DORIS: Bine şi aşa. Să nu fim mofturoase. Cavalerul ar fi în stare până şi supărarea noastră să o tălmăcească în favoarea lui. Să-i punem într-un colţ legătura de zarzavat şi să ne răzbunăm prin nepăsare.

LUCY: Desigur e unul din cei patru.

DORIS: Nu, aceia vorbesc limbajul ochilor, acesta pe-al florilor. Altă metodă tot atât de proastă. E unul nou. Al cincilea. Admiratorul cu flori.

Lucy: Nu zău, germanii sunt prea neruşinaţi.

DORIS: Şi ne miră cu atât mai mult. Cu cât americanii noştri sunt mai de treabă. La noi mai capătă ceva curaj după ce ni i-a recomandat cineva; aci d-abia după recomandări vine sfiala. Şi ce îndrăzneală nesărată! Ar trebui măcar să-şi bată niţel capul, de vreme ce vor să ni-l învârtească pe al nostru. Dar să ne urmărească pe stradă, să se oprească în dreptul vitrinilor odată cu noi, — făcându-se ca se uită la pălării, — să se ţie de noi până acasă, să ne stea strajă dinaintea ferestrelor, sa ne trimită flori anonime — prea calic repertor.

LUCY: Mai îmi vine să cred că ne iau drept nişte... vântură lume.

DORIS: Ai fi adorabil!

LUCY: Nu intră în mintea unui european că două fete pot să călătorească singure.

DORIS: O să deprindem pe Europa. *(Merge la masă, ia o telegramă, şi iar stă jos).* Ştii ce-mi telegrafiază papa?

LUCY: Vrea să te întorci?

DORIS: Cum îl poţi crede aşa de rămas în urmă? Clipit-a el măcar când i-am zis că plec în Europa pe 2 ani ca să

învăţ muzica? A răspuns: «*Well*, o să-ţi iau un bilet pentru primul vapor care pleacă!» Şi se cheamă că suntem despărţiţi? Nu vorbim zilnic prin cablu? Nu e ca şi vorba de acasă?
LUCY: Dar costă cu mult mai scump.
DORIS: Ştii ce-mi telegrafiază?
LUCY: Ce?
DORIS: E supărat că-i cer prea puţini bani.
LUCY: N-are dreptate.
DORIS: Ba de când sunt în Germania simt cum lucrează în mine duhul harnicilor meseriaşi din Hessen, străbunii mei. Tata se pricepe să câştige bani şi să-i şi cheltuiască. Omul trebuie să ştie să facă ori una ori alta.
LUCY: N-ai golit şi-aci toate prăvăliile?
DORIS: Câteva mărunţişuri. Mare lucru! O năzdrăvane Lucy! Dacă ţii la mine, învaţă-mă să fac o năzdrăvănie.
LUCY: O năzdrăvănie, mărită-te.
DORIS: Da fireşte, asta ar fi aci în Europa, curată năzdrăvănie. Să hrăneşti cu dolarii părinţilor pe unii din aceşti stăpâni ai sexului nostru, şi drept răsplată să te şi martirizezi. Nici vorbă de asta. Noi două suntem singurele noastre stăpâne. Deci ori rămânem nemăritate, ori luăm americani de-ai noştri.
LUCY: Eu una am dezlegat problema.
DORIS: Cum?
LUCY: Am lăsat, dincolo de ocean un logodnic.
DORIS: Asta nu înseamnă nimic. Dacă fiecare s-ar mărita cu logodnicul ei, ce-ar mai fi?... ori că... uită-te încoace Lucy... te stăpâneşte vreun dor ascuns? Mori de nerăbdare să-i simţi barba ţepoasă pe faţa ta de domnişoară.
LUCY: Eu sunt tovarăşa ta de drum.
DORIS: Vorbă; eşti prietena mea. Ne întovărăşim una pe alta.
LUCY: M-ai luat cu tine. Altfel cât aş fi trăit n-aş fi văzut

lumea veche, patria strămoşilor. Tatăl meu, profesor de nemţeşte, n-a făcut avere.

DORIS: De câte ori o să-mi mai spui vorba asta?

LUCY: Ai fost aşa de drăguţă cu mine.

DORIS: Lucy eşti o burgheză. Şi în tine se trezesc duhurile strămoşilor, se scoală un şir nemărginit de profesori nemţi.

LUCY: Fiindcă-ţi sunt recunoscătoare?

DORIS: Crezi tu că te-am rugat să vii cu mine, numai de dragul tău? Te înşeli amarnic. Sunt foarte egoistă. Nu fac din principiu nimic care să nu-mi aducă vreun folos. Fără tine nu plecam, fără tine n-aş sta aici, chiar dacă toţi suspinătorii mei s-ar spânzura de stâlpii felinarelor. Cu toate astea spune-mi numai că vrei să te întorci, şi-ţi răspunz şi eu ca Papa: «Well, mă duc să-ţi caut un bilet pentru primul vapor care pleacă.»

LUCY: Aşa de grăbită nu sunt. Prea mi-e bine la tine.

DORIS: Şi domnul logodnic?

LUCY: Poate să aştepte!

DORIS: Să aştepte, asta le prieşte bărbaţilor.

SCENA II

Cei dinainte, D-NA SCHIRMER, LISBETH. (Din stânga).

D-NA SCHIRMER *(intrând cu respect):* Bună dimineaţa d-relor; nu vă supăr?

DORIS: Mă rog, poftim. Aci e un teren neutru.

D-NA SCHIRMER: Aţi dormit bine? Dar ce mai întreb?... Obrajii d-voastra rumeni... şi rochia astă de dimineaţă, care vă prinde aşa de bine... Ce eleganţă! Lisbeth, i-a uita-te, poţi învăţa şi tu.

LISBETH: Lucrurile astea fine nu-s pentru mine.

DORIS: Scumpă doamnă Schirmer, fă economie de vorbă.

Spune repede. Ai ceva de cerut, te cunosc după vârful nasului.

D-NA SCHIRMER: Chiar aşa. Nepotul meu se mută azi aci, fiindcă aţi avut bunătatea nemărginită să-i daţi odaia *(arătând spre dreapta)*, de care nu vă slujiţi...

DORIS: Să ne înţelegem! Eu am închiriat toate odăile pensiunii dumitale, nu pentru că-mi trebuiau, ci ca să nu mă tulbure nimeni. Pentru că nu vreau ca întâmplarea să-mi dicteze relaţiile.

D-NA SCHIRMER: Foarte bine, foarte bine; şi crez că d-ra a văzut că nu cruţ nici bani nici osteneală ca să o mulţumesc... nu...

DORIS: Am băgat-o de seamă la notă.

D-NA SCHIRMER: Şi nu mi-aş fi permis niciodată, de n-ar fi fost vorba de cineva din familie.

DORIS: Am primit să-ţi cedez condiţional o odaie: auzi condiţional; ca să iau hotărârea definitivă, aştept să îl văd mai întâi pe domn şi îmi păstrez dreptul de a lua înapoi camera când nu mi-ar conveni mie ori prietenei mele.

D-NA SCHIRMER: Fiţi pe pace, nu e el om să vă supere.

DORIS: Asta nu o poţi zice cu siguranţă despre niciun bărbat.

D-NA SCHIRMER: Nu. Despre el puteţi fi liniştită. Nu-i aşa Lisbeth?

LISBETH: Da, nu se gândeşte el la d-alde astea.

D-NA SCHIRMER: Un tânăr cu totul nevinovat şi modest, de altfel cu poziţie socială strălucită: chiar acum a moştenit o avere straşnică. Nu mai ceva cam fără experienţă şi cam... necopt.

DORIS: Şi tocmai azi te-ai găsit să-l iei? Ce zici Lucy?

LUCY: Zic că-i vremea să ne îmbrăcăm.

DORIS: Adevărat. Avem ceasul de canto. Aşadar, cum am spus, d-nă Schirmer: să văz pe tânăr. *(Iese cu Lucy prin dreapta).*

SCENA III

D-NA SCHIRMER, LISBETH.

D-NA SCHIRMER: De abia ai deschis gura. Câteodată zău, parcă n-ai şti să numeri nici pân' la trei. În loc să m-ajuţi să-l laud în faţa doamnelor.
LISBETH: Dar, mămiţico, la el nu prea ai ce lăuda.
D-NA SCHIRMER: Aşaaa... Te rog scuteşte-mă, poate că o să-mi stai şi-n faţa lui ca o momâie.
LISBETH: Ba nu, atâta pricep şi eu.
D-NA SCHIRMER: Ăla e greu de cap; trebuie să-i spui limpede că te prăpădeşti după dânsul.
LISBETH: N-ai grijă mămiţico, ştiu eu ce trebuie.
D-NA SCHIRMER: Vorba e ca el să te creează. Sunt bani la mijloc, ce ne pasă nouă de mijlocul pe care îl întrebuinţăm.
LISBETH: Nu ne pasă.
D-NA SCHIRMER: Uite-aşa să mi-l joci pe degete.
LISBETH *(oftând încet):* Ah, şi n-o să se supere Wilibald!
D-NA SCHIRMER: Ei ş-apoi! De ce n-a votat pentru tine? Aveai 3 din 5. Umflai banii şi n-aveai nevoie de Justus.
LISBETH: Aşa e; a fost mojic.
ROZA *(intră pe uşa din mijloc pe care o lasă deschisă):* A venit d-nul Haeberlin.
D-NA SCHIRMER: Să poftească.

SCENA IV

Cei dinainte, JUSTUS.

JUSTUS *(prin uşa din mijloc cu pantaloni şi pălărie: în*

mâna dreaptă un geamantan; sub braţul drept un pachet, cu cărţi, în mâna stângă o colivie cu o pasăre).

D-NA SCHIRMER *(ieşindu-i înainte):* Dragă nepoate! Bine ai venit!

LISBETH: Bine ai venit!

JUSTUS: Dragă mătuşă, dragă verişoară... te rog, draga Rozo, ia-mi pălăria. *(Roza i-o ia).*

D-NA SCHIRMER *(aspru Rozei):* De ce n-ai luat bagajele d-lui?

JUSTUS *(tăind vorba Rozei):* Eu n-am lăsat-o; am mai multă putere decât dânsa.

D-NA SCHIRMER: Altceva n-ai?

JUSTUS: Asta-i toată averea mea. Mare lucru e să ai numai atâta avere cât poţi duce cu tine. *(Pune lucrurile jos, vorbeşte cu pasărea).* Puişor, Nicuşor, n-ai frică, aici o să trăim bine, tovarăşe.

ROZA *(ia geamantanul şi cărţile, le dune în odaia din dreapta, se întoarce şi iese prin mijloc).*

LISBETH: Ce bine ne pare c-ai venit!

JUSTUS: Da? Mă bucur. Mă simt aşa de bine aci!

D-NA SCHIRMER: Scoate-ţi paltonul.

LISBETH: Da, leapădă-l. *(Îl ajută amândouă, lingând fiecare de câte o mânecă).*

JUSTUS *(în vremea asta):* Nu vă osteniţi! Pot şi singur.

D-NA SCHIRMER: N-ajunge numai să stai aici. Trebuie să te simţi ca la tine acasă. *(Mergând spre dreapta.)* Nu vrei să-ţi vezi odaia?

JUSTUS: Mai e vreme. Banca mi-a dat concediu până la 12 în vederea mutatului.

D-NA SCHIRMER *(deschizând uşa din dreapta):* Uită-te, cel puţin.

JUSTUS *(uitându-se înmărmurit):* Asta... asta-i odaia mea?

LISBETH: Nu-ţi place?

JUSTUS: Dar, dragă... scumpă mătuşă, e prea luxoasă.

D-NA SCHIRMER: Ba de loc!

JUSTUS: Pat cu polog! N-o să îndrăznesc să mă sui în el.

D-NA SCHIRMER: O să visezi mai dulce.
JUSTUS: Visez eu şi într-unul mai prost.
D-NA SCHIRMER *(către Lisbeth):* Vezi să nu lipsească nimic.
JUSTUS: Sunteţi nişte îngeri amândouă. Nu m-aş mira să vă vad cu aripi albe... lungi...
LISBETH *(i-a luat pălăria, paltonul şi colivia; chicoteşte):* Mămiţică cu aripi de înger!
JUSTUS: Fetiţo, ce vrei să te încarci cu lucrurile mele?
LISBETH *(dând ochii peste cap):* O fac cu plăcere Justus!
JUSTUS: Cu niciun preţ! *(Vrea să i le ia).*
D-NA SCHIRMER *(oprindu-l):* Las-o, că nu se prăpădeşte.
LISBETH *(iese prin dreapta).*

SCENA V

JUSTUS, D-NA SCHIRMER, pe urmă LISBETH.

JUSTUS: Mătuşică, de ce ţi-a dat Dumnezeu mânuţele astea doua, de nu să ţi le strâng eu cu putere?
D-NA SCHIRMER: Da lasă băiete, nu face atâta caz pentru un lucru care se înţelege de la sine.
JUSTUS: De la sine? Haidea de! Nu zic ba, sunt şi alte mătuşi, care iau la ele pe nepoţii lor şi le dau o casă splendidă pentru un preţ de nimic dar împrejurarea în care tu ai făcut asta...
D-NA SCHIRMER *(cam neliniştită):* Care împrejurare?
JUSTUS: Mai firesc ar fi fost să te superi că n-ai moştenit nimic... pe când eu...
D-NA SCHIRMER *(uşurată):* Ei, lasă...
JUSTUS: Şi în loc să te mânii pe mine, cel puţin pentru câtva timp, mă copleşeşti cu dovezi de dragoste... de prietenie... dacă nici asta nu-i dovada de cea mai curată iubire a aproapelui...

D-NA SCHIRMER: Ce? Ai crezut ca eram aşa de ahtiate după moştenire?
JUSTUS: Aşa mi s-a părut.
D-NA SCHIRMER: Te-ai înşelat grozav.
JUSTUS: Se prea poate.
D-NA SCHIRMER: Mulţumesc lui Dumnezeu, n-am ajuns acolo; am venitul meu, şi mai şi rămâne…
JUSTUS: Asta n-o ştiam.
D-NA SCHIRMER: Şi Lisbeth se mulţumeşte cu nimica toată.
JUSTUS: Da?
D-NA SCHIRMER: Ar putea trăi numai cu aer.
JUSTUS: Vezi d-ta!
D-NA SCHIRMER: Până nu uit: ai luat hanii?
JUSTUS: Să nu mai vorbim despre asta… daravelă neplăcută.
D-NA SCHIRMER: Ştii în ce sunt puşi?
JUSTUS: Habar n-am.
D-NA SCHIRMER: Trebuie să te interesezi.
JUSTUS: De bună voie, niciodată.
D-NA SCHIRMER: Dacă vrei, aş putea eu în numele tău…
JUSTUS: Rana nu s-a închis încă, mătuşică.
D-NA SCHIRMER: Acuma cred, că cu îngrijirile noastre…
JUSTUS: Un lucru nu-l înţeleg: de ce tocmai în minutul ăsta, ţi-a venit în minte ca să mă mut la voi?
D-NA SCHIRMER: Lisbeth nu-mi mai da pace.
JUSTUS *(mişcat):* Lisbeth!
D-NA SCHIRMER: N-ai băgat de seamă că ţine fata la tine*?*
JUSTUS: Nu!
D-NA SCHIRMER: Încă de când purta rochiţa scurtă. Toata ziua: Justus în sus, Justus în jos.
JUSTUS: Ciudat! Cum n-am băgat de seamă niciodată!
D-NA SCHIRMER: Nu putea să ţi-o spuie de-a dreptul, fireşte se ascundea. Fetele simt şi tac.
JUSTUS: Lisbeth! Drăguţa de ea! Până acum o luam drept o copilă… Nu bănuiam că are şi ea suflet de om.

Mătuşica, ce mi-ai spus acum, mă înduioşează grozav.

D-NA SCHIRMER: De ce? Dacă ţi-e vară…

JUSTUS: N-aş fi crezut niciodată ca o fiinţa femeiasca să simtă ceva şi pentru mine. Şi făptura asta duioasă în curăţenia inimii ei de copil…

D-NA SCHIRMER *(vede pe Lisbeth intrând):* Ia seama. Vine.

LISBETH *(vine din dreapta):* Am şters praful. Justus, odaia ta e ca oglinda.

D-NA SCHIRMER: Aşa, acum mă duc să mai dau o raită prin bucătărie. *(Iese prin uşa din mijloc).*

SCENA VI

JUSTUS, LISBETH (Stau amândoi tăcuţi faţă în faţă. Justus, sfios cu adevărat, Lisbeth făcându-se sfioasă. Pe urmă).

JUSTUS *(cu o mişcare):* Lisbeth!

LISBETH *(privindu-l):* Justus! *(Văzând că nu răspunde, scoate o cutie cu bomboane.)* Nu vrei?

JUSTUS: De ce? Sunt ale tale.

LISBETH: Haide, i-a. *(Îl lasă să ia una, apoi ia şi dânsa).*

JUSTUS: Mulţumesc.

LISBETH: Sunt de-ale bune. *(Sugând bomboana.)*

JUSTUS: Lisbeth, adevărat e ce spune maică-ta?

LISBETH: Ce spune?

JUSTUS: Că tu… nu eşti pretenţioasă de loc.

LISBETH: A-da.. Afară de ciocolată; altceva nu mai îmi trebuie.

JUSTUS: La bani nu ţii de loc?

LISBETH *(cu un gest):* Nici atâtica.

JUSTUS: Ştii că e un fel de apropiere între sufletele noastre…

LISBETH: Ce apropiere?

JUSTUS: Mai tare decât rudenia.

LISBETH *(apropiindu-se):* Ah, Justus!

Justus. Ce ai?

LISBETH: Mi-e... aşa...

JUSTUS: Aşa de cum?

LISBETH: Aşa de ciudat...

JUSTUS: Va să zică e adevărat că...

LISBETH *(punând mâinile la ochi):* Nu mă întreba. *(Fuge prin stânga).*

D-NA SCHIRMER *(intră prin uşa din mijloc, vede şi se întoarce către Justus):* Ce-are fata. De ce-a fugit?

JUSTUS: Mătuşica, să nu crezi că m-am folosit de prilej...

D-NA SCHIRMER *(glumind şi ameninţându-l):* Ei, cine ştie...

JUSTUS: Pe cuvântul meu de cinste..

D-NA SCHIRMER: Lasă ca nu-i semn rău.

JUSTUS: Doamne, Dumnezeule, parcă adevărat, ar fi un simţimânt serios la mijloc.

SCENA VII

JUSTUS, D-NA SCHIRMER, DORIS, LUCY (Vin în costume de oraş prin uşa din fund).

DORIS *(ţine în mână un jurnal în care se uită şi Lucy):* Trebuie să lămurim lucrul.

D-NA SCHIRMER *(către Justus):* Astea-s domnişoarele care stau la mine.

JUSTUS: Atunci... *(Dă să iasă.)*

D-NA SCHIRMER: Nu, stai.

LUCY *(încet către Doris):* Pare inofensiv.

DORIS *(încet):* Să aşteptăm.

D-NA SCHRMER: Daţi-mi voie d-relor să vă prezint pe nepotul meu Justus Haeberlin. *(Către Justus:)* D-ra

Wiegand, D-ra Hensel..

JUSTUS *(după 2 complimente ceremonioase):* Nu vroi să supăr pe d-rele.

DORIS: Mă rog, dorim să ne cunoaştem vecinul.

D-NA SCHIRMER *(către Justus):* O să văz eu ce-i cu fata. *(Iese prin stânga).*

SCENA VIII

JUSTUS, DORIS şi LUCY.

DORIS *(punând ziarul pe masa din dreapta):* Mai întâi trebuie să te felicit domnule Haeberlin.

JUSTUS: Pe mine, pentru ce?

DORIS: Ai moştenit o avere frumoasă.

JUSTUS: Iertaţi-mă d-ră, dar nu pot primi felicitările astea.

LUCY *(schimbând o căutătura cu Doris):* Aşa e.

DORIS: Asta n-o putem şti, căci de obicei...

JUSTUS: Moştenirea mi-a cazat pe cap într-un chip aşa de nemaipomenit...

DORIS: Va să zică de d-ta vorbeşte ziarul?

JUSTUS: Ziarul? *(Îl apucă repede.)* Unde?

LUCY *(îi arată locul):* «Testamentul ciudat».

JUSTUS *(citeşte repede):* «După informaţiile noastre, rentierul Beck, mort de curând, a lăsat moştenitor universal al întregii sale averi pe un oarecare domn H... sub cuvânt că-i cel mai prost din toată familia.» *(Scapă ziarul.)* Poftim, şi asta... Făcut de ruşine în faţa lumei întregi! *(Se uită la amândouă: ele abia se ţin de râs.)* Râdeţi, d-relor. Nu e destul că eşti păgubaş, mai râde şi lumea de tine.

DORIS: Înţeleg. Vă găsiţi într-o oarecare încurcătură. Vi se aduce în acelaşi timp şi pagubă şi folos. Testamentul pe de-o parte vă bucură, pe de alta vă jigneşte.

JUSTUS: Vă înşelaţi d-ră. Nu mă găsesc în niciun fel de încurcătură. Testamentul e o răutate şi nimic mai mult. Bătrânul şi-a vărsat focul pe mine şi încă în pagubă a trei veri ai mei… băieţi de geniu..

DORIS: Ai trei veri genii?

JUSTUS: Da, trei; bogăţia lor le-ar fi adus un mare bine… mie niciunul.

DORIS: Drept să v-o spun, eu nu vă cred.

JUSTUS: Mo-ţi crede ori nu mo-ţi crede… aşa numitul viţel de aur nu m-a zăpăcit niciodată. Nu danţez împrejurul acestui dobitoc. *(Ia din nou ziarul şi citeşte.)*

DORIS *(încet):* Lucy, să nu fie un prefăcut ăsta?

LUCY *(încet):* Greu aş crede.

DORIS *(încet):* Aşa tip n-am văzut încă…

LUCY *(arătându-şi fruntea încet):* Cred că răposatul avea dreptate.

JUSTUS: Ţi se face părul măciucă. *(Aruncă foaia pe masă).*

DORIS *(către Justus):* De voie, de nevoie, să-ţi zici acum că eşti om bogat. Bagă de seamă, o să ţi se facă de acuma curte.

JUSTUS: Judecaţi după ideile americane.

DORIS: Ba în această privinţă, nu găsesc nicio deosebire între aici şi America.

JUSTUS: Pesemne c-ai avut ghinion.

DORIS: Şi aici şi acolo, lăcomia stăpâneşte lumea.

JUSTUS: Dar sunt dovezi şi de contrariu.

DORIS: Unde?

JUSTUS: Chiar aci în casă… mătuşi-mea, vară-mea.

DORIS: Dânsele nu sunt lacome de bani?

JUSTUS: Ferit-a sfântul!

DORIS: De unde ştii asta?

JUSTUS *(triumfător):* Chiar din gura lor!

DORIS *(schimbând cu Lucy o privire zâmbitoare):* Fără îndoială, d-le Haeberlin, unul din noi doi se înşeală grozav în privinţa oamenilor. Ori d-ta ori eu. Păcat că prietena mea şi cu mine trebuie să ne ducem la lecţia

de canto. Am fi putut urma mai departe această discuţie contradictorie. Ori, ştii ce Lucy? Du-te tu înainte. Profesorul să mă ierte: viu ceva mai târziu.

LUCY: *All right. (Încet, în vreme ce Doris face câţiva paşi cu dânsa spre fund.)* Te interesează aşa demult?

DORIS: Vreau să-mi mai petrec niţel timpul cu el.

(Lucy iese prin uşa din mijloc.)

SCENA IX

JUSTUS, DORIS

JUSTUS *(dând din cap, în sine):* Ciudat?

DORIS *(venind înapoi):* Vino, d-le Haeberlin, să stăm colea. *(Stă în dreapta.)*

JUSTUS *(aşezându-se sfios lângă ea):* Cu ce vă pot servi?

DORIS: Va să zică, crezi că sunt pe lume oameni dezinteresaţi?

JUSTUS: Sunt, cum să nu fie.

DORIS: Crezi că oamenii nu-şi regulează purtarea lor faţă cu noi, potrivit cu bogăţia sau sărăcia noastră?

JUSTUS: Cei care fac aşa sunt nişte nemernici.

DORIS: Vezi, eu sunt bogată, chiar foarte bogată şi până azi am socotit acest lucru ca o favoare nepreţuită a soartei.

JUSTUS: Din partea mea puteţi să credeţi ce poftiţi.

DORIS: Eu, în locul d-tale, aş lăsa lumea să spuie cât i-o plăcea că am moştenit banii din pricina prostiei, şi aş fi încântat că averea asta mă face să nu mai depind de nimeni.

JUSTUS *(dând din umeri):* Fiecare cu gustul lui.

DORIS: Mărturiseşte însă că cele mai multe plăceri ale vieţii nu ţi le poţi procura decât cu bani.

JUSTUS: Plăcerile la care ţin eu, le am pe degeaba.
DORIS: Aş vrea să ştiu şi eu cum?
JUSTUS: Numai cu chiria o duceam cam greu. Însă mătuşa care e atât de bună mi-a luat de pe umeri şi sarcina asta.
DORIS: Femeie de ispravă mătuşa d-tale. Dar n-ai nicio patimă?
JUSTUS: Ba da, o mulţime.
DORIS: Şi nu te costă nimic?
JUSTUS: Îmi urzesc de pildă în minte toate relele cu putinţă. Aci sunt rege, aci reformator, aci explorator la polul nord, aci artist, bine înţeles din cei mai mari.
DORIS: Şi n-ai dori să fii şi aievea?
JUSTUS: Cine ştie dacă atunci mi-ar mai plăcea!
DORIS: Dar nu ţi-ar fi drag să călătoreşti! Să vezi lumea?
JUSTUS: Călătoresc în toţi anii.
DORIS: Fără bani?
JUSTUS: Şi fără neplăceri. Fiindcă lumea vine în odaia mea. Împrumut cărţi, mă uit la ilustraţii. Şi aşa am umblat pe departe, chiar şi în America.
DORIS: Şi n-ai avut niciun rău de mare?
JUSTUS: Din ce oraş sunteţi?
DORIS: Din *Cincinnati*; ai fost şi pe acolo?
JUSTUS: În treacăt; dar mi-a lăsat o vie impresie. E aşezat foarte pitoreşte pe *Ohio*. Mi-a plăcut mai ales *Eden-Parkul*.
DORIS: Eşti minunat de bine informat.
JUSTUS: Şi-am fost plăcut surprins să găsesc acolo aţâţi germani care ţin la limba lor.
DORIS: Suntem mândri de acest lucru.
JUSTUS: Dar mai cu drag călătoresc în Italia. În momentul de faţă mă aflu la Florenţa.
DORIS: Am fost şi eu toamna trecută.
JUSTUS: Să vă descriu drumul înspre Fiezzole? Sau priveliştea de la San-Miniato? Să vă duc în Palazzo Pitti, la tablourile ce-mi sunt mai dragi?

DORIS: Pe cât văz le cunoşti mai bine decât mine, deşi am stat acolo o săptămână.

JUSTUS: Aţi stat puţin. Eu sunt de patru luni şi o să mai stau încă patru.

DORIS: Dar nu ţi-i urât singur la drum?

JUSTUS: Călătoresc totdeauna în tovărăşie.

DORIS *(râzând discret):* Va să zică nu eşti singur în odaie?

JUSTUS: Am cu mine pe cel mai bun prieten: ascultă cu răbdare tot ce-mi trece prin cap, verzi şi uscate. Puţin îi pasă de spun nebunii ori cuminţenii. Ştiu bine că n-o să spuie nimănui nimic.

DORIS: Unde ai găsit aşa prieten rar?

JUSTUS: Într-o librărie: e din foi albe cusute.

DORIS: Pe care le scrii?

JUSTUS *(plecându-se):* Ziarul meu.

DORIS: O să-l vedem odată tipărit?

JUSTUS: Ba ferească D-zeu. Mâzgălitura ăsta n-o va citi niciodată nimeni. La moartea mea îl voi arde.

DORIS: Nu-l crezi de preţ?

JUSTUS: Pentru alţii nu; pentru mine nici vorbă.

DORIS *(uitându-se ţintă la el):* Ştii d-le Haeberlin ca mai te invidiez?

JUSTUS: Pentru ce?

DORIS: Pentru bogăţia dumitale.

JUSTUS *(ridicându-se):* Vreţi să vă bateţi joc de mine?

DORIS: Acuma nu.

JUSTUS: Pe mine nu mă amăgiţi ca pe un copil, miros de departe; simt că e o cursă.

DORIS: Poate că mătuşa d-tale ţi-a destăinuit ceva.

JUSTUS: Despre?

DORIS *(sculându-se):* Oricum, te rog să mă ierţi că te-am bănuit.

JUSTUS: Ce fel?

DORIS: De când sunt în Europa mă urmăresc pas cu pas.

JUSTUS: Urmăresc? Ce vor să vă fure?

DORIS: Libertatea.

JUSTUS: Vor să vă închidă?
DORIS: În temniţa căsătoriei.
JUSTUS: Acum pricep: vor să vă ia de nevastă.
DORIS: Fără milă şi-ndurare.
JUSTUS: Şi atunci v-aţi gândit că şi eu... *(Râzând)* Ha! ha! fii pe pace, D-zeu mi-i martor...
DORIS: Nu mai am nicio teamă.
JUSTUS: Nu voi face concurenţă vărului meu.
DORIS: Vărul d-tale? Unul din cele 3 genii?
JUSTUS: Neapărat. A descoperit balonul cu cârmă.
DORIS: Atunci el...
JUSTUS: Se interesează grozav de d-voastră.
DORIS: De sigur. De mine se interesează toţi bărbăţii care au nevoie de bani.
JUSTUS: Doamne! Ce bănuială ruşinoasă!
DORIS: Se bat pe averea mea.
JUSTUS: De unde ştii că nu pe persoana d-tale? Dar ce, eşti muma pădurii?
DORIS: De ce nu dau zor şi pe lângă prietena mea care-i tot atât de frumoasă ca mine?
JUSTUS: Asta nu-i adevărat, Dumneavoastră sunteţi mult mai frumoasă.
DORIS: Ei, poţi să fii şi d-ta galant!
JUSTUS: Da, nimeni nu mi-a spus încă asta.
DORIS: Te încredinţez cu tot dinadinsul că da. Sunt în stare de apărare la o cetate împresurată. Am ridicat toate punţile ca să nu mă surprindă duşmanul. Nici nu stau de vorbă cu el, căci cea mai mică politeţă ar putea-o socoti ca o capitulare. Meşteşugul pe care l-am dus noi în America până la virtuozitate aici nici nu-i cunoscut. Nu ştiţi să flirtaţi.
JUSTUS: Cum vine, mă rog, asta?
DORIS: Asta nu se învaţă, ori ştii, ori nu. Bărbaţii nemţi vor să te ia repede cu da ori cu nu.
JUSTUS: Ba sunt pe la noi destui bărbaţi care se uită la femeie ca la nişte icoane.

DORIS: Nu suntem nişte icoane.
JUSTUS: D-ră, nu-mi lua în nume de rău. D-ta n-ai niciun ideal.
DORIS: Se cheamă ideal să umbli prin lume cu ochii legaţi?
JUSTUS: Sunteţi oarbă faţă de ce e bine.
DORIS: Nu, când se întâmplă să-l întâlnesc.
JUSTUS: Între felurile noastre de a vedea lumea e o prăpastie.
DORIS: N-o să cercăm să trăim ca vecinii?
JUSTUS:Nu e decât un mijloc.
DORIS: Anume?
JUSTUS: Să te fac să ai o idee mai bună despre oameni.
DORIS: Ori eu pe d-ta să te fac să ai una mai rea.

SCENA X

Cei dinainte, GERHARD.

GERHARD *(prin uşa din mijloc):* Bună ziua, Justus.
JUSTUS *(ieşindu-i cu drag înainte):* Gerhard!
GERHARD: Am fost la locuinţa ta cea veche şi aflai că ai plecat. *(Făcându-se că de-abia acum o vede pe Doris.)* Ah! mă iertaţi!
JUSTUS *(către Doris):* Îmi daţi voie să vă recomand pe vărul meu Gerhard Beck... inventatorul balonului cu cârmă.
DORIS *(reluându-şi aerul ei de d-ra de societate: foarte ironică):* Aşa, de-aceia măsuraţi aerul străzii mele în fiecare dimineaţă?
GERHARD *(măgulit):* D-ra a observat omagiile mele respectuoase?
DORIS: Cum să nu observ când sunt tot aşa de străvezii ca şi geamurile? V-am şi dat un număr şi un nume pe

lista mea.

GERHARD: D-ra binevoieşte să glumească cu mine?

DORIS: Nu, binevoiesc a merge la lecţia de canto. La revedere, d-le Haeberlin *(Merge la uşa din mijloc. Se întoarce şi întorcându-se se uita ironic îndărăt).* Adio, d-le Adorator de la ora 9.

SCENA XI

JUSTUS, GERHARD.

GERHARD *(mulţumit):* Care va să zică îi făcui impresie.

JUSTUS: Ce vrea să zică cu măsuratul aerului?

GERHARD: Da, asta-i altă invenţie a mea, care o să ne fie brevetată. În fiecare zi stau un ceas în faţa ferestrelor ei.

JUSTUS: Ce idei ciudate ai.

GERHARD: Asta nu dă greş.

JUSTUS: Tocmai îi spusesem, ceva mai înainte, cât îţi e de simpatică.

GERHARD: Nu strică. Mai bine s-o afle din două părţi.

GERHARD *(elegiac):* Parcă văd că şi visul ăsta al meu o să aibă soarta celorlalte. Da… da…

JUSTUS: De ce?

GERHARD: De-aş fi celebru! Dacă balonul meu ar şi zbura pe deasupra caselor, ca mijloc zilnic de transport! Dacă s-ar sfârşi cu toate astea!

JUSTUS: Doar nu vrei să laşi o afacere baltă?

GERHARD: Ce-mi mai rămâne de făcut!

JUSTUS: Ar fi trist.

GERHARD: După moarte mă vor preţui! Îmi vor ridica statui! Oratorii vor zice că e de neînţeles cum de n-am putut să-mi văz visul cu ochii, din pricina câtorva păcătoase de sute-de-mii de mărci.

JUSTUS: Aşa e; trebuie să facem ceva.

GERHARD: Oricum, trebuie să mai fac o ultimă încercare înainte ca de disperare să m-apuc de beţie. De aceia viu la tine Justus, la vărul meu bun şi credincios, la tovarăşul copilăriei mele.

JUSTUS: E frumos din partea ta.

GERHARD: Îţi propun o afacere bună după care mulţi ar da mult cu multul. Tu să mă împrumuţi cu cât îmi trebuie pentru construirea balonului şi eu…

SCENA XII

Cei dinainte, KURT.

KURT *(prin uşa din mijloc):* Bună dimineaţa, draga Justus.

GERHARD *(supărat în sine):* Na, acuma se brodi şi ăsta să vie.

JUSTUS: Kurt, ai venit să vezi pe mătuşa?

KURT: Nu, pe tine.

JUSTUS: Ce drăguţ lucru din partea ta.

KURT *(către Gerhard):* Şi tu aici?

GERHARD: Cum vezi.

KURT *(către Justus):* Până nu uit: Americanca e acasă?

JUSTUS: A ieşit adineauri.

KURT: Aş vrea să văd şi eu minunea asta.

GERHARD: Strugurii sunt prea sus pentru d-l avocat…

KURT *(către Justus):* Poate… Am de vorbit cu tine într-o afacere foarte grabnică. Numai două vorbe; Gerhard ne va ierta un minut.

GERHARD: Şi eu mai am încă vreo doua vorbe.

JUSTUS *(între ei):* Stau la dispoziţia amândoror.

GERHARD *(şoptind lui Justus):* Nu te potrivi ăstuia.

KURT *(îl trage spre dreapta):* Doar nu te-oi lăsa să te tragă ăsta pe sfoară. Ori îi dai lui, ori arunci pe gârlă…

JUSTUS: Dragă Kurt, eu…

GERHARD *(stă la stânga, bate supărat cu degetele în masă):* Mojicul!

KURT *(pe planul întâi la dreapta, către Justus, cu glas încet şi pripit):* Ce-am prevăzut, s-a întâmplat. După darea de seamă de ieri, cursul acţiunilor băncii tale a scăzut repede; acum ori niciodată, e de prins ocazia. Pentru mine e chestie de viaţă, pentru tine de câştig imens. Mi-ar fi lesne ca înainte de adunarea generală să pui mâna pe un număr mare de acţiuni.

JUSTUS: Fireşte, nu trebuie trăgănat.

KURT: Tocmai de aceia… o parte din capitalul tău…

SCENA XIII

Cei dinainte, WILIBALD.

WILIBALD *(prin uşa din mijloc):* Justus, te salut în locuinţa ta cea nouă.

GERHARD: Şi ăsta!

JUSTUS: Toţi veniţi să mă vedeţi; sunt foarte mişcat.

WILIBALD: Înaintea plecării mele trebuie să-ţi împărtăşesc ceva serios.

JUSTUS: Pleci!

WILIBALD: Cu cel dintâi tren. De aceia mă grăbesc.

KURT *(nerăbdător):* Mă rog… la rând.

JUSTUS *(către Kurt):* Dar Wilibald pleacă.

WILIBALD *(către Kurt):* Îţi las îndată locul.

GERHARD: Eu am venit întâi, îţi spun.

JUSTUS *(îmbunându-l):* E vreme pentru toţi, credeţi-mă.

KURT *(merge către Gerhard, spre stânga):* Ce-o fi vrând cu el!

GERHARD *(furios):* Poţi să-ţi închipui.

WILIBALD *(după ce s-a încredinţat că nu-l pot auzi, trage*

pe Justus mai departe spre dreapta): Ai avut încredere în mine Justus, şi-ţi mulţumesc.

JUSTUS: Unde pleci?

WILIBALD: Mă mai întrebi, când toate aşteptările mele s-au nimicit ca dintr-o lovitură de secure, şi orice desfăşurare a talentului meu a fost distrusă din rădăcină. Mai bine decât să mă prăpădesc pe încetul, sfârşesc dintr-o dată.

JUSTUS *(îngrozit):* D-zeul meu!

WILIBALD: Sssst! nu face zgomot; voi să dispar fără vâlvă.

JUSTUS *(foarte aprins):* Nu Wilibald, şi o să faci asta rudelor şi poporului tău? Nu pot suferi asta. Te voi împiedica.

WILIBALD: Să mă împiedici? Numai dacă mi-ai da ajutor să scutur jugul sclaviei! Dar să nu crezi că am să te rog să-mi împrumuţi suma trebuitoare; nu sunt un geniu cerşetor ca cei doi de colo, de care acum, în ora despărţirii, te sfătuiesc să te păzeşti bine. Rămâi sănătos…

JUSTUS *(oprindu-l):* Nicu un pas. Wilibald, rămâi aci. *(Cu glas mai tare.)* Dragii mei, *(izbucnind)* dar-ar dracii în el!

GERHARD: Ce este?

JUSTUS *(venind în mijloc):* Afurisitul, blestematul ăla de testament! Numai el e de vină. El ne-a nenorocit pe toţi.

KURT: Adică, pe tine nu.

JUSTUS: Pe mine, nu? *(la ziarul de pe masă.)* Uite, uite, aţi citit asta? *(Ceilalţi fac semn că da.)* M-au dat în vileag. O să mă vedeţi în ziarele umoristice; o să s-alerge copii după mine pe stradă. Cred c-ajunge; de nu veneaţi, mergeam eu la voi. Sunt hotărât să scutur ruşinea asta după capul meu.

GERHARD *(încet lui Kurt):* Vorbe…

KURT *(către Justus):* Dacă eşti hotărât, n-ai nevoie de noi.

JUSTUS *(hotărât):* Da, dar cum să…

KURT: Dacă moştenirea ţi se pare atât de umilitoare cum zici, cine te sileşte să o primeşti?
JUSTUS: Doar n-o pot azvârli înapoi răposatului în groapă!
KURT: Poţi renunţa la ea.
JUSTUS *(electrizat):* Pot?
KURT: Nu ştiai?
JUSTUS: Cine să cunoască toate chiţibuşurile astea!
KURT: Câtă vreme n-ai primit-o formal, eşti liber să te hotărăşti: *da* ori *nu.*
JUSTUS: Am dreptul ăsta?
KURT: Până în 6 săptămâni.
JUSTUS *(strălucitor de bucurie):* Copii, copii, e nemaipomenit; c-o trăsătură de condei scăpăm toţi.
WILIBALD *(înnorat):* Neapărat.
JUSTUS: 6 săptămâni? Credeţi c-aştept atâta? Ha! ha! Stric eu socotelile vulpoiului ăla bătrân chiar dacă de necaz s-ar face strigoi. *(Fierbere printre ceilalţi.)*
GERHARD: Nu spune prostii!
JUSTUS: Renunţ în favoarea voastră.
KURT: Dacă eşti hotărât…
JUSTUS: Deplin hotărât.
KURT: Atunci moştenirea se împarte în 4 părţi între ceilalţi moştenitori legali.
JUSTUS: În patru? Sunteţi numai trei.
KURT: Şi Lisbeth Schirmer?
JUSTUS: Nu, nu Schirmer-ile renunţă.
WILIBALD: Da?
JUSTUS: Sunt mulţumite cu ce au.
WILIBALD: Cine ţi-a spus?
JUSTUS. Amândouă şi încă cu multă tărie.
GERHARD *(frecându-şi mâinile):* Şi mai bine pentru noi.
JUSTUS: Numai vouă vă trebuie bani şi nu-i aveţi.
KURT: Să ne gândim… Staţi; am găsit. Primeşti moştenirea *«pro forma»* dar numaidecât ne-o cedezi nouă sub forma unei donaţiuni învestite cu toate formele legale, din pricina caracterului ei jignitor.

JUSTUS: Ne-am înţeles.

KURT: Fireşte În fond, nu ne *donezi* nimic. Acesta-i numai un termen juridic.

JUSTUS: Foarte adevărat; vă *donez*, dar îi zicem într-alt fel.

GERHARD: Tu nu pierzi nimic Justus. Te asociez la câştigul net al invenţiei mele.

JUSTUS: Dar, dragă Gerhard, eu am leafa mea.

KURT: Cum mă voi vedea la putere, o să am grijă să te înaintez.

JUSTUS: Dar, dragă Kurt, nu simt nevoie să înaintez.

WILIBALD: Casa mea o să-ţi fie totdeauna deschisă.

JUSTUS: Dar, dragă Wilibald, am găsit aci la mătuşa o locuinţă cum nu se poate mai bună.

WILIBALD: Nici să nu-ţi mulţumim măcar?

JUSTUS: Mulţumirea va fi când veţi deveni fiecare aceia ce-mi făgăduirăţi. Întindeţi-vă aripile, şi pe mine lăsaţi-mă să privesc de jos zborul vostru îndrăzneţ. Şi ori de câte-ori voi auzi de reformele tale financiare, Kurtius; ori de câte-ori vor răsuna la urechile mele cântecele tale, Wilibald; de câte ori mă voi sui într-una din droştile tale aeriene, Gerhard — îmi voi zice cu mândrie: «Eu le-am netezit acestor bărbaţi de frunte, dramul înspre nemurire».

GERHARD *(încet lui Kurt):* Numai de nu şi-ar lua vorba înapoi.

KURT *(lui Justus):* Eşti gata să ne dai o declaraţie în scris cu privire la hotărârea ta?

JUSTUS: Numaidecât! *(Merge la birou şi scrie:)* «Declar că eu... *(Şi scrie mai departe.)*

WILIBALD *(formând nu grup cu ceilalţi doi):* Cine ar fi visat una ca asta!

GERHARD *(încet):* Ce idiot!

KURT: La atâta prostie nu s-aştepta nici răposatul unchi-său.

CORTINA

ACTUL AL TREILEA

(Acelaşi decor. E seară. Perdelele de la fereastra mare sunt lăsate. Lumină electrică.)

SCENA I

DORIS şi JUSTUS. (Stau faţă în faţă).

DORIS: Ai făcut asta?
JUSTUS: Vezi bine, am făcut-o.
DORIS: Azvârlişi averea pe fereastră.
JUSTUS: Zi mai bine un dar al Danaidelor pe care l-am azvârlit din spinare.
DORIS *(sculându-se):* Domnule Haeberlin sunt cu vre-o câţiva ani mai tânără decât d-ta. Dar în privinţa experienţei lumii, aş putea să-ţi fiu bunică... De acea te sfătuiesc: dacă nu eşti de tot surd la glasul judecăţii înţelepte, dacă prin călătorii închipuite, nu ţi-a fugit de tot pământul de sub picioare, du-te numaidecât şi-ţi retrage donaţia.
JUSTUS: Actul e legalizat la notariat şi s-au pus peceţile!
DORIS: Atunci dă-mi voie să-ţi spui: ai făcut o nebunie nemaipomenită, o faptă de om iresponsabil.
JUSTUS: Aşa judeci d-ta.
DORIS: Aşa judecă lumea întreagă. Porecla pe care n-ai vrut s-o primeşti de la răposatul, de aici înainte o să ţi-o

dea toţi cei vii.

JUSTUS: Da, dacă toţi ar fi aşa de materialişti ca d-ta.

DORIS: Şi verii d-tale… cei geniali… au primit-o numaidecât?

JUSTUS: Fără să stea la gânduri.

DORIS: E culmea genialităţii.

JUSTUS: Bieţii băieţi, sunt nebuni de fericire.

DORIS: Îmi închipui.

JUSTUS: Şi toată viaţa îmi vor fi recunoscători.

DORIS: S-aşteptăm mai întâi.

JUSTUS: Vă îndoiţi de asta?

DORIS: Au să te înveţe să cunoşti pe oameni de departe.

JUSTUS *(indignându-se):* D-ră Wiegand, puteţi gândi despre mine ce poftiţi, dar în ce priveşte simţămintele familiei mele…

DORIS: Ah! Şi ce zic mătuşa şi verişoara?

JUSTUS: Despre ce?

DORIS: Despre fapta d-tale eroică?

JUSTUS: N-au aflat încă nimic.

DORIS: Cum? Lor nu le-ai spus încă?

JUSTUS: Mai e vreme.

DORIS: Eşti sigur c-o să le vie la socoteală?

JUSTUS: Puţin le pasă.

Doris: Fă întâi încercare.

JUSTUS: De prisos. Dovada e ca şi făcută. Fata asta, vară-mea, căci spre ruşinea d-tale trebuie să-ţi fac o destăinuire, fata asta a prins dragoste mare de mine înainte cu mult de a fi primit moştenirea asta blestemată.

DORIS: Ţi-a spus-o de-atunci?

JUSTUS: Nu, atunci ascundea.

DORIS: Aha!

Justus: Şi mi-o ascunde şi-acum. Dar dintr-un şir de simptome de-abia înţelese, din aluzii sfioase şi de care nu-şi dă seama, am ghicit că inima ei e a mea. Nu-i aşa c-ai amuţit? De asemenea dragoste neinteresată, n-ai

visat încă.

DORIS: Adevărat. Şi d-ta răspunzi la dragostea ei?

JUSTUS: Auzi! Toată comoara nevinovată a sufletului ei feciorelnic mi-i hărăzită mie şi eu să trec lângă dânsa cu nepăsare? Ar trebui să fiu cel mai ticălos monstru din câte se află sub soare.

DORIS: Copil, copil ce eşti! Aşadar vrei să te dăruieşti şi pe d-ta?

JUSTUS: Da. Viitorul meu e asigurat.

ROZA *(vine prin mijloc cu un buchet mare):* Pentru domnişoara.

DORIS *(către Justus):* Tributul zilnic. *(Rozei, arătându-i masa din stânga.)* Pune sorcova asta colo. *(Roza ascultă şi iese.)* Gândeam că admiratorul meu cu flori s-o fi săturat de atâta cheltuială fără rezultat, căci de obicei începea bombardarea de dimineaţă. Dar l-am judecat rău. *(Ia un bilet, din buchet şi citeşte:)* «Pentru balul de astă seară. Adoratorul necunoscut».

JUSTUS: Mergeţi la bal?

DORIS: La consulul general american. S-a şi informat anonimul. Şi ia te uită ce bileţel preţios cu un înger de-al lui Rafael în cap. Nu ştiu pe cine a vrut să înfăţişeze: pe el ori pe mine?

JUSTUS: E scrisul vărului meu Kurtius.

DORIS: Se vede, sunt la preţ pe lângă verii d-tale.

JUSTUS: O capacitate financiară de mâna întâia.

DORIS: În cazul meu n-o dovedeşte. Căci va amortiza greu capitalul ce-l pune în flori.

JUSTUS: D-voastră fireşte, pururea şi pretutindeni vedeţi numai intenţii josnice.

DORIS: Da, scumpe d-le, pe mine nu mă înşală lumea aşa de uşor ca pe d-ta. Dar o să-ţi slujească. Boalele grele se vindeca cu mijloace drastice.

JUSTUS: Ce vreţi să ziceţi?

DORIS: Vreau să zic că mi-am pus în cap să te vindec şi încep cu verii d-tale.

SCENA II

Cei dinainte, D-NA SCHIRMER.

D-NA SCHIRMER *(prin stânga):* Justus, te-ai şi întors?
JUSTUS: Tocmai acum picai şi eu de la birou mătuşică.
DORIS *(lui Justus):* Şi eu te împiedic să-ţi vezi familia.
D-NA SCHIRMER: Vă rog d-ră, d-voastră, aveţi precădere.
DORIS: Nu d-nă Schirmer, îmi mărturisesc vina şi mă şi retrag în odăile, mele.

SCENA III

JUSTUS, D-NA SCHIRMER.

D-NA SCHIRMER *(cu un ton de mustrare drăgălaşă):* Aşa, vii şi nu întrebi de noi?
JUSTUS: Tocmai aveam de gând.
D-NA SCHIRMER: Lisbeth întrebă întruna de tine!...
JUSTUS: Da?
D-NA SCHIRMER: Biata fată nu te vede mai toată ziua.
JUSTUS: Nici acum n-o să mă vază până nu ţi-oi spune ceva foarte serios dragă mătuşica.
D-NA SCHIRMER *(zâmbind):* Bine, bine. Dar mai întâi, de toate, afacerile. Am întrebat cum ai putea mai bine şi mai sigur dispune de bani.
JUSTUS: Foarte drăguţ din partea d-tale, dar te-ai ostenit degeaba.
D-NA SCHIRMER: Ce? Încă-ţi sângerează rana?
JUSTUS: Nu, s-a vindecat.
D-NA SCHIRMER: Şi-atunci?

JUSTUS: Atunci... n-am primit moştenirea.
D-NA SCHIRMER: Trebuie s-o primeşti.
JUSTUS: Am renunţat.
D-NA SCHIRMER: Ce-ai făcut?
JUSTUS: Am renunţat în favoarea lui Kurt, a lui Gerhard şi a lui Wilibald.
D-NA SCHIRMER: Ei, aş! Şiretule! Nu mă prinzi pe mine! Nu mă păcăleşti cu una cu două.
JUSTUS: Eu să te păcălesc? Mătuşica, aşa mă crezi!
D-NA SCHIRMER: Eşti nebun? Renunţat! Nu se poate! N-ai voie.
JUSTUS: Cu tot dinadinsul am renunţat.
D-NA SCHIRMER: Eşti nebun?
JUSTUS *(scoate un act din buzunar):* Am aci actul. Poţi citi negru pe alb. *(I-l întinde).*
D-NA SCHIRMER *(citind repede hârtia):* ... Dăruită... moştenirea... dăruită...» 900 de mii de mărci! *(Cade gâfâind dând din mâini.)* Ajutor! Ajutor!
JUSTUS: Pentru D-zeu, ce ai?
D-NA SCHIRMER: Ah!... s-a sfârşit... mă loveşte... damblaua... Ah!
JUSTUS *(zăpăcit):* D-zeule! Ooo!... Ce înseamnă asta? Draga mea, bună şi singura mea mătuşă, vino-ţi în fire! Nu întoarce ochii aşa! Te rog pe ce-ai mai scump.
D-NA SCHIRMER *(împingându-l):* Fugi! Fugi! Nu m-atinge, ucigaşule! Ucigaşule!
JUSTUS: Ce-ntâmplare! În viaţa mea n-am văzut asemenea lucru. Ce să fac? Să chem un doctor? O soră de caritate?
D-NA SCHIRMER: Lor tot... tot! Şi noi? Şi eu? Şi fata mea?
JUSTUS: Mătuşica, nu te pricep.
D-NA SCHIRMER: Nouă nimic! Absolut nimic!
JUSTUS: Dar, mi-ai spus singură că nu vă trebuie nimic; c-aveţi mai mult decât vă trebuie.
D-NA SCHIRMER *(sărind):* Măgarule! De trei ori măgarule! Rinocerule! Ai putea sparge zidurile cu devla ta! Cap

hodorogit! Cu doagele din el poţi deschide o dogărie.

JUSTUS: Dă-i zor mătuşică. Ceartă vârtos, se vede cum te uşurezi. Crizele astea au nevoie de răsuflători. Ştiu bine că vorbesc numai nervii d-tale şi nu inima.

D-NA SCHIRMER: Asta-i răsplata tuturor bunătăţilor mele! Asta-i mulţumirea! Pentru că proastă, bună la inimă, l-am alintat, parcă ar fi fost carne din carnea mea! Şi-n spatele meu azvârlea averea la alţii. Aceia au meritat mai mult decât mine şi Lisbeth! Şi nu se sfieşte să mănânce dreptul la două femei slabe, căci noi — ruşine să-i fie — parcă n-am fi pe lume, nici nu i-am venit în minte.

JUSTUS: Ce aiurări grozave! Vino-ţi în fire şi vezi ce straşnică, nedreptate îmi faci. Ceia ce sunt dator eu vouă se poate răsplăti cu bani? Nu mătuşică, pentru voi am o răsplată cu mult mai vrednică. Tocmai asta vreau să-ţi spui în clipa în care tu..

D-NA SCHIRMER: Întâi fi bun şi-mi spune cu ce-o să-mi plăteşti pensiunea: casă, masă, băutură, încălzit, luminat, şi serviciu?

JUSTUS: Din leafa mea bine înţeles.

D-NA SCHIRMER: Nu domnişorule, nu ne-a fost vorba aşa. Hait, ia-ţi catrafusele. Şi cât mai repede. Aici în casă nu mai e loc pentru tine.

JUSTUS: Sunt cu totul de părerea d-tale. Cum s-au desfăşurat lucrurile, nici n-aş mai fi crezut potrivit să stau sub acoperiş cu o fiinţă al cărui nume mi-i de două ori sfânt.

D-NA SCHIRMER: Dacă cumva te gândeşti la Lisbeth…

JUSTUS: De ea o vorba. De aceia un cuvânt şi o să te îmbunez. Iubită mătuşică… doresc…

SCENA IV

Cei dinainte, WILIBALD.

WILIBALD *(prin mijloc, e înţolit din cap până în picioare, ca un estet ultra-monden):* Bună seara.
D-NA SCHIRMER: Ei, D-nu Beck.
JUSTUS: Wilibald, ce-i cu tine? Abia te-aş fi cunoscut.
WILIBALD: Ce, nu-mi stă bine? Totdeauna am susţinut că la un artist, până şi exteriorul trebuie să fie un capodoperă.
JUSTUS: Fireşte, acum se vede cât de colo că eşti poet.
WILIBALD: Veţi fi auzit d-nă Schirmer ce schimbare fericită s-a produs în soarta mea.
D-NA SCHIRMER *(dând din cap):* 300 de mii de mărci! E şi asta ceva.
WILIBALD: Nu mai sunt un «*terchea-berchea*». Capitalul meu pus la dobândă mă scuteşte de a mai munci pentru pâinea de toate zilele.
JUSTUS: Slavă Domnului.
WILIBALD: Şi unde-i Lisbeth?
D-NA SCHIRMER: E dincolo.
WILIBALD: Pot să-i dau bună seara?
D-NA SCHIRMER: De ce nu? Haide cu mine.
WILIBALD: Numaidecât.
D-NA SCHIRMER: Mă duc să-i spui ca eşti aici. *(Apăsat şi cu înţeles.)* Ce bine o să-i pară.

SCENA V

JUSTUS, WILIBALD.

WILIBALD: Nu mă pot stăpâni Justus, de a-ţi arăta încă odată toată recunoştinţa mea eternă.
JUSTUS: Să nu mai vorbim despre asta, Wilibald.
WILIBALD: În biografia mea, nădăjduiesc, se va pomeni de

serviciul tău ca de un act mare cultural.

JUSTUS: Ia spune. Libertatea şi-a dat până acum roadele ei? Au început să curgă poeziile tale?

WILIBALD: Încă nu.

JUSTUS: Credeam...

WILIBALD: Gândeşte-te: o epocă nouă în viaţă nu începe aşa netam-nesam.

JUSTUS: Într-adevăr.

WILIBALD: Trebuie timp de tranziţie, de reculegere, de pregătire. Deocamdată o să mă dezvolt şi o să mă-ntăresc sufleteşte.

JUSTUS: Foarte cuminte din parte-ţi.

WILIBALD: Înainte de toate, voi s-aştern temelia pe care se înalţă orice mare lucrare intelectuală: O căsnicie, un cămin propriu.

JUSTUS: Bravo! Pentru hotărârea asta nimeni nu te poate felicita mai cu drag ca mine, căci să-ţi spui drept, am să fac şi eu tot aşa.

SCENA VI

Cei dinainte, GERHARD.

GERHARD *(prin mijloc, cam ameţit):* Bună seara, dragii mei!

WILIBALD *(încet):* Ăsta-i ăla cu invenţiile.

JUSTUS: Bine-ai venit.

GERHARD *(lui Wilibald):* Neîntrecute prinţ al cânturilor, Apolo îţi trimite complimente ţie şi cravatei tale.

WILIBALD: Pe mine să mă iertaţi, m-aşteaptă cineva înăuntru. *(Iese, prin stânga).*

SCENA VII

JUSTUS, GERHARD.

GERHARD: Bucură-te, binefăcătorule. Merge strună.
JUSTUS: Se poate? Ai venit prin aer?
GERHARD: Nu, tot cu tramvaiul. Dar nu mai e mult până îţi voi bate de afară la fereastră: «poftim, urcă-te».
JUSTUS: Straşnic lucru!
GERHARD: Până una alta, socotii cu nişte specialişti cât o să coste. Toate cele trei sute de mii de mărci or să se ducă, până la cel din urmă pfening.
JUSTUS: Mai cu folos nici nu le puteai întrebuinţa.
GERHARD: Cred. Şi de aceia pot acum s-aduc la îndeplinire şi cealaltă întreprindere mare a mea.
JUSTUS: Ai de gând…
GERHARD: Da, aşa cum mă vezi, m-am anunţat la Americancă.
JUSTUS: Ca s-o întrebi…?
GERHARD: Dacă vrea să fie a mea.
JUSTUS: O iubeşti aşa de mult?
GERHARD: La nebunie.
JUSTUS: Atunci îţi doresc din inima să izbuteşti.
GERHARD: N-ai văzut-o cam în ce ape se scaldă? Ce socoţi? Am sorţi…
JUSTUS: Nu pot ştii lămurit.
GERHARD: Fie ce-o fi. Nu-s fricos şi mi-am şi dres curajul cu-o sticlă de şampanie. *(Vede pe Doris intrând; sieşi încet.)* Vine, du-te.

SCENA VIII

Cei dinainte, Doris.

DORIS *(prin uşa din fund la dreapta):* D-le adorator de la ora 9 ai dorit să vorbeşti cu mine?

GERHARD: Da d-ră, am fost atât de îndrăzneţ. *(Face somn lui Justus să iasă.)*

DORIS: Ce doreşti? *(Văzând că Justus vrea să iasă.)* Încotro, d-le Haeberlin?

GERHARD: Nu vă supăraţi d-ră; vă rog, cu toată supunerea, să mi-acordaţi o convorbire între patru ochi.

DORIS: Nu prea văd în ce scop. N-am niciun secret pentru d-nul Haeberlin.

JUSTUS: Iertaţi-mă, însă...

DORIS: Rămâi frumuşel aci.

JUSTUS: Trebuie să-mi strâng lucrurile...

DORIS: Să-ţi strângi lucrurile! Pentru călătoriile d-tale, nu-i nevoie.

JUSTUS: Mă mut de-aici.

DORIS: Da! Ia te uită! Nobila mătuşă te-a şi dat afară!

JUSTUS: O să vă povestesc eu tot.

SCENA IX

GERHARD, DORIS.

DORIS: Văr ca ăsta n-o să mai găsiţi. Face pentru d-voastră tot ce omeneşte se poate. Aşadar suntem între patru ochi. Spuneţi repede.

GERHARD: D-ră nu-mi place vorbă multă.

DORIS: Principiu minunat, când ştii să vorbeşti puţin şi bine.

GERHARD: Aţi băgat de seamă că mă simt nebuneşte atras de fiinţa d-voastră.

DORIS: Am băgat de seamă că vreţi să mă faceţi să cred asta.

GERHARD: Dorinţa mea cea mai fierbinte este să vă dau

dovezi.
DORIS: În ce chip?
GERHARD: Dându-mi voie să depun viaţa mea la picioarele d-voastră.
DORIS: Ca s-o ridic eu?
GERHARD: N-o să vă pară rău v-asigur.
DORIS: Ce garanţie-mi daţi?
GERHARD: Mai întâi dragostea mea care vă îndumnezeieşte.
DORIS: Şi al doilea?..
GERHARD: Da… Viitorul meu strălucit. Încrederea deplină că în scurt timp voi fi un om cu o reputaţie universală.
DORIS: Vrei să zici c-ai să mă urci cu d-ta în balon?
GERHARD: E cu cârmă..
DORIS: O să-l cârmeşti d-ta?
GERHARD: Pentru fericirea noastră a amândorura…
DORIS: În treacăt zis, ştiţi că mai aveţi un concurent în familie?
GERHARD: Cum? Cine să fie?
DORIS: Ăl care dă banii pe florile astea, — geniul financiar.
GERHARD: Kurtius Engelhar! Drace! E lată!
DORIS: De ce? N-are şi el tot atât drept cât şi d-ta?
GERHARD: Dar nu vă cunoaşte nici din vedere!
DORIS: De unde ştiţi?
GERHARD: Mi-a spus-o el singur ieri.
DORIS: Cum se face atunci că mă adoră?
GERHARD: Este foarte uşor: adoră banii d-tale.
DORIS: D-ta nu?
GERHARD: Pe mine care vă iubesc, care vă îndumnezeiesc?
DORIS: Dar şi d-ta ai auzit că sunt nespus de bogată.
GERHARD: D-ră, dacă nu vreţi să jigniţi de moarte pe un om care şi-a deschis inima în faţa d-voastră, nu vorbiţi aşa.
DORIS: D-ta nu ţii la bani?

GERHARD: Puteţi să mă întoarceţi ca pe o mănuşe, să-mi cercetaţi gândul cu microscopul, şi nu veţi găsi într-însul un atom de interes.

DORIS: Mărturisirea asta înlătură ori ce bănuială.

GERHARD: E cinstită ca întreaga mea persoană.

DORIS: De oare ce semeni cu mierloiul din poveste şi mă iubeşti numai pentru fiinţa mea…

GERHARD *(întinzând mâna):* Atunci batem palma, nu-i aşa?

DORIS: Pot să-ţi mărturisesc un lucru?

GERHARD *(râzând):* Da.

DORIS: Nu sunt fata de Nabab cum mă cred toţi aici.

GERHARD: Ehe! Gluma e minunată.

DORIS: Bogăţia mea este o glumă, şi până acum n-am vrut s-o dezmint. Dar d-tale sunt datoare să-ţi destăinuiesc adevărul. Tatăl meu, după o viaţă de muncă, abia a putut agonisi cât să dea fiecăruia din cei 9 copii ai săi un capital modest. Atât eu cât şi fraţii mei, la majorat, ne-am luat partea.

GERHARD *(neîncrezător):* Dar bine luxul, ce-l duceţi aici?

DORIS: Mi-a-nghiţit toată starea. Căci, vezi d-ta, de ce mi-aş fi pus-o la casa de economie? Noi fetele americane nu ne speriem de muncă; dar nu îngăduim să atragem pe un bărbat prin alte însuşiri de cât prin ale noastre personale. De aceia mi-am cheltuit toată zestrea stând în Europa un an întreg. Acuma este pe sfârşite şi, ca cea mai mare parte din compatrioatele mele, o să-mi câştig singură traiul. Acuma câteva săptămâni, i-am scris tatii să-mi caute o ocupaţie. *(Scoate o telegramă:)* În telegrama asta e răspunsul. *(Întinde telegrama lui Gerhard, el o ia cu o mutră speriată.)* Te rog citeşte-o.

GERHARD *(citeşte):* «Găsit loc guvernantă, familie bună. Leafă început 40 dolari. Tatăl tău. Gustav»

DORIS: Ce-o să se bucure tata Gustav, când i-oi spune telegrafic că, fără de veste, am primit din partea d-tale o propunere mult mai bună. Dar să-i şi scriu. *(Merge la*

birou.)

GERHARD: Staţi! Mai aşteptaţi puţin!

DORIS *(întorcându-şi capul):* Ori vrei să-i telegrafiezi d-ta? Aşa s-ar şi cuveni.

GERHARD *(bâlbâind):* D-ră, sunt un băiat cinstit…

DORIS: Fireşte nu mă-ndoiesc.

GERHARD: Dar tocmai fiind un băiat cinstit…

DORIS: De aceia, mă iei.

GERHARD *(ştergându-şi năduşeala):* Tocmai fiind un băiat cumsecade nu mă gândesc numai la prezent, dar şi la viitor.

DORIS: Care va fi strălucit!...

GERHARD: Tocmai fiindcă întreprinderea mea e îndrăzneaţă, trebuie să ţiu seama şi de putinţa unei neizbânzi… voi să zic că se poate, la caz de nenorocire, din pricina defectuozităţii, sau din lipsă de bani…

DORIS: Vom răbda amândoi de foame.

GERHARD: Tocmai pentru că nu vreau aceasta cu niciun preţ.

DORIS: Ca băiat cinstit... Ce eşti…

GERHARD: Tocmai de aceia, oricât de dureros, de nespus de grozav pentru mine…

DORIS: N-o fi însemnând că-ţi retragi cererea cinstită…

GERHARD: O fatalitate grozavă mă sileşte.

DORIS: Şi iubirea d-tale care mergea până la îndumnezeire?

GERHARD: O voi păstra până la groapă. Rămâneţi cu bine.

DORIS *(văzând pe Lucy că întră):* Mai staţi o clipă, mă rog.

SCENA X

Cei dinainte, LUCY

LUCY *(prin uşa din mijloc cu nişte cutii către Doris):* Uite: ni le-a dat giuvaergiul pentru tine. Zice să-ţi alegi singură.

DORIS *(lui Gerhard):* O să iau un şirag de mărgăritare pentru balul de azi *(Către Lucy:)* D-l, iubitor pătimaş de lucruri scumpe, mă va ajuta să aleg, înainte ca… o fatalitate grozavă să ne fi despărţit pentru totdeauna.

GERHARD *(aproape fără glas):* Da… însă..

LUCY *(arătând o cutie cu mărgăritare):* Asta-i cel mai frumos, dar şi cel mai scump.

DORIS *(lui Gerhard):* Puteţi să mă sfătuiţi fără teamă să-l iau pe ăsta: căci mă costă numai o parte neînsemnată din cât am economisit cu d-ta…

GERHARD: Destăinuirea d-voastră…

DORIS: Era tot atât de adevărată ca şi a d-voastră?

GERHARD: Dar telegrama?

DORIS: Am rugat pe tată-miu să mi-o trimeată ca armă de apărare. În multe rânduri m-am slujit de dânsa.

GERHARD *(încurcat, în sine):* Ceasu' rău, lua-l-ar dracii.

DORIS: Vino, Lucy, să ne gătim. D-le adorator de la ora 9, vizita d-tale mi-a făcut foarte multă plăcere. *(Iese cu Lucy prin fund în dreapta).*

SCENA XI

GERHARD, şi îndată KURT.

GERHARD *(fără să se mişte din loc, în sine):* Lua-l-ar dracu de ceas rău. Tare am buclarisit-o.

KURT *(Prin uşa din mijloc în smoking, cu floare la chiotoare):* Bună seara. Justus nu-i aici? Na! Ce stai ca o momâie?

GERHARD *(ca mai înainte):* Nu trebuia să beau şampanie.

KURT: Ce-ai păţit?

GERHARD *(ca mai înainte):* Şi idiotul acela de Justus… în loc să mă vestească…

KURT *(vesel):* Ah, în sfârşit, înţeleg. Ţi-a dat răvaş de drum.

GERHARD *(ca mai înainte):* Cum să te aştepţi la aşa lucru?

KURT: De, dragul meu, de la femeie trebuie să te aştepţi la orice. Ori atunci să nu te amesteci.

GERHARD *(întorcându-se furios):* Mi-a întins o cursă vicleană. S-a dat de calică, de guvernantă.

KURT: Şi-ai crezut-o?

GERHARD: Mi-a arătat o telegramă de la tat-su, o telegramă adevărată din *Cincinati*.

KURT *(cu milă):* Ageamiule.

GERHARD: N-o cunoşti. Are pe dracul în ea.

KURT: N-o cunosc, dar aş vrea să văz femeia pe care să n-o cuceresc în mai puţin de un sfert de ceas.

GERHARD: Nu te lăuda. Aici dai de dracu.

KURT: Aici e mai mult ca oriunde de mine, căci îmi vei sluji de contrast. *(Merge în stânga şi bate în uşa lui Justus.)*

GERHARD: Lăudărosule? Aş dori să te ia. Ce, puţin m-ai răzbuna? *(Merge după el.)* Ceasu' rău… d-le.

(Iese prin fund.)

SCENA XII

KURT, JUSTUS.

JUSTUS *(vine din dreapta, îmbrăcându-se cu paltonul):* Tu eşti Kurtius? Iartă-mă tocmai o porneam. Unde-i Gerhard?

KURT: A plecat.

JUSTUS: Şi d-ra Wiegand?

KURT: Vroiam să te întreb pe tine.

JUSTUS *(admirându-l):* Ce ifos ai! Parcă ai fi un prinţ!

KURT: Poţi să mă feliciţi.

JUSTUS: De ce?

KURT: Am biruit pe toată linia.

JUSTUS: În adunarea generală?

KURT: Vin chiar de acolo. Şedinţa a fost lungă şi furtunoasă. S-a criticat cu asprime direcţiunea bănci; clar nimeni nu formula nimic pozitiv. Atunci mă ridicai eu. Am dat cărţile pe faţă, arătându-le că sunt cumpărătorul acţiunilor scăzute. Faptul că am băgat în această afacere o parte însemnată din capitalul meu, făcu mare impresie. Dar mai straşnic a fost, când le-am expus planul meu de îmbunătăţire. Cu majoritate importantă s-au primit aproape neschimbate propunerile mele cele mai de căpetenie. Ba m-au şi ales preşedinte în consiliul de administraţie.

JUSTUS: Iată-te ajuns unde doreai!

KURT: Aproape.

JUSTUS: Şi nici mai mult nici mai puţin, stăpânul meu.

KURT: Da, şi acum trebuie să curăţim grajdul ăsta.

JUSTUS: Acum ai să-ţi desfăşori talentul tău de organizator.

KURT: Ai să simţi chiar tu că bate alt vânt în instituţia asta.

JUSTUS: Te felicit şi pe tine şi pe mine.

KURT: Dar lucrul de căpetenie e ca autoritatea mea să fie neştirbită.

JUSTUS: Se-nţelege.

KURT: De aceea nu voi lua în nume de rău dacă îţi voi dicta câteva reguli de purtare.

JUSTUS: Dar de loc.

KURT: Actul prin care mi-ai cedat o treime din dreptul tău de moştenire nu trebuie, nici acuma nici mai târziu, să dea loc la interpretări greşite.

JUSTUS: Nu se poate mai drept.

KURT: De aceia să ne înţelegem asupra versiunii oficiale sub care trebuie cunoscut în public.

JUSTUS: Neapărat.

KURT: Şi anume: trebuie spus la toţi că, după cercetări juridice serioase, anularea testamentului se impunea de la sine.

JUSTUS: Foarte lămurit lucru.

KURT: De aceia, aşa trebuie să spunem: ai renunţat la moştenire, că să înlături procesul.

JUSTUS: Oul lui Columb.

KURT: Deci mă pot încrede în tine că n-ai să mă dezminţi niciodată asupra acestui punct.

JUSTUS *(cu imputare):* Kurt dragă!

KURT: Bine, te cred. Şi-acum fii bun şi mă recomandă americancei.

JUSTUS: Cu plăcere. Dar, nu pot să-ţi ascund, că are oarecare bănuieli asupra ta.

KURT: Ce fel?

JUSTUS: Dânsa crede că florile tale ascund un plan.

KURT: Ştie că sunt de la mine?

JUSTUS: I-am spus eu când ţi-am văzut scrisoarea. Te rog de o mie de ori să mă ierţi.

KURT: Dimpotrivă, îţi mulţumesc. Recomandă-mă şi las pe mine. N-avea grijă.

JUSTUS: Îndată. *(Sună.)* Numai dacă ai planuri serioase?

KURT: Serioase, nici vorbă.

JUSTUS: Atunci nu pot să nu-ţi spun că şi Gerhard...

KURT: Pe Gerhard l-a măturat.

JUSTUS: Nu mai spune! Oare nu şi-o face singur seamă?

KURT: Fii pe pace.

JUSTUS *(Rozei care intră pe uşa din mijloc):* Dragă Roza, roagă pe d-ra Wiegand să poftească până aci.

(Roza iese prin fund).

KURT *(scoate o oglinjoara din buzunar şi se priveşte întrânsa):* Ei drăcie! Parcă-aş fi un sălbatec! Mi s-a ciufulit părul.
JUSTUS: Ţi se pare ţie.
KURT: Nu. Aşa-i cu neputinţă. Ai tu o perie şi un pieptene?
JUSTUS: Vezi colo deasupra, în cufăraş.
KURT: Pregăteşte. Viu îndată. *(Iese repede prin dreapta.)*

SCENA XIII

JUSTUS, îndată după aceia DORIS.

JUSTUS *(dând din cap):* Bietul Gerhard!
DORIS *(intră în toaletă de bal prin uşa din fund, din dreapta. Roza vine după ea şi iese prin uşa din mijloc):* Iată-mă d-le Haeberlin; ai dorit…
JUSTUS *(se uita la ea fermecat):* O sunteţi…
DORIS: Ce?
JUSTUS: Doamne, era cât p'aci să vă fac un compliment.
DORIS: Să-l aud.
JUSTUS: Nu, nu-l fac.
DORIS: De ce?
JUSTUS: Cum aveţi bănuieli despre toată lumea…
DORIS: În d-ta mă-ncred.
JUSTUS: Dar nu mă-ncred eu în d-ta.
DORIS: Asta-i vechea noastră neînţelegere.
JUSTUS: Să nu uit. Colea alături, e cineva, care arde de nerăbdare să vă cunoască.
DORIS: Încă unul?
JUSTUS: Kurt Engelhart..
DORIS: Geniul No. 2. *All wright.* Să vie mai repede. Mă grăbesc. *(Se aşază în faţă la stânga.)*
JUSTUS: Bine. *(Merge spre dreapta).*
DORIS: Dar ascultă, mi-ar părea rău dacă şi de data asta

te-ai retrage binişor ca de rândul trecut.
JUSTUS: Nu pot să stau.
DORIS: Atunci trimite-mi-l, dar nu veni cu el.
JUSTUS: Cum doriţi.
DORIS: Şi stai colo până ce te-oi chema.
JUSTUS: Bine.

SCENA XIV

DORIS apoi îndată LUCY.

DORIS *(îndată ce iese Justus, aleargă spre uşa din fund, de la dreapta, o deschide şi strigă cu glas înăbuşit):* Lucy!
LUCY *(intră în toaleta de bal):* Ce este?
DORIS: Repede. Adoratorul cu flori e aici, joacă-ţi bine rolul. *(Iese prin dreapta în fund.)*
LUCY *(strigând încet în urma ei):* O să fii mulţumită de mine.

SCENA XV

LUCY, KURT.

KURT *(din dreapta, merge spre Lucy, cu tot aplombul posibil):* D-ră, vărul meu, pe care l-am rugat să mijlocească o audienţă la d-voastră, îmi spune că doriţi să mă primiţi singură.
LUCY: V-a spus asta din partea mea?
KURT: Da. Din partea d-tale, fiica liberei Americe, care ne dă nouă, barbarilor rămaşi în urmă, dovadă ca în ziua de azi, stelele răsar la apus.

LUCY: Sunt din America, pân' aici se potriveşte. Şi d-ta cine eşti?

KRRT *(înclinându-se foarte formalist):* Advocatul Engerhart, cenzor la «banca germană Nord-Vestică de Comerţ.»

LUCY *(dând uşor din cap):* Despre situaţia *mea* personală, v-aţi informat.

KURT: Ca americancă, o să-mi admiteţi că, la stabilirea de relaţii personale, nu-i vorba de *situaţia* persoanei, ci de persoană.

LUCY: Ce vă îndeamnă să căutaţi relaţii cu persoana mea?

KURT: M-a îndemnat că să trimit şi pe aceşti copii ai Florei ca să pledeze pentru mine o îndrăzneală din partea mea, o recunosc, acum când fără voia mea nu mai sunt un anonim pentru d-ta.

LUCY: Ce, toată ploaia asta de flori era pentru mine?

KURT: Adresa v-a mai lăsat la îndoială?

LUCY: Adresa o poţi pune greşită, când e vorba de o doamnă pe care n-ai văzut-o niciodată.

KURT: Niciodată? O d-ră, dar de săptămâni de zile nu vă văd decât pe d-voastră, fie că visez fie că sunt deştept, fie că sunt departe sau aproape de d-ta. Desigur d-voastră n-aţi băgat de seamă că vă urmăresc hipnotizat, cu tot respectul pe care trebuie să şi-l impune un cavaler d-acum înainte. Nici nu-mi pot închipui soarta mea, fără de fiinţa d-tale fermecătoare, fără faţa asta de zână, fără privirea aceasta adâncă şi enigmatică.

LUCY: Nici idee n-am avut.

KURT: Deci credeţi-mă că nu m-am înşelat cu adresa.

LUCY: Cred, că tot aşa de puţin drept aveam la florile d-voastră pe cât am acum la vorbele dulci ce-mi spuneţi.

KURT: Şi totuşi vorbele şi florile nu sunt decât unica şi nedespărţita şi neîndestulătoarea expresie a adevărului. Şi dacă mi-aţi îngădui să vă zugrăvesc până

la ce grad m-a schimbat înrâurirea d-voastră, pe mine, din rece şi cumpătat, care mă credeam invulnerabil din partea tuturor femeilor până ce m-a ajuns pedeapsa să fiu atins de una singură dintrînsele cu un foc aşa de grozav…

LUCY: Până aci d-le cenzor, acestea sunt mărturisiri pe care o fată nu le poate auzi de la un tânăr decât numai…

KURT (tăindu-i repede vorba): Decât numai dacă are intenţii serioase? O să-mi ziceţi poate că n-ar fi trebuit să vă vorbesc astfel de la cea dintâi întâlnire; c-ar fi trebuit să vă câştig favoarea pas cu pas. Dar nu-i lucru mai cinstit când un simţământ puternic azvârlă orice marcă? Ştiu la ce primejdie mă expun; dar mai ştiu că patima adevărată ori birue de la cel dintâi atac, ori niciodată.

LUCY: Nu mi-i uşor să mă împotrivesc vorbirei d-tale calde. Dar după atâta dezamăgiri…

KURT: Cui spuneţi aceasta? Îmi închipui lesne de câte ori aţi descoperit lăcomia vânătorilor de zestre.

LUCY: Aşa e. Au fost de ajuns numai două vorbe şi s-au speriat toţi.

KURT: Anume?

LUCY: Sunt săracă lipită.

KURT *(stăpânindu-şi râsul):* Prea onorată d-ră, că dacă numai din această pricină nu vă hotărâţi, mă cred fericit. Căci pe mine nu mă sperie mărturisirea. Şi dacă n-aş fi avut dinainte cea mai înaltă părere despre d-voastră, mi-aş fi format-o acum.

LUCY *(cu o zăpăceală prefăcută):* E aşa de neobişnuit lucru, atât de necrezut!

KURT: Credeţi-mă pe cuvânt. Nu sunt om să mă hrănească nevasta. Şi deşi traiul ce vă ofer e deocamdată modest…

LUCY: Gândiţi-vă bine la ce-mi făgăduiţi. La noi în America o făgăduială de căsătorie e sfântă.

KURT: Şi la mine tot aşa.
LUCY: Sunteţi gata să mi-o faceţi înaintea martorilor?
KURT *(triumfător):* Porunciţi şi numaidecât.
LUCY *(stăpânindu-se cu greu să nu izbucnească în râs):* Atunci vă rog chemaţi pe d-nul Haeberlin.
KURT *(sărutându-i mâinile):* Mulţumesc. *(Merge repede la uşa din dreapta, o deschide şi strigă:)* Justus!

(În vremea aceasta, Doris se arată, în uşa din fund, la dreapta, vâră cu băgare de seamă capul şi schimbă, ascunsă după uşă, priviri tăinuite cu Lucy.)

SCENA XVI

Cei dinainte, JUSTUS, DORIS.

JUSTUS *(de afară):* Da. *(Vine cu tot bagajul: geamantan, cărţi, colivie, pălărie şi palton: le pune la dreapta în faţă).*
KURT *(cu ifos):* Ascultă, Justus sunt hotărât a lua în căsătorie pe d-ra.
JUSTUS *(zăpăcit):* Pe d-ra?
KURT: Da, pe d-ra, cu toate că şi-a pierdut toată averea.
LUCY: N-am avut-o niciodată.
KURT: Deşi n-a avut-o niciodată. *(Către Lucy:)* D-ră Wiegand vi-i destul atâta?
JUSTUS: Dar nu-i d-ra Wiegand.
DORIS *(înaintând):* A! Asta-i prietena mea Lucy Hensel.
LUCY: Fata unui dascăl sărac.
DORIS: Căreia i-aţi făgăduit a o lua de soţie în faţa a doi martori.
KURT *(îngrozit de tot):* Mă iertaţi, mă iertaţi.
LUCY: După ce prin limbajul florilor aţi deşteptat în mine nădejdi deşarte?

KURT *(răguşit):* Mă iertaţi e o neînţelegere.
LUCY: Să telefonez să ne vie o trăsură, Doris?
DORIS: Telefonează mireasă fericită.
LUCY *(lui Kurt):* Nu vă temeţi d-le Cenzor... Vă dau îndărăt făgăduiala, în interesul logodnicului meu care aşteaptă în America. *(Iese prin dreapta.)*
KURT *(scrâşnind din dinţi):* Mi-au jucat festa.
DORIS: Durere... ostenişi zadarnic să ne-o joci d-ta, d-le adorator cu flori.
KURT *(caută să răspundă ceva, dar negăsind nimic iese pe uşa din mijloc, dând din umeri cu dispreţ.)*

SCENA XVII

JUSTUS, DORIS.

DORIS: Mai ai alţi candidaţi în depozit? Pe doi i-am dat gata.
JUSTUS: Bietul Kurt! Se amorezase de prietena d-tale şi iată-l jertfa, unei amăgiri.
DORIS: Şi ălălalt care a făcut stânga-mprejur, cum i-am spus să sunt săracă.
JUSTUS: Nu-i cunosc gândul; dar niciodată nu mă veţi face să cred că nu i-a fost cinstit.
DORIS: Visătorule, trezeşte-te odată. Cunoaşte ce fel de oameni sunt cei cărora le împrumuţi propria d-tale curăţenie de suflet.. Verii d-tale, piraţi şi vânători de zestre; mătuşa d-tale... te dă afară din casă; verişoara d-tale...
JUSTUS *(cu tărie):* Pe fata asta nici să n-o bănuieşti cât oi mai fi eu aici.
DORIS: Va să zică îţi iei tălpăşiţa?
JUSTUS: Plec, e adevărat, dar mărgăritarul ce se ascunde în casa asta îl iau cu mine, e vreme să pui capăt

neliniştii ce zbuciumă pe biata copilă. Chiar acum o s-o întreb dacă vrea să-mi fie soţie. *(Merge spre uşa din stânga; de-acolo îi ies în faţă Lisbeth şi Wilibald).*

SCENA XVIII

Cei dinainte, WILIBALD, LISBETH.

WILIBALD: Draga Justus ţie-ţi spui înaintea tuturor: Aflã că m-am logodit cu Lisbeth.

JUSTUS *(încremenit):* Ce, ce, ce?

DORIS *(cu jumătate de glas şi cu o privire îngrijorată spre Justus):* O! *(Observă scena, din fund.)*

WILIBALD: Drept vorbind, de mult ne înţelesesem noi între-noi.

LISBETH *(cu oare care frică):* Dar abia acum îmi dădui seama bine.

WILIBALD: Şi îmbunătăţirea situaţiei mele mi-a permis să o cer.

JUSTUS *(înecându-se):* Asta-i… a… s… ta… i… O surprindere…

WILIBALD: Ştiu ce mult ţii tu la fericirea noastră.

LISBETH: Ştiu Justus…

WILIBALD: Şi casa noastră îţi va fi veşnic deschisă.

LISBETH: Vei veni cât de des să ne vezi.

WILIBALD: După dorinţa mamei soacre, o să stăm cu dânsa, şi chiar aici, căci se lasă de pensiune. O să aranjăm modern de tot.

LISBETH: După gustul lui Wilişor.

WILIBALD: Aici o să fie camera mea de lucru. (Scoate un metru strâns-rotogol). Ia să vedem, Lisbeth, dacă biroul meu cel mare o să intre aici. *(Merge spre stânga şi măsoară peretele ajutat de Lisbeth.)* Un metru… un metru cincizeci… şi optzeci… şi nouăzeci.

LISBETH: Mai mult de cât trebuie.
WILIBALD: Şi-n odaia ta de pân-acum... Justus, îmi aşez biblioteca. Vino încoa, Lisbeth, să măsurăm pereţii. *(Lui Justus.)* Ne dai voie?
JUSTUS: Mă rog. *(Wilibald şi Lisbeth merg spre dreapta îmbrăţişaţi.)*

SCENA XIX

JUSTUS, DORIS, pe urmă LUCY.

DORIS *(se apropie plină de milă):* Ei, d-le Haeberlin, tot nu-ţi iei pânza după ochi?
JUSTUS *(înviorându-se din ce în ce):* Dar fireşte. Foarte bine. Scăpai ca prin urechile acului dintr-o mare primejdie.
DORIS: Primejdie?
JUSTUS: Numai închipuieşte-ţi ce nenorocire ar fi fost, dacă fata asta nu-şi dădea seama la vreme ce simte. Vream să mă însor cu ea. Îmi închipuiam că mă iubeşte; când colo poftim iubea pe altul. Numai gândeşte-te că ar fi descoperit asta după căsătorie. Toată viaţa o să mulţumesc îngerului bine-voitor, că m-a ferit de această prăpastie. Ce fericire! Ce fericire nespusă!
DORIS: Dar d-ta ce-ai să te faci de-acum? Banii, locuinţa, mireasa, tot ţi-au luat!
JUSTUS: Ce e cu adevărat al meu nu mi-au luat.
DORIS: Eu merg cu prietena mea la bal; d-ta?
JUSTUS *(scoţând dintre cărţi un caiet gros albastru):* Eu şi prietenul meu vom dansa. *(În stradă se aude o flaşnetă cântând un vals.)* Ascultaţi, începe balul.
DORIS: Nu ştiu, să te plâng ori să te admir?
JUSTUS *(foarte vesel):* Să dansaţi cu mine.

DORIS: Cu plăcere. Şi-ţi dau monopolul danţurilor mele. Îţi făgăduiesc că toată seara n-am să joc cu altul. *(Dansează amândoi.)*

LUCY *(îmbrăcată în manta de bal. Vine din fund dinspre dreapta):* Aşteaptă trăsura. Atât de fericit d-le Haeberlin? Ce aştepţi?

DORIS *(dansând înainte):* E fericit că n-are nimic pe lume.

CORTINA

ACTUL AL PATRULEA

(Acelaşi decor. Întreg mobilierul a fost refăcut în stil ultra-secesionist. În locul biroului de femeie se află la stânga, lângă perete, o mobilă uriaşă cu tot felul de statuete, animale de metal şi de gips, vase de porţelan, dicţionare mari, bogate, moderne şi o grămadă de hârtie. Pe mese, la dreapta şi la stânga, învelitori de modă nouă şi lucruri de artă ca podoabă; pe cea din dreapta un serviciu de fumat: o cutie cu ţigări, o scrumelniţă, o pipă etc. Pe sofa o blană mare, scumpă. Pe pereţi, tablouri în genul mobilelor. Prin fereastra cealaltă se întrevede soarele de după prânz).

SCENA I

WILIBALD (singur).

WILIBALD *(şade adâncit pe gânduri la masa de scris şi-şi schimbă mereu poziţia enervat):* «Un verde pom se înalţă pe dealul auriu.» — Nu, e trivial — «Pe dealul cel de aur se înalţă un pom portocaliu galben»... «Pe dealul cel auriu stă înălţat un pom albastru»... Astru, cadastru, ingastru... Prostii, nu merge! *(Se scoală repede, se plimbă încoace şi încolo.)* «Pe dealul auriu stă un copac albastru!... sihastru, piastru, pilastru... Nu merge nici aşa! *(Se trânteşte pe sofa şi aprinde o ţigareta.)* «Stă un copac albastru pe dealul auriu» or «Copac albastru stă pe deal de aur»... laur, balaur,

maur... *(În odaia de alături, o mână nedeprinsă începe a zdrăngăni la pian o melodie de operetă. Wilibald sare în sus.)* Ce lipsă de consideraţie. E revoltător! *(Aleargă la uşa din stânga, o deschide smucind şi zbiară furios:)* Lisbeth! Lisbeth!

SCENA II

WILIBALD, D-NA SCHIRMER, apoi LISBETH.

D-NA SCHIRMER *(se iveşte pe pragul uşii din stânga):* Ce zbieri aşa? Ce mai vrei?

WILIBALD: De la tine, nimic. Lisbeth să înceteze numaidecât.

D-NA SCHIRMER: Şi la ce să înceteze?

WILIBALD *(dând-o la o parte, zbiară mai tare):* Lisbeth! Lisbeth! *(Cântecul la pian încetează.)*

D-NA SCHIRMER: Ce apucături sunt astea, mă rog? Nici nu-mi răspunzi când te întreb?

LISBETH *(din stânga):* Ce-i asta? Tocmai că vream să exersez...

WILIBALD: Da? Chiar că era mare nevoie. Nu se putea amâna? Se prăpădea lumea dacă nu începeai să zdrăngăneşti tocmai în clipita în care inspiraţia mult aşteptată năvălea în mine cu o putere neînfrânată?

LISBETH: De unde era să ştiu eu?

WILIBALD: S-a isprăvit, mi-aţi măcelărit-o. Aţi sugrumat cu ghearele voastre sălbatice pe biata făptură care tocmai se zămislea.

LISBETH: Dar... când să mai cânt eu la pian?

WILIBALD: Nu când lucrez eu.

D-NA SCHIRMER: Când lucrează! Asta-mi place! Toată ziulica se plimbă de colo până colo. Se tolăneşte pe sofa, fumează la ţigarete, zgâieşte ochii în tavan, asta

se cheamă că lucrează.

WILIBALD *(stăpânindu-se):* Lisbeth, n-am poftă de loc să discut cu mama ta lucruri care trec de orizontul ei intelectual.

D-NA SCHIRMER: Orizontul meu? În orizontul meu n-are să se amestece nimeni, cu atât mai puţin ginerele meu.

WILIBALD: Lisbeth, dacă ţii să nu vorbesc ritos cu maică-ta, te rog fă-o să priceapă că nu m-am căsătorit cu dânsa.

D-NA SCHIRMER: Lisbeth, dacă d-nul dă să înţeleagă că-i stau în spinare, să-şi aducă aminte de învoială.

WILIBALD: Lisbeth, dacă m-am învoit cu maică-ta să nu se despartă de tine, asta nu înseamnă că dumneaei are voie…

LISBETH: Mamiţica are dreptate.

WILIBALD: Cum? Şi de data asta îi ţii parte?

LISBETH: Dacă are dreptate.

WILIBALD: Are drept să-mi zică leneş, aici în atelierul meu?

LISBETH: D-apoi că doar nu faci nimic.

WILIBALD: Eu, care mă prăpădesc şi mă chinui ca un mucenic!

LISBETH: De când ne-am luat, tot aştepţi inspiraţia şi vrei să-o aştept şi eu cu tine.

D-NA SCHIRMER: Şi fără să crâcnească.

LISBETH: Inspiraţia d-tale te costă atâtea parale încât nu poţi să-mi cumperi şi mie o pălărie nouă de vară mai ca lumea. Pentru inspiraţie ai cumpărat atâtea mobile scumpe.

D-NA SCHIRMER: Ca şi cum cele vechi n-ar fi fost destul de bune.

WILIBALD *(frângându-şi mâinile):* Asta-i priceperea pe care o găsesc în casa mea.

LISBETH: Cel puţin, dacă deocamdată ai mai câştiga ceva până ţi-o veni inspiraţia.

WILIBALD *(batjocoritor):* Deocamdată.

D-NA SCHIRMER: Ca să nu fim nevoite a economisi de la para, pe când dumnealui puţin îi pasă.

WILIBALD *(izbucnind):* D-apoi, lua-oar naiba de viaţă, la urma urmei *eu* am adus banii în căsătorie.

D-NA SCHIRMER: Kurtius de-atunci şi-a îndoit şi întreit averea.

WILIBALD: Şi dacă inspiraţia nu vrea să vină ori se duce la dracu îndată ce a venit cine-i de vină?

D-NA SCHIRMER: Oi zice că noi suntem de vină că nu eşti în stare să dai la lumină nimic.

WILIBALD: Da, voi, numai voi. Înainte vreme mă luptam cu piedici din afară, acum piedicile sunt în casă... Îmi atârnaţi ca nişte greutăţi de plumb şi mă târâţi în prăpastie.

LISBETH: Atunci şi eu îţi sunt de prisos?

WILIBALD: M-am înşelat în privinţa ta. Nu eşti primitoare de progres.

LISBETH: Mamiţicule, nu mă mai iubeşte.

WILIBALD: Alta acum! Ce prostii!

LISBETH *(se aruncă plângând în braţele d-nei Schirmer):* Nu m-a iubit niciodată.

WILIBALD: Bocete, asta mai îmi lipsea!

D-NA SCHIRMER: Uf! Ţi-o spun, ucigaşule, care-mi batjocoreşti copila, că o să ai de a face cu mine. E!

WILIBALD *(aleargă prin odaie astupându-şi urechile):* Linişte-mi trebuie, Linişte-linişte!

ROZA *(intră prin uşa din mijloc):* D-ra Wiegand e afară şi întreabă...

D-NA SCHIRMER: D-ra Wiegand? Iar a venit?

ROZA: Întreabă dacă o puteţi primi.

D-NA SCHIRMER: Nu putem să o lăsăm să plece.

LISBETH: Dar eu cu ochii plânşi!

D-NA SCHIRMER *(după ce şi-a uscat lacrămile cu batista, către Roza):* Cu cea mai mare plăcere.

WILIBALD: O rugăm să poftească.

LISBETH: Se mai cunoaşte?

D-NA SCHIRMER: Mai deloc. *(Se aşază tus-trei, prefăcându-se cu stau la vorba foarte intim; când intră Doris, se scoală.)*

SCENA III

Cei dinainte, DORIS.

DORIS *(intră prin mijloc):* Iertaţi-mă că vă tulbur un moment idila d-voastră intimă.

WILIBALD: Ne faceţi o plăcere deosebită.

D-NA SCHIRMER: Nu sunteţi o străină aici.

DORIS *(uitându-se de jur împrejur):* Întrucâtva sunt. Odaia asta mi se pare schimbată cu desăvârşire.

WILIBALD *(cu convingere):* Potrivit scopului căruia slujeşte. Pe un creator nimic nu-l influenţează mai mult decât mediul în care trăieşte.

DORIS: Nici vorbă. Papa Omor, dacă ar fi avut un birou de lucru ca ăsta, ar fi făcut o Odisee mult mai nostimă.

D-NA SCHIRMER: Vă credeam pe drum spre America.

DORIS: Vaporul nostru pleacă poimâine. Vin din Elveţia, prietena mea a pornit-o înainte la Hamburg, iar eu mai am câte ceva de pus la cale pe aici....

D-NA SCHIRMER: Sunteţi foarte drăguţă că n-aţi trecut cu vederea pe vechea d-voastră gazdă.

DORIS: Nu mă aduce numai politeţea. Doresc să aflu ce mai e cu d-nul Haeberlin..

D-NA SCHIRMER: De la noi?

DORIS: Vreau să-mi iau rămas bun şi de la dânsul; dar nu l-am putut descoperi. S-a mutat, nu se ştie unde, de la adresa de unde mi-a scris cea din urmă dată; iar la bancă mi s-a spus că nu mai e de mult acolo în slujbă.

WILIBALD: Da? Acum aud.

DORIS: Puteţi să-mi daţi adresa lui?

WILIBALD *(către doamne):* Voi ştiţi unde sta acuma Justus?

D-NA SCHIRMER şi LISBETH: Nu.

WILIBALD: Îmi pare rău că nici eu nu ştiu.

DORIS: Se poate, d-le Beck? Nu ştiţi unde locuieşte omul căruia îi datoraţi atât de mult?

WILIBALD: El ştie mai bine ca oricine recunoştinţa ce-i păstrez. Dar ce sunt eu de vină dacă şi-a pierdut urma.

DORIS: N-aţi crezut tocmai de aceia că trebuie să vedeţi ce i s-a întâmplat?

WILIBALD: Am avut atâta de lucru, că nu mi-a rămas niciun moment liber.

DORIS: Dar se poate să i se fi întâmplat vreun neajuns; o fi având nevoie de vreun ajutor?

WILIBALD: Atunci nu se poate îndoi că la mine şi la soţia mea, va găsi oricând o primire prieteneasca.

D-NA SCHIRMER: Ba la mine nu.

WILIBALD *(mustrător):* Casa noastră e şi a lui.

D-NA SCHIRMER: Nu, atât timp cât voi fi eu aici.

DORIS *(sculându-se):* Îmi pare rău că v-am tulburat fără folos.

WILIBALD *(stăruitor):* Veţi primi chiar azi un răspuns de la mine. Aştept pe văru-meu Engelhart; îl cunoaşteţi.

DORIS: Din fugă.

WILIBALD: De la dânsul aflu neapărat adresa şi v-o telefonez numai de cât.

DORIS: N-am să mă întorc decât foarte târziu pe la hotel; dacă îmi daţi voie, o să mai trec pe-aici spre seară.

WILIBALD: Poftiţi, va rog. *(O petrece până la uşă.)*

DORIS *(la despărţire):* Doamnele mele... *(Iese prin mijloc.)*

SCENA IV

WILIBALD, D-NA SCHIRMER, LISBETH.

D-NA SCHIRMER: Să-l primim prieteneşte! La moş-aşteaptă! Să mă văz iar pe cap cu prostul ăla! Numai aud de el şi-mi vine să ţip.
WILIBALD *(veninos):* Şi-asta trebuia numaidecât s-o spui americancei?
D-NA SCHIRMER: Ce-mi pasă mie de dânsa?
WILIBALD: Dar de mine ar trebui să-ţi pese.
D-NA SCHIRMER: Dacă ţine atât de mult la prostănacul ala, n-are decât să-i dea bani de la ea. Are de unde.
WILIBALD: Lisbeth, mamă-ta a început să mă facă şi de râs în faţa străinilor.
LISBETH: Te poftesc să nu mă mai aţâţi mereu împotriva mamiţichii.
WILIBALD: Femeilor; femeilor, nu mă înnebuniţi.
LISBETH: De-aş fi ştiut eu ce poamă eşti, aş fi luat de o mie de ori pe Justus.
D-NA SCHIRMER: Haide, biată copilă, haide!

(Ies amândouă.)

SCENA V

WILIBALD, apoi GERHARD.

WILIBALD *(singur uitându-se după ele):* Aşa-mi presar drumul spre nemurire. *(Cu adâncă milă de sine:)* Sunt un martir. *(Se trânteşte pe sofa şi-şi aprinde iar o ţigară.)* «Se înalţă un pom albastru pe dealul azuriu»!
GERHARD *(prin uşa din mijloc, cu braţul stâng legat, pe obraz are câţiva plasturi. Şchiopătă, se sprijină în băţ):* Servus!
WILIBALD *(sculându-se):* Cine eşti? Ce pofteşti?
GERHARD: Eu sunt, Wilibald.

WILIBALD: Gerhard tu?

GERHARD: Kurtius mi-a scris să viu aici.

WILIBALD: Bine, dar în ce hal ai ajuns!

GERHARD: Am suferit un naufragiu aerian.

WILIBALD: Da, ştiu, am citit în ziare.

GERHARD: În ziare lucrul a fost denaturat de duşmanii mei; o manoperă mizerabilă! Nu-i adevărat că aparatul nu s-a urnit din loc. Funcţionează minunat. Dar o greşeală minimă de calcul, o nimica toată…

WILIBALD: Atât cât să-ţi rupi gâtul.

GERHARD: Dar sistemul meu s-a dovedit admirabil. Onoarea e scăpată, dar cei trei sute de inii ai mei s-au dus pe gârlă.

WILIBALD: Toată averea ta s-a dus în văzduh.

GERHARD: Dar asta n-o să mi se mai întâmple, fii pe pace.

WILIBALD: Cred că ţi-o fi destul c-ai păţit-o odată.

GERHARD: Ferească sfântul. Dragă Wilibald, dacă-ai vrea tu, te-ai procopsi. Ai putea deveni miliardar.

WILIBALD: În ce chip?

GERHARD: Ajutând cu banii tăi la cheltuielile de construcţie ale noului meu balon. Afacere cu desăvârşire sigură.

WILIBALD: Nici nu visez.

GERHARD: De data asta nu mai e nicio primejdie.

WILIBALD *(vede pe Kurt intrând):* Îndeamnă-l pe ăsta.

SCENA VI

Cei dinainte, KURT.

KURT *(prin uşa din mijloc, îmbrăcat şi mai cu îngrijire):* Iertaţi-mă, am întârziat. Automobilul meu cel nou are un defect la pneu…

GERHARD: Da, ai un automobil ştiu.

KURT: Mă mulţumesc cu acest mijloc primitiv de comunicaţie, fiindcă omnibusele tale aeriene nu vor să se urnească din loc.

GERHARD: Din scrisoarea mea ai putut vedea că de la tine atârnă să-l faci să se mişte.

KURT: Îmi pare foarte rău dragul meu; pentru astfel de întreprinderi nesigure, n-avem bani, nici eu în particular, nici «banca germană nord-vestica de comerţ», de a cărei soliditate răspund, în calitate de preşedinte al consiliului de administraţie.

GERHARD *(bombănind în sine):* Ciocoi ajuns!

KURT: Să venim la chestia despre care avem de vorbit. Noua organizare a băncii a adus o primenire desăvârşită a personalului, şi printre slujbaşii dovediţi nedestoinici, din nefericire, se află şi vărul nostru Justus.

WILIBALD: Atunci e adevărat!

GERHARD: Aşa-i mulţumeşti binefăcătorului tău.

KURT: N-am avut ce să-i fac.

GERHARD: Ce om de inimă!

WILIBALD: Tu, cu puterea ta la bancă, n-ai putut împiedica îndepărtarea lui?

KURT: N-am putut şi n-a trebuit, căci s-ar fi zis că sunt un om de hatâruri. Dovadă de neorânduiala ce domnea acolo e că nu l-au dat afară mai demult. Ce poate face într-o bancă un om, care nici măcar nu ştie să facă o socoteală? Stătea ceasuri întregi la pupitru, visând; condicile lui mişunau de greşeli. Scurt: era cu desăvârşire incapabil să-şi împlinească slujba.

WILIBALD: Şi ce-o să facă de-acum?

KURT: Tocmai asta am venit să hotărâm.

GERHARD: Cât despre mine să mă spânzuri, nu mai găseşti la mine un ban.

WILIBALD: Eu am o familie de întreţinut.

GERHARD: Din noi trei numai tu ai făcut afaceri, şi încă

strălucite. Deci binevoieşte a-ţi deschide punga.

KURT *(dispreţuitor):* Nu vă_ temeţi. De n-ar fi fost vorba decât să i se plătească leafa de cerşetor ce-o avea până acuma, nu m-aş mai fi ostenit să vă întreb.

GERHARD: Asta-i altceva.

KURT: Dar aci n-avem a face cu un om normal. În ziua când l-am înştiinţat că nu mai am nevoie de slujba lui, l-am chemat în biroul meu particular, ca să-i ofer o existenţă. În loc să vie, mi-a scris să nu-i port de grijă, că o să-şi găsească el un alt loc. De-atunci parcă l-a înghiţit pământul. N-am idee unde stă, pe unde umblă, cu ce trăieşte. Presupun că se ascunde întradins.

WILIBALD: A-nebunit de-a binelea.

GERHARD: Da, de asta m-am convins de când v-a dat vouă banii fără niciun rost.

WILIBALD: Să zicem mai bine că numai un nebun de legat a putut să se lase păcălit de voi atât de prosteşte.

KURT: În ochii mei, dovada cea mai pipăita a nebuniei, e că v-a crezut pe voi doi nişte genii.

GERHARD: Mojicule!

WILIBALD *(înfuriat):* Dacă aveţi de gând să mă insultaţi în casă la mine...

KURT: Mă rog, în ce priveşte respectul ce ne datorăm unul altuia, mi se pare că n-avem să ne imputăm nimic.

GERHARD *(furios):* Aşa e.

KURT: Asupra lucrului de căpetenie suntem înţeleşi.

WILIBALD: Cum?

KURT: Câteşi trei suntem încredinţaţi că Justus e nebun. *(Ceilalţi doi încuviinţează prin semne.)* Mintea lui are o boală cronică, în creierii lui sau slăbit câteva şurupuri. Întâmplările din urmă au dovedit lucrul chiar celor se s-ar mai fi putut îndoi.

WILIBALD: Din nefericire aşa e.

KURT: Închipuiţi-vă ce urmări ar putea avea că el umblă încoace şi încolo, departe de privigherea noastră. În tot minutul trebuie să fim cu frica în sân să nu ne bage în

cine ştie ce boclucuri neplăcute. Ne poate discredita. Ba chiar afacerea cu dania poate lua o întorsătură foarte neplăcută pentru reputaţia noastră.

WILIBALD: Ai dreptate; trebuie să luăm măsuri grabnice.

GERHARD: Dar cum?

KURT: Grija ce trebuie să avem de reputaţia noastră nu se împacă cu datoriile ce le avem faţă de dânsul. După mine, îi putem face un mare bine, consultându-ne cu un specialist asupra stării lui mintale şi dacă diagnoza întăreşte bănuiala noastră, să-l băgăm într-o casă de sănătate pe un timp nelimitat.

GERHARD: Şi cheltuielile?

KURT: Le fac eu, dacă vă uniţi cu mine în principiu.

WILIBALD: Ce zici Gerhard?

GERHARD:Ce zici Wilibald?

WILIBALD: Atâta, cred că suntem datori să facem pentru el…

GERHARD: Aşa cred şi eu.

KURT: Am şi vorbit cu doctorul Thilhenius, proprietarul cunoscutului sanatoriu. E vorba numai să punem mâna pe pacient.

GERHARD: Să întrebuinţăm toate mijloacele şi să dăm de el.

WILIBALD: Mai lesne prin poliţie.

SCENA VII

Cei dinainte, JUSTUS.

JUSTUS *(prin uşa din mijloc, cu colivia în mână şi cu caietul cel gros, albastru, legat cu sfori la subţioară. E prăpădit de osteneală):* Bună ziua dragii mei.

WILIBALD *(vesel încet):* Vorbeşti de lup şi lupul la uşă.

JUSTUS: Ciudată nimereală; vă găsesc pe câte trei aici.

Trei muşte dintr-o dată.

WILIBALD: Ce te-ai mai făcut de atâta vreme?

JUSTUS: Acuşi, acuşi. Lăsaţi-mă să răsuflu puţin. Căci să vă spun drept sunt cam obosit.

WILIBALD: Şezi.

JUSTUS *(stând pe sofa):* Adică, povestea-i aşa *(I se închid ochii, moţăie, adoarme.)*

WILIBALD *(către ceilalţi):* Adoarme vorbind.

GERHARD *(încet):* Cel puţin, îl avem în mână.

KURT *(încet):* Trebuie să-l ţinem. Telefonez doctorului şi-i trimit automobilul, să vie mai repede. *(Iese prin fund, pe la dreapta.)*

WILIBALD: Iar eu mă duc să vestesc poliţia ca să nu ne cază pe cap. *(Merge la uşa din mijloc, o deschide şi striga:)* Roza!

ROZA *(se iveşte în prag).*

WILIBALD: Spune soacră-mi…

ROZA: Coniţele au ieşit.

WILIBALD: Cu atât mai bine. *(Rozei:)* Pregăteşte ceva de mâncare. *(Roza iese, către Gerhard:)* Mi se pare că are nevoie.

KURT *(se-ntoarce):* Am regulat.

WILIBALD *(bagă de seamă că Justus se mişcă):* Pssst!

JUSTUS *(trezindu-se):* Aşadar dragii mei… *(Mirat îşi freacă ochii.)* Dar bine mi-a mers! Trăsei colea un somnuleţ, ziua în amiaza mare.

WILIBALD: Dormi fără grijă.

JUSTUS *(se ridică):* Asta e. Sunt odihnit şi limpede ca un copil nou născut. Aş putea smulge copacii. Şi nu vă faceţi idee cât mă-nviorez, uitându-mă la feţele voastre prietenoase. Şi la a ta Gerhard, măcar că ai suferit niţel de pe urma întâmplării alea nenorocite. Aşa mă simt de bine: ca peştele în apă.

KURT: Dar atunci de ce tocmai atât de târziu te-ai gândit la noi?

JUSTUS: Dragă Kurtius nu fii supărat că n-am venit atunci,

numaidecât, la tine; dar...
KURT: Da, fără să-ţi mai baţi capul, m-ai învinuit de darea ta afară.
JUSTUS: Ba nicidecum. Şi am admirat abnegaţia ta.
KURT: Da? *(Schimbă cu ceilalţi priviri pline de înţeles.)*
JUSTUS: Mi-am închipuit ce luptă grea a trebuit să se petreacă în tine ca să pui mai presus binele întreprinderii decât dragostea de rude. Ba am priceput c-ai vrut, lucrând aşa, binele meu tot atât cât şi al băncii. Nu eram acolo la locul meu; slujba nu era de mine. E o adevărată fericire că am scăpat de ea.
KURT: Aveai în vedere vreun loc mai bun?
JUSTUS: Nu, asta nu.
KURT: Şi totuşi n-ai venit la mine?
WILIBALD: Sau la unul din noi?
JUSTUS: Copii, aveţi mare dreptate să mă certaţi! A fost o mândrie caraghioasă, mărturisesc. Nu vream să mă arăt, înainte de a-mi găsi un rost, nu vream să vă ostenesc pentru un fleac, mi-a venit mie aşa să vă arăt că pot şi fără voi. Dar nu ştiu cum se face, degeaba am umblat, n-am găsit niciun locşor, toate locurile care-mi plăceau mie erau ocupate de alţii. Nepotrivirea între nevoile mele şi între veniturile mele a mers crescând. Banii ce-i mai aveam şi ce-i ce i-am căpătat vânzând din lucruri, se topeau ca zăpada în mâinile mele şi, astă noapte, neavând cu ce plăti un pat, am dormit afară, cu sticlete cu tot.
KURT: Nemaiauzit!
WILIBALD: Groaznic!
JUSTUS: Ba nu. A fost minunat vă spun, am avut prilejul să admir din nou natura. Dar există oare vreo altă fiinţă a lui D-zeu afară de om care să fie aşa de nechibzuită ca să se închiză în timpul nopţilor calde de vară într-o odăiţă îngustă şi înăbuşitoare? Şi de aceia m-am culcat în parc, pe iarba moale, cum e catifeaua, sub un tei uriaş; luna mi-a fost candelă, iar un terţet de

privighetori mi-a legănat somnul cu cântecul lui. *(Ceilalţi se uită unul la altul.)*

GERHARD: O fi!

JUSTUS: Nu m-aş fi deşteptat până nu mi-ar fi dat razele soarelui în obraz, dar, până să răsară el, m-a sculat un sergent şi mi-a spus că nu e voie.

KURT: Până aici ai ajuns, va să zică! Ai adus, tulburare ordinei publice şi nu te-ai gândit că scandalul lipsei tale de domiciliu avea să cază asupra noastră, rudele tale?

JUSTUS: Da, ocărâţi-mă, luaţi-mă şi la bătaie. De nu-mi recunoşteam singur greşeala, n-aş fi aici plin de pocăinţă, ca fiul pierdut. Dreptul vostru de-a mă scoate din încurcătură nu vi-l pot tăgădui. De acum nu mă mai împotrivesc. Iată-mă sunt gata să primesc tot ce mi-aţi făgăduit să faceţi pentru mine.

KURT *(încet lui Gerhard):* Un moment de luciditate.

JUSTUS: Tu, Wilibald, mi-ai spus că locuinţa ta va fi şi a mea.

WILIBALD: Da, am zis.

JUSTUS: Prin urmare dacă vrei să mă primeşti acum la tine…

WILIBALD: Eu, cu plăcerea cea mai mare, dar nu uita că mătuşă-ta e şi acum furioasă pe tine şi c-o am pe cap din vina ta.

JUSTUS: Dintr-a mea?

Wilibald: Dacă-ai fi avut ceva mai multă minte, la împărţirea moştenirii, viespea asta, nu s-ar fi agăţat de mine; n-aş fi nevoit a o ţinea în casa mea; n-aş fi silit să-ţi mărturisesc că şederea ta aici m-ar pune şi pe mine într-o situaţie tot aşa de neplăcută ca şi pe tine.

JUSTUS: Să te ferească D-zeu, Wilibald. Dacă e aşa, te rog găzduieşte-mi deocamdată sticletele şi ziarul.

WILIBALD: Din toată inima.

JUSTUS: Locuinţă găsesc oriunde, numai chirie să plătesc. Şi cât despre asta, nu duc nicio grijă: o să-mi faci un mic venit, Gerhard, din câştigul invenţiei tale.

GERHARD: Vrei să zici din pagubă? Întoarce-mi buzunarele pe dos şi ce-oi găsi să iei tu. Dacă îmi dădeai parte îndoită, am sta bine amândoi acuma. Dar aşa putem trage fiecare în parte pe dracul de coadă.

JUSTUS: Nu Gerhard, nu-ţi face atâta inimă rea. De mine nu te mai îngriji. Postul cel nou pe care-l caut o să-l am prin mijlocirea lui Kurt.

KURT: Mă bucur să fac pentru tine ce voiam chiar de la început.

JUSTUS: Ştii tu, Kurtius, nu-mi fac idee prea mare de priceperea mea; dar eu cred că aş fi bun ca pedagog pe lângă un prinţ, sau casier la vreun teatru, m-aş mulţumi, ori cititor pe lângă vreo persoană simandicoasă sau secretar particular al unui savant cu avere.

KURT: Chiar am o slujbă de felul asta.

JUSTUS *(bucuros):* Da?

KURT: Ai putea fi un fel de secretar particular pe lângă un doctor foarte ocupat. I te-am zugrăvit aşa de frumos, încât se interesează grozav de tine şi doreşte să te cunoască...

JUSTUS: O să-mi facă o plăcere deosebită.

KURT: Şi ce ţi-i cu întâmplarea! Doctorul soseşte aici peste câteva minute, căci l-a chemat Wilibald pentru nervii lui.

JUSTUS: Ce potriveală minunată!

ROZA *(intră pe uşa din mijloc, se apropie de Wilibald şi-i spune ceva; apoi aşteaptă în fund).*

WILIBALD *(încet):* Bine! *(Tare:)* Justus până una-alta, treci de mănâncă ceva. *(Merge spre stânga şi deschide uşa.)*

JUSTUS: Asta-i foarte drăguţ din partea ta Wilibald.

WILIBALD *(arată înspre odaia de alături):* A pus masa pentru tine dincolo.

JUSTUS: Foarte drăguţ lucru. *(Întorcându-se.)* Dacă îmi daţi voie... nu mi-i foame de loc, dar poftă am. *(Iese la stânga.)*

WILIBALD *(Rozei):* Spune-i să intre.

(Roza deschide d-rului Thilenius uşa din mijloc şi iese.)

SCENA VIII

WILIBALD, GERHARD, KURT, D-rul THILENIUS.

THILENIUS *(intră; vreo 40 ani; statură mijlocie; zdravăn, zbârcituri adânci pe obraz; păr bălan închis; puţin încărunţit la tâmple; barbă mare. Prin ochelarii lui legaţi în aur, fulgeră priviri agere, şi în acelaşi timp pline de bunătate. Face imediat impresia unui om înzestrat cu un puternic spirit de observaţie. Om de lume. Salută).*

KURT (ieşindu-i înainte): D-le Doctor, vă suntem foarte îndatoraţi pentru graba cu care aţi venit. *(Recomandând):* D-nul scriitor Beck, d-nul inginer Beck.

THILENIUS: Şi unde-i pacientul?

WILIBALD: Aci alături. L-am depărtat pentru că de bună seamă veţi fi dorind oarecari lămuriri.

THILENIUS: Pun diagnoza numai pe temeiul cercetărilor mele personale. Cel mult v-aş cere oarecari însemnări scrise de-ale lui, dacă aveţi?

WILIBALD *(dând ziarul lui Justus):* Poftim, aici e ziarul lui întreg.

THILENIUS: Bine. *(Dă drumul caietului într-unul din buzunarele largi şi adânci ale pardesiului.)* Chemaţi-l vă rog.

KURT: Ar fi de folos să vă aducem la cunoştinţă, bineînţeles sub cea mai mare discreţie...

THILENIUS: Orice mi-aţi spune, e sub cea mai mare discreţie.

KURT: A renunţat la o moştenire însemnată.

WILIBALD: A dăruit-o fără a-şi opri măcar o lescaie.

GERHARD: Şi fără a face deosebire între cei ce erau vrednici şi cei ce nu erau vrednici să o primească.

KURT: Căzând, din vina lui, la mare nevoie, a făcut tot ce a putut spre a ne împiedica să-i venim în ajutor.

WILIBALD: Ba şi isprăvile lui de mai-nainte înlătură orice bănuială. Avem a face fără doar şi poate cu un om cu mintea zdruncinată.

GERHARD: Pe care nu-l mai putem lăsa în voia lui, fără primejdie pentru el şi pentru alţii.

KURT: Căci simptomele bolii de la o vreme au devenit mai acute.

THILENIUS: Care simptome sunt grave şi care nu, d-nii mei, n-o puteţi şti d-voastră, căci vă lipseşte competinţa. Vă rog, chemaţi-l.

KURT: I-am spus că vreţi să-l luaţi secretar particular.

THILENIUS: Vă rog, binevoiţi a-l chema.

WILIBALD *(se duce la uşa din stânga o deschide şi cheamă):* Justus, vino! D-nul doctor a sosit.

SCENA IX

Cei dinainte, JUSTUS.

JUSTUS *(din stânga, ştergându-şi gura cu batista):* Bun a mai fost.

KURT (îl duce la Thilenius): D-nul doctor a primit cu plăcere să i te prezint chiar aici.

JUSTUS *(strângându-i mâna):* D-zeu să-ţi răsplătească, dragă Justus; d-le doctor, sunt cu totul la dispoziţia d-v. Puneţi-mă la încercare, o să-mi dau osteneala să fac tot ce mi-o sta prin putinţă ca să nu dau de ruşine pe vărul meu.

THILENIUS *(îl pofteşte cu un semn să stea şi se aşază şi*

dansul în faţa lui: ceilalţi pândesc îndărăt): Vă simţiţi bine de tot?

JUSTUS: Da, d-le doctor. Dar d-v.?

THILENIUS: N-aţi fost niciodată bolnav?

JUSTUS: Niciodată. Adică.. Pe la 6 ani am avut pojar: iar iarna trecută, mi s-a umflat falca: servitorul de la birou, ştergând ferestrele, a spart un geam. Oamenii sunt atât de neprevăzători, d-le doctor.

THILENIUS: N-aţi observat la d-v. oarecari fenomene nervoase?

JUSTUS: Ba da. Seara pic de somn după ce am umblat forfota toată ziua; iar dacă timp de 24 de ceasuri nu bag nimic în gură, m-apucă o foame turbată.

THILENIUS: Acum n-aveţi nicio slujbă?

JUSTUS: Sunt liber. Aş putea intra la d-v. îndată..

THILENIUS: Înainte de a intra undeva, trebuie să ştii ce ai de făcut.

JUSTUS: Ştiu atât că locul ce mi se oferă la d-v. parcă e anume pentru mine.

THILENIUS: Te-a informat cineva?

JUSTUS: Da, d-le, doctor, chiar dacă verii mei nu mi-ar fi vorbit despre d-voastră, îmi insuflaţi atâta încredere.

THILENIUS: Mi se pare că-ţi dăruieşti prea uşor încrederea d-tale.

JUSTUS: Da, aşa e. Şi n-am avut să mă plâng niciodată.

THILENIUS: Dar nici nu cred să-ţi fi mers prea bine cu principiile astea.

JUSTUS: Nici n-am vrut să-mi meargă prea, prea bine. M-am mulţumit totdeauna cu ce-am putut.

THILENIUS: Faţă cu starea în care te afli, mulţumirea d-tale e ciudată.

JUSTUS: Uitaţi-vă la sticletele meu. În fiecare zi cântă ceasuri întregi cu toate că stă în colivie. Nu mi-ar fi ruşine de el să fiu nemulţumit când, slavă domnului, toată lumea e a mea.

THILENIUS: Cum a d-tale?

JUSTUS: Fiindcă e în mine.
THILENIUS: Unde?
JUSTUS *(arată-n frunte şi la inimă):* Aici şi aici.
THILENIUS: Şi din pricina acestei bogăţii, ţi-ai dăruit moştenirea?
JUSTUS: Şi aş mai dărui-o încă de 10 ori pe rând dacă ar fi nevoie. Mă prind că, în locul meu, tot aşa aţi fi făcut şi dv.
THILENIUS: Ce te face să crezi?
JUSTUS: Mă rog, aţi fi primit banii dacă vii i-ar fi lăsat sub cuvânt că sunteţi un prost?
THILENIUS: Până acum nu mi s-a întâmplat aşa lucru.
JUSTUS: Gândiţi-vă bine şi o să-mi daţi dreptate, ca şi verii mei, aici de faţă.
THILENIUS: Ei îţi dau dreptate?
JUSTUS: Altfel, primeau banii de la mine?
THILENIUS *(după o căutătură pătrunzătoare spre cei trei):* Atunci nu mai ai nevoie de încuviinţarea mea.
JUSTUS: Ba da, d-le doctor. Căci dacă nu sunteţi încredinţat că am procedat ca un om în toate minţile, nu-mi mai daţi slujbă în casa d-v.
THILENIUS: Din câte văd, persoana d-tale mă interesează mult.
JUSTUS *(încurajat):* Şi dacă mi-aţi vedea şi scrisul. Nu-i aşa Kurt că am o caligrafie frumoasă? *(Lui Thilenius:)* O să vă dau o dovadă numaidecât. *(Fuge la birou şi scrie ceva pe o foaie de hârtie.)*
WILIBALD *(şoptind lui Thilenius):* Ei?
GERHARD *(tot aşa):* Ei?
KURT *(tot aşa):* Ce ziceţi?
THILENIUS *(încet):* Deocamdată, nimic.
WILIBALD: Îl credeţi normal!
THILENIUS: Normal nu cred pe nimeni. O să-l iau cu mine şi să-l studiez câtva timp.
KURT: Aşa ne-am gândit şi noi.
JUSTUS *(se întoarce cu foaia şi i-o dă lui Thilenius):*

Poftim, d-le doctor.
THILENIUS *(azvârlind o căutătură din fugă pe hârtie):* Foarte frumos. Dar deocamdată mi se pare că lucrul cel mai important pentru d-ta nu e slujba cea nouă. Om vorbi de ea mai târziu. Ca doctor, te sfătuiesc mai întâi să te odihneşti puţin.
JUSTUS: Dar mă simt tare ca piatra.
THILENIUS: N-o să-ţi strice să stai câte-va zile la aer curat, mai ales că o să avem şi prilej să ne cunoaştem mai bine.
JUSTUS *(încurcat):* Sunteţi foarte bun. Dar starea mea bănească… acum…
THILENIUS: N-are a face. Te invit să te odihneşti în sanatoriul meu, aşezat foarte idilic afara din oraş.
JUSTUS: D-le doctor, o astfel de invitaţie…
THILENIUS: Nu-ţi vine la socoteală?
JUSTUS: Mă tem că visez. Eu care cu câteva minute mai-nainte eram un străin, vreţi să mă găzduiţi pe mine? Să mă găzduiţi? Spun drept, d-le doctor, am crezut pururea în bunătatea oamenilor, dar asta trece peste închipuirile mele cele mai îndrăzneţe.
THILENIUS: Ţiu la d-ta, şi-atâta tot. *(Plecând.)* Mai bine e să vii chiar acum cu mine.
JUSTUS: Numaidecât.
KURT (lui Thilenius): Toate mulţumirile noastre d-le doctor.
JUSTUS: Dar sticletele meu şi ziarul?
THILENIUS: O să ţi le trimită.
ROZA *(anunţând prin uşa din mijloc):* D-ra Wiegand.
JUSTUS: D-ra Wiegand? Ce bine-mi pare.
WILIBALD: Dar nu putem acuma.
JUSTUS: Mă rog, pofteşte-o să vie, dragă Wilibald. Trebuie să vorbesc şi cu ea, d-le doctor.
THILENIUS: Timpul meu e măsurat.
JUSTUS: Numai o secundă.
WILIBALD *(la un semn al lui Thilenius, face semne Rozei*

care iese).

KURT *(foarte rău zăpăcit):* N-aş dori să mă întâlnesc cu d-ra asta.

GERHARD: Nici eu.

KURT *(lui Thilenius repede):* Cât despre condiţii vorbim mai pe urmă. Vă salut.

GERHARD *(tot aşa):* Vă salut şi eu.

SCENA X

WILIBALD, JUSTUS, THILENIUS, DORIS.

DORIS *(pe uşa din mijloc, vede pe Justus):* Iată şi fugarul.

JUSTUS. — D-ră Wiegand, ce mai faceţi?

DORIS: Asta vream să te întreb eu, dragă prietene. Am fost tare îngrijorată de d-ta.

JUSTUS: Îmi merge mai bine decât oricând.

THILENIUS *(grăbindu-i):* Trebuie să plecăm.

JUSTUS *(lui Doris):* Da trebuie să plecăm. Dar mai întâi aflaţi că aţi fost o rea profetă. Mi-aţi prezis că am să o paţ cu încrederea mea nestrămutată în oameni şi iată-mă, stau în faţa d-voastră biruitor...

DORIS: Cum adică?

JUSTUS: Acest, domn doctor... Cum vă cheamă, d-le doctor?

THILENIUS: Thilenius.

JUSTUS: Acest domn doctor Thilenius, din simplă iubire a aproapelui, m-a poftit să mă găzduiască în palatul d-niei sale şi nădăjduiesc că o să-mi faceţi plăcerea să veniţi să mă vedeţi în locuinţa mea de vară. *(Iese pe uşa din mijloc, împreună cu Thilenius privind îndărăt triumfător.)*

SCENA XI

WILIBALD, DORIS.

DORIS: Ce înseamnă asta?

WILIBALD: Că n-avem nevoie de nimeni să ne amintească datoria noastră.

DORIS: D-rul ăsta?

WILIBALD: E doctorul unui spital...

DORIS: Ce fel de spital?

WILIBALD: Ei, un spital. Am avut grijă de bietul nostru văr.

DORIS: E o ruşine!

WILIBALD: D-ră!...

DORIS: Înţeleg! Da, înţeleg! Nu-i venea la socoteală acestei sfinte Treimi să aibă veşnic în faţă pe omul cu o bunătate atât de nemărginită. Ca mulţumire pentru nemaipomenita lui necunoştinţă de oameni, care l-au făcut să aibă încredere în d-voastră, să se jertfească, să vă ridice din noroi, îi puneţi acum ştreangul de gât. Dar v-aţi greşit socotelile. Lui puteţi să-i astupaţi gura, mie nu. Şi dacă veţi izbuti să-l îngropaţi de viu, am să vorbesc eu atât de limpede că o să amuţiţi şi o să orbiţi. *(Scoate un bilet de vapor.)* Uite, ăsta e biletul pentru vaporul de poimâine. *(Îl rupe şi-l aruncă bucăţile la picioarele lui Wilibald.)* Da, da, rămân aici. Şi acum, am cinstea de a vă întoarce spatele, d-tale şi locuinţei d-tale, atât de artistic mobilată. *(Se întoarce şi iese.)*

CORTINA

ACTUL AL CINCILEA

(La sanatoriul d-rului Thilenius. Peretele din fund, un geamlâc, cu o uşă mare de sticlă în mijloc, dă cu vederea într-o grădină îngrijită; după care se desluşesc grupe de copaci bătrâni şi dealuri. În dreapta şi în stânga uşi. Odaia, veselă, are mobile largi de răchită, în felul hallurilor din hotelurile moderne. Culorile deschise ale încăperii armonizează cu lumina plină a amiezii care scaldă grădina şi pătrunde prin geamuri.)

SCENA I

Uşa din dreapta se deschide din afară înăuntru; intră KURT şi GERHARD, conduşi de FRANZ.

FRANZ: Vă rog, aşteptaţi aici. Mă duc să chem pe d-nul doctor. *(Iese prin dreapta.)*

GERHARD *(uitându-se împrejur):* Vezi d-ta. Îmi închipuisem cu totul altfel.

KURT *(tot aşa):* Parcă ar fi vorba aici de o cură de aer

GERHARD: Şi niciun paznic!

KURT: Astea sunt principiile d-lor moderne. De aceia citeşti în fiecare zi că a fugit câte unul. (Thilenius vine din stânga, urmat de Frantz care iese prin dreapta).

SCENA II

Cei dinainte, THILENIUS.

THILENIUS: D-nii mei, ce doriţi?

KURT: Veţi înţelege, d-le doctor, cât suntem de îngrijoraţi…

THILENIUS: Înţeleg. Vreţi, în interesul rudei d-voastră, să vedeţi singuri dacă-l puteţi lăsa în îngrijirea mea.

GERHARD: Fireşte şi asta.

THILENIUS: Ei bine, cum va place noua mea instalaţie?

KURT: Un adevărat giuvaer.

GERHARD: Care nu aminteşte întru nimic scopul pentru care a fost făcut.

THILENIUS: Care scop?

GERHARD: Nicăieri gratii…

THILENIUS: Nu cumva mă luaţi drept un director de temniţă?

GERHARD: Nu, dar s-ar putea crede…

THILENIUS: Nu tăgăduiesc că şi la mine, ca pretutindeni în lume, sunt oameni care nu merită decât o libertate măsurată. Cu pensionarii mei mai serioşi sunt ceva mai aspru. Aceia stau într-o casă mai deoparte, la capătul parcului. În vila aceasta, găzduiesc numai pe oaspeţii de bunăvoie, care vin să-şi netezească nervii, după ce oraşele mari sau staţiile luxoase de băi li i-au zdruncinat. Îi pun să trăiască vreo câteva săptămâni ori luni aşa cum ar trebui să trăiască totdeauna. Şi dacă îmi atribuie mie vindecarea or, pricina e contuzia pe care o fac între puţinul meu meşteşug şi marea ştiinţă a excelentei mele colege — *Natura*.

KURT: Dar vărul nostru?

GERHARD: E, bineînţeles, în casa din capătul parcului.

THILENIUS: Ba, deocamdată, stă aici.

GERHARD: Aici?

KURT: Slobod?

THILENIUS: Slobod de tot.

KURT: Dacă fuge?

THILENIUS: Nu fuge, fiţi siguri. *(Se aud în gradină râsete vesele.)* Ca să va liniştiţi, poftiţi încoace. *(Îi duce la uşa de sticlă şi le arată în gradină.)* Ce vedeţi acolo?

KURT: Un joc de tenis.

THILENIUS: Vi se pare că ar fi o ocupaţie, de la care ar fugi cineva?

KURT: E şi dânsul… Nu-mi vine, să cred ochilor.

Gerhard: Justus joacă tenis?

THILENIUS: Învaţă acum.

KURT: Dar de unde are costumul ăla nou de primăvară?

THILENIUS: I l-am făcut, în socoteala d-voastră.

GERHARD: Noi ne gândeam cu totul altfel. (Se aude iar râs în gradină).

KURT: Dacă am fi bănuit ca se petrece aici…

THILENIUS *(venind cu ei în faţa scenei):* Atunci n-aţi fi alergat aşa de neliniştiţi…

KURT: Da, căci ne stă pe suflet să vă întrebăm care-i diagnoza d-voastră?

GERHARD: Dacă socotiţi că se mai poate vindeca ori nu?

KURT: Şi dacă internarea lui aici poate fi socotită ca provizorie ori definitivă?

THILENIUS: Grea întrebare, d-nilor. Abia după 48 de ceasuri. Va trece poate încă mult până să vă pot dumiri în această privinţă. Cu cei ce au familie, obişnuiesc să-mi iau de două şi de trei ori mai multe măsuri. Sunt două categorii: pe unii vor să şi-i ia rudele înapoi, pe alţii vor să mi-i lase. În amândouă cazurile, ar fi o cruzime să hotărăsc cu prea multă uşurinţă.

GERHARD: La noi e numai compătimirea curată.

THILENIUS: Tocmai de aceia vizita d-v o să-l bucure foarte mult.

GERHARD *(schimbând priviri cu Kurt):* Noi gândeam...

KURT: Nu-i poate face rău dacă noi…

THILENIUS: Dimpotrivă. Dar până se isprăveşte jocul, aţi

putea să vizitaţi puţin localul, dacă vă interesează.

KURT: Foarte mult.

THILENIUS: Vă dau pe asistentul meu să vă ducă în toate părţile. Poftiţi. *(Merge la uşa din stânga. Îi lasă să treacă şi iese după ei.)*

SCENA III

JUSTUS, pe urmă THILENIUS.

JUSTUS *(vine prin stânga, din grădină. E în haine deschise, de vară, înnoit de sus până jos. Ţine, victorios o rachetă de tenis în mâna dreaptă. Se opreşte la uşa cu geamuri şi strigă râzând celor din grădină):* O să învăţ. Pui rămăşag că o să învăţ. *Advantage out*. *(Intră, în scenă; pare înviorat; din pricina focului, obrajii i s-au înroşit. Se uită în juru-i, face câteva exerciţii cu racheta şi se îndreaptă spre uşa din stânga).*

THILENIUS *(intră prin stânga partea opusă).*

JUSTUS: Tocmai la d-ta veneam d-le doctor.

THILENIUS: S-a şi isprăvit partida?

JUSTUS: Nu, facem o pauză…

THILENIUS: De ce râdeaţi cu atâta poftă?

JUSTUS: Din pricina mingilor mele: una s-a oprit într-un vârf de copac, alta a căzut într-un coş şi a treia după ce s-a învârtit ca un şarpe, m-a lovit în nas.

THILENIUS: Orice început e greu.

JUSTUS: Dar am să învăţ.

THILENIUS: De asta nu mă îndoiesc.

JUSTUS: D-le doctor, nu-mi luaţi în nume de rău…

THILENIUS: Ce?

JUSTUS: Trebuie să vă vorbesc odată deschis.

THILENIUS: Ai să te plângi de ceva?

JUSTUS: Da..

THILENLUS. Ei...? *(Stă pe scaunul din dreapta.)*

JUSTUS: Mi-i prea bine la d-ta, d-le doctor.

THILENIUS: Asta-i tot?

JUSTUS: Duc o viaţă ca în rai, sunt ca într-al nouălea cer.

THILENIUS: Şi te plângi de asta?

JUSTUS: Fireşte, dacă o să trebuie să ţie mult.

THILENIUS: Ai dreptate, cel puţin nu te dezminţi. Dacă erai mulţumit, pe când îţi mergea foarte rău, acum când eşti ca în rai nu poţi decât să-ţi araţi nemulţumirea...

JUSTUS: Cu tot dinadinsul; simt cele mai mari mustrări de cuget că am primit invitaţia d-tale aşa netam-nesam. Acest colţ de rai, liniştea fermecătoare, locaşul acesta bogat, bucătăria minunată, societatea plăcută şi mai ales traiul în apropierea unui om aşa de cumsecade ca d-v., martor mi-i D-zeu, e prea mult deodată; mi se pare că sunt un intrus, un tâlhar care am furat toate acestea. Şi dacă până acum nu vă simt o povară, nu-i un cuvânt să mă folosesc peste măsură de o găzduire aşa de prietenoasă.

THILENIUS: Toate aste sunt de prisos dragul meu. Îmi eşti simpatic.

JUSTUS: Dar d-ta mie d-le doctor! Nu m-am înţeles toată viaţa cu nimeni aşa de bine cum mă înţeleg cu d-ta.

THILENIUS: Şederea d-tale aici, mi-e plăcută şi mie şi oaspeţilor mei care-şi urmează cura. Ţi-i destul asta.

JUSTUS: Dar nu pot primi să mă ţineţi veşnic fără să vă fac şi eu ceva în schimb. Aş vrea să mă întrebuinţaţi, să-mi daţi de lucru; cel puţin să-mi spuneţi când voi căpăta locul de secretar.

FRANZ *(din dreapta):* D-na care a fost ieri întreabă dacă d-nul doctor vrea s-o primească?

THILENIUS: Da, îndată. *(Franz iese prin dreapta. D-rul către Justus:)* D-ta du-te la partida de tenis şi lasă că mă gândesc eu la toate astea. N-o să-ţi pară rău.

JUSTUS: Un lucru e sigur în ceea ce mă priveşte. Ziua în

care v-am cunoscut, înseamnă în viaţa mea, o eră nouă. *(Iese pe uşa cu geamlâc.)*

SCENA IV

THILENIUS, DORIS.

THILENIUS *(se duce la uşa din dreapta, o deschide şi pofteşte pe Doris):* D-ră, sunt la dispoziţia d-voastră.

DORIS *(intrând):* Cât eşti de bun d-le doctor.

THILENIUS: Îmi pare foarte rău că nu v-am putut primi ieri. Aţi venit la un ceas când eram ocupat.

DORIS: Vă sunt cu atât mai recunoscătoare că mi-aţi hotărât azi un ceas.

THILENIUS *(poftind-o să ia loc):* De ce e vorba?

DORIS: E vorba de pacientul d-voastră Haeberlin. Am aflat cu mare spaimă în ce calitate l-aţi luat aici. Neliniştită de soarta lui, sunt silita să mă adresez d-tale, singurul care mă poate lumina.

THILENIUS: Sunteţi rudă cu el?

DORIS: Prietenă numai; şi nici nu ştiu bine dacă simte pentru mine aceiaşi prietenie pe care o am eu faţă de dânsul. Pe când eram amândoi în aceiaşi pensiune, m-am deprins a-l stima tocmai fiindcă e altfel decât ceilalţi oameni şi toate câte îmi păreau la început ciudate ori neînţelese, mi-au sporit respectul către dânsul pe dată ce i-am priceput sufletul.

THILENIUS: N-aţi bănuit niciodată că n-ar fi tocmai teafăr?

DORIS: Niciodată d-le doctor. Mi s-a părut însă că văd totdeauna în el o victimă a prea marii lui încrederi în oameni. Nu mi-am ascuns nici mie nici lui că n-are să-l aştepte nicio răsplată de la acei care fără nicio mustrare de cuget au abuzat atât de el. Dar tot nu m-aşteptam ca aceşti ticăloşi să meargă până aici.

THILENIUS: Şi pe mine mă socotiţi unealta lor.

DORIS: De-aş crede-o, d-le doctor, aş fi vorbit mai cu diplomaţie. Unealtă, dar unealtă fără voie aţi fost pentru verii lui. Dânşii nu s-au gândit la el, ci la ei; căci singurul lor plan a fost să se cureţe de dânsul; — o jur.

THILENIUS: Se întâmplă câte o dată şi lucruri de-astea.

DORIS: Că sănătatea lui va fi zdruncinată. Cum să mă îndoiesc, pe vreme ce d-v, ca doctor l-aţi adus aci?

THILENIUS: L-am adus să-l observ.

DORIS *(plină de nădejde):* Va să zică nici d-v. nu eraţi sigur? Poate nu sunteţi nici acuma?

THILENIUS: Ba în vremea asta am ajuns la o concluzie.

DORIS *(repede):* Şi anume?

THILENIUS: Nici verilor lui n-am vrut să le răspund la întrebarea asta.

DORIS: Dar mie?

THILENIUS: Fiindcă între simţimintele acelor domni şi ale d-tale d-ră văd o deosebire.

DORIS: Aţi priceput uneltirile lor d-le doctor?

THILENIUS: Şi deoarece îmi închipui că nu te vei duce să le spui lor…

DORIS: Mai degrabă îmi tai limba.

THILENIUS: Atunci îţi voi spune adevărul.

DORIS *(veselă):* Nu-i niciun cuvânt să-l ţineţi aici, nu-i aşa?

THILENIUS: Ba da.

DORIS: E deci bolnav?

THILENIUS: Trupeşte şi sufleteşte e tot atât de sănătos ca d-ta şi ca mine.

DORIS: Cu toate astea?

THILENIUS: Din punct de vedere medical, chiar azi i-aş da drumul.

DORIS: Şi totuşi vreţi să-l mai ţineţi?

THILENIUS: Cât s-o putea mai mult.

DORIS: Nu pricep asta.

THILENIUS: Vreau să-l ţiu aici, pentru că nu văd alt chip

să-l scap de pieire.

DORIS: Credeţi*?*

THILENIUS. Era pe marginea prăpăstiei înainte de a veni la mine.

DORIS: Din nefericire e adevărat.

THILENIUS: Şi în lupta pentru trai o să cadă, fiindcă n-a căpătat de la natură nici o sabie şi niciun scut. Faţă de marele spirit practic cu care e înzestrată generaţia tânără de astăzi, nici nu te aştepţi la un asemenea fenomen, chiar ochiul meu experimentat s-a înşelat la început. Face parte din oamenii cu fantezie bogată, în mintea cărora lumea reală e întunecată de aceia făurită de ei. Poţi să ai cele mai alese daruri, spiritul cel mai ager, simţirea cea mai bogată, realitatea te striveşte. Cel mai de rând burghez o să te ia drept un om de nimic, chiar dacă meritele lor întrec cu mult pe ale lui. Pagubele nu-i cuminţesc şi dacă nu-i ocroteşte până la adânci bătrâneţe rămân nişte copii mari, în voia tuturor valurilor soartei.

DORIS: Copil mare, da — Adevărat — bine ai zis.

THILENIUS: Copil mare, căruia îi dorim binele, şi D-ta şi eu.

DORIS *(uitându-se la el neîncrezătoare):* D-le doctor spuneţi asta ca să mă dezarmaţi.

THILENIUS: Da, d-ră ca să dezarmaţi. Lăsaţi la o parte gândurile războinice cu care aţi venit să-mi luaţi prada. Suntem aliaţi.

DORIS *(zâmbind ruşinată):* Pentru d-ta nu există taină. Pătrunzi în sufletul omului.

THILENIUS: Rutină, nimic mai mult.

DORIS: Totuşi e aproape o minune cum în timp aşa de scurt aţi citit în sufletul lui.

THILENIUS: Fără nicio vrăjitorie, căci sufletul lui stătea deschis înaintea mea.

DORIS: Cum?

THILENIUS: A stat deschis ieri noapte până târziu. Avea

un ziar, verii lui mi l-au predat.
DORIS: Şi asta au făcut...
THILENIUS: Şi vă încredinţez, sunt ani de când nicio citire nu m-a fermecat atât. Rândurile ce a scris el acolo, întâia oară în toată naivitatea lui. Hotărând să nu i le mai citească nimeni şi, după moartea lui, să fie arse, ar putea să facă invidios şi pe un poet cu nume mare. Nimic neadevărat, nimic nesimţit. Nu am putut lăsa ziarul din mână până nu l-am citit tot şi, când l-am isprăvit, eram prieteni.
DORIS: Ce cuprinde?
THILENIUS: Lucruri glumeţe şi lucruri serioase, trufie şi smerenie, proză şi versuri amestecate laolaltă; dar partea cea mai strălucită îmi pare o un ciclu de versuri de dragoste din vremile mai din urmă.
DORIS: Versuri de dragoste?
THILENIUS: Sub titlul: «Către Doris». Bănuiţi cine să fie?
DORIS *(căutând a-şi ascundă tulburarea):* Eu? Nu.
THILENIUS: Desigur un nume închipuit. Nu?
DORIS: Vădit.
THILENIUS: Zugrăveşte o iubire de care numai după despărţire şi-a dat seama. Pe iubita inimii lui o sărbătoreşte, prin accente duioase ca pe un ideal la care nu poate ajunge, ca pe o prinţesă căreia îi jură mereu ca, niciodată în viaţă nu va afla despre dragostea lui. O taină care rămâne pe veci ascunsă. Nu-i poetic?
DORIS: Foarte poetic, neapărat. Şi d-ta crezi ca un om cu astfel de însuşiri poate trăi numai în casa d-tale de sănătate, înconjurat de bolnavi şi despărţit de lume?
THILENIUS: De lumea lui din ziar nu-i despărţit aicea. Dar dacă îl arunci la întâmplare iar în lumea asta a noastră în care e singur şi fără ajutor, care-l înţelege tot atât de puţin, pe cât o înţelege şi el? Cum o să trăiască în ea când n-are nici bani şi nici însuşirea de a-i câştiga? Nu-i mai bine pentru el aici? Rămâne unde se simte bine,

neducând nicio grijă, pe socoteala celor care l-au despuiat, aici unde cineva îl apără şi ştie să-l preţuiască.

DORIS: Vă pare cu neputinţă să se poată găsi şi altcineva care sa aibă grijă de el?

THILENIUS: Cel puţin, foarte de necrezut. Afară numai de n-am însera în gazete: «se caută un tutor dezinteresat».

DORIS: Pot vorbi cu dânsul?

THILENIUS: Bineînţeles. *(În grădină a apărut un grup vesel de tineri, în costume de tenis; printre ei şi Justus.)* Iată-l.

DORIS: În societate aşa de numeroasă?

THILENIUS: Tovarăşii lui de joc. Dar partida a încetat. Nimic nu-l mai împiedică să fie a-l d-v. *(Merge la uşa de geam şi strigă afară.)* D-le Haeberlin, o vizită!

SCENA V

Cei dinainte, JUSTUS.

JUSTUS *(se desparte din grupul, care încet-încet se împrăştie în grădina şi vine la uşa cu geamuri):* Vizită?

THILENIUS *(arătând pe Doris):* Colea.

JUSTUS: D-ra Wiegand, d-ta eşti?

DORIS: Da, eu.

THILENIUS *(salutând):* La revedere, d-ră şi d-nule. *(Iese în grădină).*

SCENA VI

DORIS, JUSTUS.

JUSTUS: Nu zău, îmi pregătiţi numai surprize. Întâi alaltăieri, când mi-aţi apărut în carne şi oase după ce, eu în minte, îmi şi luasem rămas bun de la d-v. Căci era vorba ca d-v, d-acolo din Elveţia, să o porniţi de-a dreptul peste ocean.

DORIS: Prietena mea străbate acum oceanul.

JUSTUS: Aţi rămas singură? De ce?

DORIS: Fiindcă am descoperit deodată că mai am ceva de făcut în Europa.

JUSTUS: Şi pe lângă asta vii să mă vezi şi pe mine. Zău, nu-mi vine să cred.

DORIS: Nu m-ai rugat d-ta să viu?

JUSTUS: Tocmai de aceia credeam că nu veniţi. Felul cum v-am arătat triumful meu a fost cam nemilos.

DORIS: Va să zică te crezi biruitor ca şi mai-nainte?

JUSTUS: Uitaţi-vă împrejur şi spuneţi dacă nu am dreptate? Nu vreau să cârtesc despre pensiunea mătuşichi, dar veţi recunoaşte că n-are de-a face cu locuinţa mea de acum.

DORIS: Depinde de cum o iei.

JUSTUS: Unde pui că mi-a venit şi o idee! O idee măreaţă. Dacă mai rămâneţi câtva timp, lucrul cel mai cuminte ar fi să vă mutaţi aici. Sunteţi aproape de oraş, şi tot deodată în mijlocul naturii celei mai fermecătoare, sunteţi ca-n sânul lui Avram aveţi la îndemână toate plăcerile... Jucaţi tenis?

DORIS: Da, joc.

JUSTUS: Eu încă un ştiu bine, dar o să învăţ; dar vă recomand cu tot dinadinsul să vă mutaţi aici.

DORIS: Foarte ademenitor; dar trebuie să hotărâm mai întâi cât o să stai d-ta singur aici.

JUSTUS: Eu? Nu mai plec de-aici. S-ar supăra doctorul. Ţine mult să stau aici. Stau împărăteşte. N-ai idee cum mă răsfaţă. Dar, bineînţeles, aştept cu nerăbdare să iau un post de încredere pe lângă dânsul. Da clatină din cap, am ajuns la liman; am scăpat de grijă; m-au

răsplătit cu vârf şi îndesat fiindcă am fost cinstit. Căci cea mai mare dovadă că am avut dreptate este că am ajuns acolo, unde-mi e locul.

DORIS: Ba ai ajuns acolo unde nu ţi-e locul.

JUSTUS: Cum adică?

DORIS: N-am ce face. Trebuie să-ţi ridic perdeaua de pe ochi.

JUSTUS — Ce perdea?

Doris: Ştii d-ta unde te afli?

JUSTUS: Într-un sanatoriu.

DORIS: Într-un ospiciu.

JUSTUS: Tot una.

DORIS: Dar nu cumva îţi închipui, ca musafir al doctorului?

JUSTUS: Atunci ca ce?

DORIS: Te-au adus aici ca să-ţi cerceteze starea minţii.

JUSTUS: Nu se poate. Aş fi băgat de seamă.

DORIS: D-ta nu bagi de seamă. D-ta nu ştii nimic. Altfel ai fi văzut de mult cum plăteşte lumea pe cel care se lasă prostit de dânsa. Cine socoate pe oameni îngeri, e socotit de ei ca prost. Şi cine se jertfeşte pentru dânşii, pe acela îl trimit la casa de nebuni.

JUSTUS: Stai! Stai! Nu le pot pricepe toate, deodată. Sunt lucruri care nu se potrivesc... Mă rog... (Numărând pe degete) Eu... Doctorul... Kurt... Wilibald... Gerhard... *(Luminat deodată.)* Dar, pentru D-zeu, din ce trăiesc eu aici?

DORIS: Din banii verilor d-tale.

JUSTUS: Pe care li i-am dat eu.

DORIS: Se-nţelege.

JUSTUS: Şi tocmai fiindcă li i-am dat...

DORIS: De acea vor să te închiză până la sfârşitul vieţii.

JUSTUS *(dând din cap):* Atunci se potriveşte. Atunci e vădit. Sunt nebun.

DORIS: Nu, nu eşti.

JUSTUS: «Nu, nu». Nu spune asta. Numai aşa iese

socoteala limpede. Dacă sunt nebun, se potriveşte. Sunt unde se cuvine şi verii mei nu m-au nedreptăţit.

DORIS: Şi dacă nu eşti nebun?

JUSTUS: Lasă-mă să fiu nebun. E mai bine. Dezamăgirea în împrejurarea asta ar fi mult mai crudă. Pe mine n-am pus niciodată mare preţ, pe ceilalţi da. Ţiu mai mult la credinţele mele decât la mine. Numai unul singur n-a meritat încrederea mea. Numai unul m-a minţit toată viaţa.

DORIS: Care?

JUSTUS: Prietenul meu cel mai bun. Seară cu seară, când stam cu el în odaie, m-a amăgit mi-a-ntunecat minţile. Palavrele lui făţarnice sunt de vină şi de aceia de-acum înainte am rupt-o şi cu el; d-ră Wiegand, poţi să-mi faci un serviciu mare. Du-te la vărul Wilibald şi roagă-l ca, în faţa d-tale să arunce ziarul meu în foc.

DORIS: Nu-l mai are.

JUSTUS: Cum? Ce?

DORIS: Verii l-au dat doctorului.

JUSTUS *(strigând):* Ziarul meu?

DORIS: Şi el l-a citit din scoarţă până-n scoarţă.

JUSTUS *(scos din sine):* Pungaşilor! Pungaşilor! Nu, nu-s nebun, nu sunt deloc nebun! Dar voi sunteţi pungaşi! Pungaşi nelegiuiţi sunteţi! Dacă mi-aţi fi furat banii ce v-am dăruit, nu v-aş fi imputat-o deloc. Dacă drept mulţumire că puneam atâta preţ pe voi, m-aţi fi defăimat şi dispreţuit, m-aţi fi trădat şi vândut, v-aş fi iertat. Dar să-mi răpiţi singurul lucru care în adevăr era al meu, al meu singur şi nu al altui om din lume, să-mi pângăriţi simţimintele, să-mi daţi în vileag tot ce am avut mai tainic şi mai sfânt, asta n-am să v-o iert până la ceasul morţii. Ticăloşilor! ticăloşilor! ticăloşilor! *(Cade pe scaun şi-şi acoperă faţa ou mâinile.)*

DORIS: Mulţumesc lui D-zeu, operaţia a izbutit.

JUSTUS *(istovit):* Plec. Nicio zi nu voi să mă mai ţie dânşii. Nu mai am rude.

DORIS: Ai avut o rudă, care ţi-a vrut cel mai mare bine, şi acelea a fost răposatul d-tale unchi. Ce rău ai priceput sensul testamentului lui. Fiindcă te cunoştea, fiindcă te preţuia, de aceia a vrut să te scoată din lupta pentru hrana zilnică, să te cruţe să alergi pe drumul prăfuit, ori plin de noroi unde te-ar fi-ntrecut orice salahor. Motivarea cu care îţi lăsa averea nu era o ocară, ci o laudă. Căci în lumea asta, aşii cum e croită, sunt împrejurări în care înseamnă o cinste mare să fie cineva cel mai prost.

JUSTUS *(prins de alte gânduri, nu aude cele spuse la urmă; deodată sare în sus):* Milostive Doamne!

DORIS: Ce e?

JUSTUS: Doctorul! Ziceţi c-a citit tot? Tot?

DORIS: Da.

JUSTUS: Unde-i? Să-i vorbesc pe dată.

DORIS *(oprindu-l):* De ce?

JUSTUS. Lăsaţi-mă! Trebuie să-mi jure... pe tot ce are el mai scump, trebuie să-mi jure... acolo e ceva, pe care nu trebuie să-l mai ştie un al treilea.

DORIS: Prea târziu.. O a treia ştie.

JUSTUS: Ştie?

DORIS: Fără să vrea, mi-a destăinuit ceea ce d-ta ai încredinţat. Numai celui mai bun prieten al d-tale.

JUSTUS *(cu greutate):* D-ta... d-ta ştii.

DORIS: Tot.

JUSTUS *(gemând):* Ah!

DORIS: Ţi se pare atât de grozav, lucru? Trebuie neapărat ca prietenul căruia îi deschizi inima să fie făcut de hârtie?

JUSTUS: D-ră Wiegand, pleacă! Te rog din tot sufletul, pleacă!

DORIS: De ce?

JUSTUS *(întors):* Mi-e ruşine! Mi-e grozav de ruşine!

DORIS: Dar dacă eu sunt de părere ca n-are de ce să-ţi fie ruşine?

JUSTUS: Pleacă şi râde de mine, după ce nu voi mai auzi eu.

DORIS: Nu voi pleca de-aici şi nici din Europa până nu-ţi voi ştii soarta asigurată.

JUSTUS: Puteţi fi liniştită. O să îngrijesc eu de mine.

DORIS: Nu, nu eşti în-stare; şi nu vei putea niciodată. Trebuie să fii pus sub pază, deşi nu sub pază medicală. Pentru asta ai nevoie de o minte zdravăna. De aceia îţi propun: dă-te în îngrijirea mea.

JUSTUS: Vă bateţi joc de mine.

DORIS: Deloc. Răspund în proză la versurile d-tale pe care voiai să le ascunzi de mine; sunt bărbaţi care se însoară şi mai sunt alţii pe care îi ia în căsătorie nevestele lor. Faci parte din cei din urmă.

JUSTUS *(zăpăcit):* D-ră Wiegand…

DORIS: Lasă-te să te iau eu.

JUSTUS *(cu ochii aprinşi):* Şi zici că nu sunt nebun? Eu am halucinaţie. Văd soarele rotindu-se. Aud muzica sferelor cereşti.

DORIS: Asta-i tot ce-mi răspunzi la propunerea mea serioasă?

JUSTUS: *Cu mine* vrei să te măriţi? Cu un zero? Cu un nimic? D-ta care tăgăduiai cu atâta înverşunare iubirea dezinteresată de oameni, d-ta vrei să te măriţi cu mine de milă? Nu vezi că te contrazici singură?

DORIS: Iubire dezinteresată de oameni? Nu mai vorbi de asta, prostule! Vreau, pentru că mi-eşti şi tu drag, cum îţi sunt şi eu dragă, şi iubirea e cel mai mare şi cel mai interesat egoism. Vreau să fi-al meu.

JUSTUS: Dar de ce eu? De ce dintre toţi tocmai pe mine?

DORIS: Tu eşti singurul cu care mă pot mărita fără teamă. Căci în căsătoria noastră nu intru eu la jug, ci tu. Am chezăşia că am să te duc cum îmi va plăcea fără să-mi dau prea multă osteneală.

JUSTUS *(jelindu-se):* Dar banii d-tale grozav de mulţi?

DORIS: Nu te îngriji. Averea mea n-am să ţi-o las pe

mână.

JUSTUS *(nemaiputându-se stăpâni):* Doris! *(Se îmbrăţişează).*

SCENA VII

Cei dinainte, THILENIUS.

THILENIUS *(intră pe uşa cu geamuri, neobservat):* Mă rog, vă turbur?

DORIS: D-le doctor, epitropul ce cătai pentru prietenul nostru s-a găsit.

THILENIUS: Nu mai spune, şi unde?

DORIS: Aici. Sunt chiar eu.

THILENIUS: D-ta? Ce spui!?

DORIS: Îl înham la jugul căsniciei.

THILENIUS: Ţi-a declarat dragostea lui?

DORIS: Nu, d-ta ai avut grija asta. Mă cheamă Doris…

THILENIUS *(zâmbind şiret):* Nu mai spune.

DORIS: O ştiaţi!

THILENIUS: Aproximativ. În meseria noastră trebuie să jucăm de multe ori jocul Providenţei.

DORIS *(mişcată, îi apucă mâna):* D-le doctor!

JUSTUS *(apucându-i-o pe cealaltă):* D-le doctor!

THILENIUS: Veniţi la mine acasă să bem un pahar de şampanie nealcoolizată pentru fericitul eveniment. *(Merg spre uşa din stânga, în vreme ce pe uşa cu geamuri se văd intrând Kurt şi Gerhard, care sosesc din partea stângă a gradinei).*

SCENA VIII

Cei dinainte, KURT, GERHARD.

THILENIUS: D-lor, vă prezint doi tineri logodiţi.
KURT *(zăpăcit):* Ce?
GERHARD (tot aşa): Cum? Ce fel? } *(În acelaşi timp).*
DORIS: Da, d-le adorator de la ora 9, da d-le adorator cu flori. De data asta pot fi încredinţată că mă voi mărita pentru ochii mei frumoşi. *(Iese prin stânga cu Justus şi Thilenius.)*

SCENA IX

KURT, GERHARD.

KURT: Pricepi?
GERHARD: Parcă mă luminez.
KURT: De la început şi-a pus ochii pe milioanele ei.
GERHARD: De aceia a renunţat la moştenire…
KURT: A fost numai un clenciu spre a trece de dezinteresat în ochii ei.
GERHARD: Un calcul, ca s-o momească.
KURT: Căci în felul ăsta câştigă de zece ori mai mult.
GERHARD: Şi noi care-l credeam idiot.
KURT: A lucrat cu cea mai mare viclenie.
GERHARD: Măi al dracului, ne-a tras pe sfoară!

---- CORTINA ----

BIBLIOTECA TEATRULUI NAȚIONAL

De câtva timp mişcarea teatrală interesează tot mai mult cercurile româneşti. Lucrări noi se impun atenţiunei generale. Ziarele deschid loc tot mai larg rubricei teatrale. Toate acestea sunt semne îmbucurătoare pentru cultura noastră naţională.

In schimb însă lipseà cu desăvârşire o publicaţiune, care să pună la îndămâna publicului românesc, cel puţin lucrările de teatru ai curente.

INSTITUTUL GRAFIC ŞI DE EDITURA **„MINERVA"** spre a dovedi încă odată spiritul său de iniţiativă pentru folosul obştesc, a hotărât în urma unei convenţiuni speciale cu direcţiunea Teatrului Naţional să editeze toate lucrările admise în repertoriul acestui teatru, şi să le pue la îndemâna tuturor în condiţiunile cele mai modeste.